

UKULI

julkaisija:

Turun Lintutieteellinen
Yhdistys r.y.
PL 67, 20101 Turku 10

toimitus:

Juhani Toukola (päätoimittaja)
Kurjenkaivonkenttä 5 A 16,
20500 Turku 50, p. 16 630

Antti Karlin
Yo-kylä 6 B 2
20510 Turku 51, p. 375 802

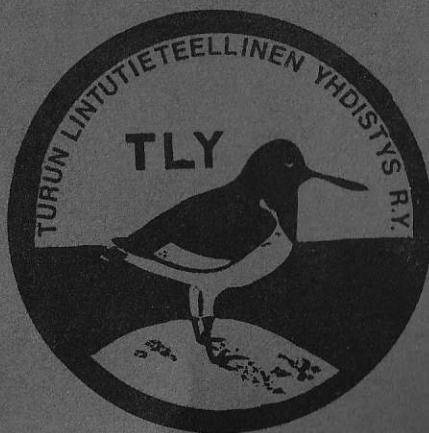
Ukuli ilmestyy neljänä numerona
vuodessa. Lehti sisältyy yhdis-
tyksen jäsenmaksuun. Ulkopuoli-
sille tilausmaksu vuodelle -80
on 20mk, joka maksetaan posti-
siirtotilille TU 5138 66-3.
Irtonumero 5mk. Vanhoja nume-
roita saatavilla rajoitetusti
- tiedustelut Tapani Missoselta
(ks. osoitemuistio).

Ilmoitushinnat:

1/1s. 200mk, 1/2 120mk,
1/4 75mk, 1/6 50mk.

Painopaikka:

Turun Yliopiston Offsetpaino
Turku

SISÄLTÖ:

	sivu
Paimenkirje tähän numeroon....	1
Markku J. Saarinen: Linnuston populaatiiorakenteesta Vehmaal- la 1972.....	2
Seppo Pekkala: Kanahaukkojen pesintää Varsinais - Suomessa 1979.....	10
Antti Karlin: Kesäkatsaus 1979	12
Toimitus: Tiedätkö?.....	19
Jouni Saario: Jurmon lintuse- man toiminnasta 1979.....	21
Avustaja: Balladi pintojen vaiheilta - II näytös.....	39
Juhana Piha: Katto- ja musta- haikaran esiintyminen TLY:n alueella.....	44
TLY:n toimintakertomus vuodel- ta 1979.....	46
Maailmalta.....	52
Kansi: Timo Niiniö	
Kuvat: Anneli Lehtinen (40) Jouni Leinonen (16) JT (43)	

UKULI

2/1980 11 vsk

PAIMENKIRJE TÄHÄN NUMEROON

Taas on koottu puolen sataa sivua tekstiä näiden kartonkien väliin. Toivon mukaan löydät sieltä jotakin, minkä katsot lukemisen arvoiseksi, sillä muussa tapauksessa toimitus kokee työnsä menneen hukkaan. Eräänä vuonna toimituksen päämääränä kuulemma oli, että mahdollisimman moni lukisi mahdollisimman suuren osan lehdestä. Eiköhän se liene käyttökelpoinen ja hyvä tavoite edelleenkin. Linnuston populaatiiorakenteen tutkimusselostus todistaa, että jäsenistön joukosta löytyy henkilöitä, jotka pystyvät myös itsenäiseen tutkimustyöhön. Mukavaa, että Ukuli voi toimia kanavana runsauslaskentojen tulosten julkaisemisessa ja välittää tietoa oman alueemme kartoitukses-
ta.

Kesäkatsaus on taas yksi lenkki lisää vuodenaikaiskatsausten ketjuun. Siitä selviää minkälainen on TLY:n alueen kesälinnusto - ja millainen se oli erityisesti vuonna 1979.

Kanahaukka-artikkeli näyttää toteen, että petolintutoimikunta toimii eikä ole pelkkä toimintakertomusta koristava trikki. Ainakin kolmeen tämän vuoden neljästä Ukulista tuottaa petolintutoimikunta jutun. Kiitos siitä vetäjälle ja muille aktiiveille.

Otsikolla "Tiedätkö?" julkaistu kysymyssarja on lähinnä täyteenluontoisen välipala, jonka tehtävä on pitää huolta siitä, että sivumäärä on neljällä jaollinen. Jos siinä sivussa joku kokee sen ajanvietteellisenä, on toimitus tyytyväinen.

Pitkän tauon jälkeen saadaan ulos Jurmoa koskevaa tekstiä. Jurmon mammuttikäsittely on kai yhä työn alla (tai ehkä vedetään välillä vähän henkeäkin), mutta hyvä kun saadaan yksikin vuosi taas tarkastelun kohteeksi. Viime vuoden lukuisat Jurmon rarit saataneen ensi numeroon muiden viime vuoden rarien ohella.

Toinen näytös jatkokertomuksesta on saatu luettavaksi. Jutun alku on tuntunut puhuttavan lukijakuntaa enemmän kuin moni muu lehden historiassa. Toivottavasti säpinä jatkuu sopivana lisävärin antajana - yhdistyksen lehdeltä on värikästä linjaa totuttu odottamaan.

Ciconia-katsaus luo silmäyksen katto- ja mustahaikaran esiintymiseen TLY:n alueella. Tuntuvat olevan yleistymään päin. Peltoja ja niittyjä kannattaa katsoa tarkkaan näin toukokuussa.

Yhdistyksen viime vuoden toimintakertomus esittelee, mitä yhdistyksen puitteissa viime vuonna tehtiin. Ja olihan sitä toimintaa, joo.

Viimeisellä sivulla on lyhyt kommentti erään lintuharrastajan edesottamuksista rapakon takana (tänä vuonna ehkä jo Suomessakin).

Juttuja on Ukuliin tarjottu sopivasti, mutta lisää otetaan mielihyvin vastaan. Lehteen ei ole valittu mitään ammattikirjoittajakuntaa, joka saisi sisällöstä huolehtia, vaan juttuvalikoima saa mielellään koostua laajan kirjoittajapiirin erilaisista tuotteista. Lukijakunnan käsissä on mahdollisuus tehdä lehdestä monipuolinen ja värikäs lehti, jonka ilmestyminen pikemminkin ilahduttaa kuin jättää välinpitämättömäksi, tai jota parhaimmalla tapauksella jopa hiukan odotteleekin. Eräänä huomattavimpana paikallisyhdistyksenä TLY:n tulee pystyä toimittamaan myös tasokasta paikallislehteä. Tämä edellyttää siis jäsenistöltäkin aktiivisuutta ja yhdistykseltä tietenkin voimapaperia (=rahaa). Toimituksen osuus on vastata lähinnä järjestelykysymyksistä ja teknisestä puolesta.

Juhani Toukola

LINNUSTON POPULAATIORAKENTEESTA

VEHMAALLA 1972

MARKKU J. SAARINEN

Tämä kirjoitus on eräs vuoden 1972 laskentakokeilujeni tuloksia. Tutkimuksen alkuperäinen tarkoitus oli ainoastaan verrata erilaisia laskentamenetelmiä keskenään ja valita niistä käyttökelpoisin erästä suurempaa tutkimusta varten. Samanlainen tavoite oli alkuunsa Ruissalon luonnonsuojelualueella tehdyllä takseerauksella (1978 Ukuli 14). Tämän kirjoituksen tavoite on antaa jonkinlainen kuva metsän ja ympäristön linnustollisesta rakenteesta tavallisessa eteläsuomalaisessa puuntuotantometsässä.

Tutkimusalue

Tutkimusalue sijaitsi Vehmaan Maarjärven ja Hietajärven välisellä metsäalueella. Alueeseen kuului myös kummastakin järvestä yhteensä seitsemän hehtaaria. Kiinteästi tutkimusalueeseen liittyi myös Hietajärven länsipuolella sijaitseva Vanhankylänjärvi -niminen suoalue.

Kuten moni muukin järvi on Vanhankylänjärvi kokenut vedenpinnan laskun ja myöhemmin täydellisen kuivatuksen. Järvi olikin kesällä 1972 eutrofinen suo. Maarjärveä taas pidetään Vehmaan kauneimpana ja puhtainpana järvenä; järven pohjoisosassa pesi mm. kuikka. Maarjärven eteläosassa sijaitseva saari, Isoluoto, on nykyisin rauhoitettu (Suomen Luonto 1977). Kesäasutusta oli sekä Maar- että Hietajärvellä vuonna 1972 erittäin vähän.

Suurin osa tutkimusalueesta oli kuitenkin metsää (191 ha), joten paneudun tietysti enemmän sen tarkasteluun. Metsän pinta-alasta oli 72.5% tuoretta kangasmetsää, osa uudismetsää. Lehtometsää oli vain 3.5%. Uusia hakkuuaukeita oli 35 ha (18.3%). Tarkemmin taulukossa 1. Metsäalueet olivat olleet ainakin vuodesta 1967 lähtien pirstottuina metsän hakkuiden vuoksi. Laajimmilleen hakkuut ja metsänparannustoimet olivat kiihtyneet 1970-luvun vaihteessa. Kuva 2. tarkastelee aluetta kartan muodossa.

Menetelmät

Tutkimusalueella laskentaa suoritettiin kahdella menetelmällä. Yhteistä niille oli ainoastaan se, että ne kummatkin kirjattiin samanlaiselle karttapohjalle. Ensisijaisena menetelmänä käytettiin kartoitusmenetelmää ja toisena linjalaskentamenetelmää.

A. Kartoitusmenetelmä

Kartoitusmenetelmä oli käytännössä seuraavanlainen:

1. Karttoihin oli merkitty hehtaarin kokoiset ruudut 300 ha:n alueelta. Tämä alue oli tarkoitus laskea noin kahdeksan tunnin aikana auringon noususta lähtien.
2. Laskenta tehtiin kahden miehen voimin, josta toinen toimi kirjurina.
3. Ruudut kierrettiin eri tavoin eri kerroilla. Näin pyrittiin eliminoidaan pitkistä laskenta-ajasta johtuvat häntelyyn vaikuttavat erot.

Eräitä huomioita kartoitusmenetelmästä, jotka heikentävät aineiston yhtäpitävyyttä eri laskentakertoja vertailtaessa:

1. Vaikka laskijat kulkivat molemmat yhdessä, jäi yhtä ruutua kohden käytetty aika liian lyhyeksi, mikä taas vaikuttaa havaittujen lintujen määriin vähentävästi.
2. Havainnoinnin pitkä aika aiheuttaa - varsinkin laskennan loppupäässä - laskijoiden aistien heikentymistä (väsymistä).
3. Laskentakertoja oli vain kolme: 17.4., 11.5. ja 4.6. 1972.
4. Ruutujen rajat olivat paikoin hankalat löytää maastosta. Rajoja täsmennettiin vaikeimmissa paikoissa laittamalla ruutujen kulmiin seipäät. Tällaisia paikkoja olivat mm. hakuuaukeat, avokalliot ja suonreunat.
5. Suunnitellusta ruutumäärästä käytiin vain 250 kolmeen kertaan lävitse.

Kartoitusmenetelmän kirjauksessa käytettiin apuna eräänlaista kohdistuskoodausta, jolloin varsinaiseen karttaan ei merkintöjä tehty. Teoriassa yhden hehtaarin ruutu oli jaettu 16 pienempään ruutuun, jotka olivat kooltaan 25 x 25m. Käytännössä näin suureen tarkkuuteen ei kaikilla alueilla päästy. Hakkuuaukeilla, avokallioilla, mäntykankailla ja toisaalta tiheissä metsiköissä oli turvauttava karkeampaan jakoon: joko 50 x 50m:n taikka peräti hehtaarin ruutuun. Näin kohdistustarkkuus eri biotoopeilla oli hyvin erilainen. Kuvan 1. piirroksessa nähdään hehtaarin ruudun jako osaruutuihin.

B. Linjalaskentamenetelmä

Linjalaskenta suoritettiin suurin piirtein samalla tavoin kuin O. Järvinen & R.A. Väisänen (1974) esittivät, tosin tietyn poikkeuksin.

1. Kaikki pääsaralla olleet linnut merkittiin mukana oleviin karttoihin. Kartta oli sama kuin kartoitusmenetelmässä käytetty ruutukartta.
2. Laskijat kulkivat kartan pohjois-eteläsuuntaisiin linjoin edestakaisin 200m:n välein.
3. Laskentakertoja oli kaksi: 24.5. ja 1.6. 1972, jotka kuljettiin aivan samaa reittiä. Näin pyrittiin varmentamaan tulosten paikkansapitävyys.

Eräitä huomioita linjalaskentamenetelmän virhelähteistä:

1. Laskettava matka oli liian pitkä, n.16km, mikä aiheutti reitin eri osien välille suuren aikaeron.
2. Laskentanopeus oli liian suuri, 6-7 tuntia, mikä aiheuttaa selvää virhettä laskentatuloksiin (L. LEHTONEN 1979).
3. Linjalaskentareitti oli vain osaksi kartoitusmenetelmän 300 ha:n alueella, joten kaikkea laskentatulosta ei voida käyttää.

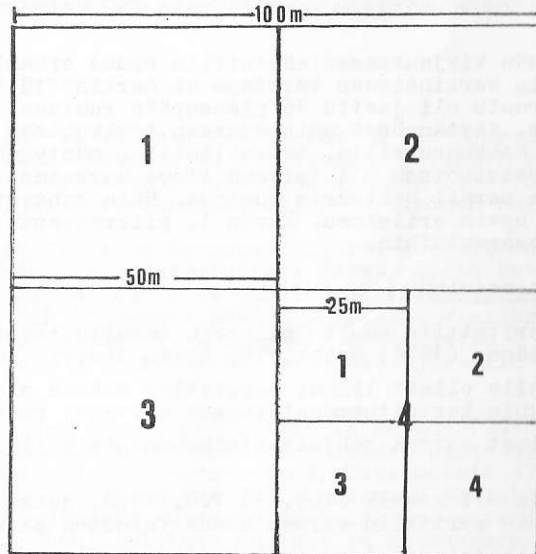
Nämä molemmat laskentamenetelmät olisivat olleet yksinään käytettyinä aivan liian puutteelliset, joten suoritettiin menetelmien yhdistämisen. Pohjana käytin kartoitusmenetelmän tuloksia, joihin yhdistin linjalaskennan pääsaralta saadut karttamerkinnot niiltä osin kuin laskennat osuivat päällekkäin. Alkuperäinen tutkimusalue pieneni näin 242 hehtaariin.

Yhdistelemällä kahta näin erilaista laskentamenetelmää tullaan helposti sellaiseen tilanteeseen, jossa tulos on liian positiivinen. Koontikarttojen käyttö kustakin lajista poistaa kyllä melkoisen määrän saman parin useaksi pariiksi merkitsemisen aiheuttamista virheistä ainakin tiettyyn rajaan saakka (ylisuuri reviiiri ym.). Löydetyt pesät ovat kuitenkin

korvaamattomia. Valitettavasti pesiä löytyi Vehmaalta aivan liian vähän. Löydetyt pesät ja niihin selvästi liittyvät laulavat koiraat antavat hyvän pohjan reviirien koon määrittelylle. Suurin osa pareista jää kuitenkin arvioitavaksi laulun perusteella. Näin toimiessa tulee parimäärä runsaimpien lajien osalta liian pieneksi. Tätä virhettä en ole arvailemalla lähtenyt korjaamaan.

Biotoopit olen luokitellut suurempien pääluokkien mukaan ja jaotellut ne vielä useampaan alaluokkaan niissä selvästi havaittavien puiden ym. runsaussuhteiden mukaan.

Kuva 1. Hehtaarin ruudun jako 50 x 50m:n ja 25 x 25m:n ruutuihin.

Taulukko 1. Tutkimusalueen biotooppien suhteellinen osuus ja lintutiheydet näissä biotoopeissa.

Biotooppi	pinta-ala ha	pinta-ala %	pareja/ ha
niitty	13	5.4	0.9
järvi			
- kaislikkoinen	7	2.9	0.3
- ruovikkoinen	10	4.1	0.9
yht.	17	7.0	1.2
lehto			
- kuusivaltainen	2	0.8	2.0
- koivuvaltainen	2	0.8	1.5
- leppävaltainen	2	0.8	4.0
- pajuvaltainen	1	0.4	3.0
yht.	7	2.8	10.5

tuore kangas			
- hakkuuaukea	34	14.0	0.4
- mäntyvaltainen	69	28.5	1.6
- kuusivaltainen	26	10.7	2.6
- koivuvaltainen	6	2.5	2.5
- pensasvaltainen	4	1.7	0.5
yht.	139	57.4	7.6
kuiva kangas			
- hakkuuaukea	1	0.4	0.1
- mäntyvaltainen	29	12.0	1.0
- pensasvaltainen	7	2.9	1.0
yht.	37	15.3	2.1
korpi			
- mäntyvaltainen	4	1.7	1.0
- kuusivaltainen	2	0.8	2.5
yht.	6	2.5	3.5
suo			
- avoin	8	3.3	1.3
- mäntyvaltainen	2	0.8	0.0
yht.	10	4.1	1.3
pelto	11	4.5	0.5
piha-alue			
-mäntyvaltainen	1	0.4	2.0
-koivuvaltainen	1	0.4	5.0
yht.	2	0.8	7.0

Pesimälinnusto

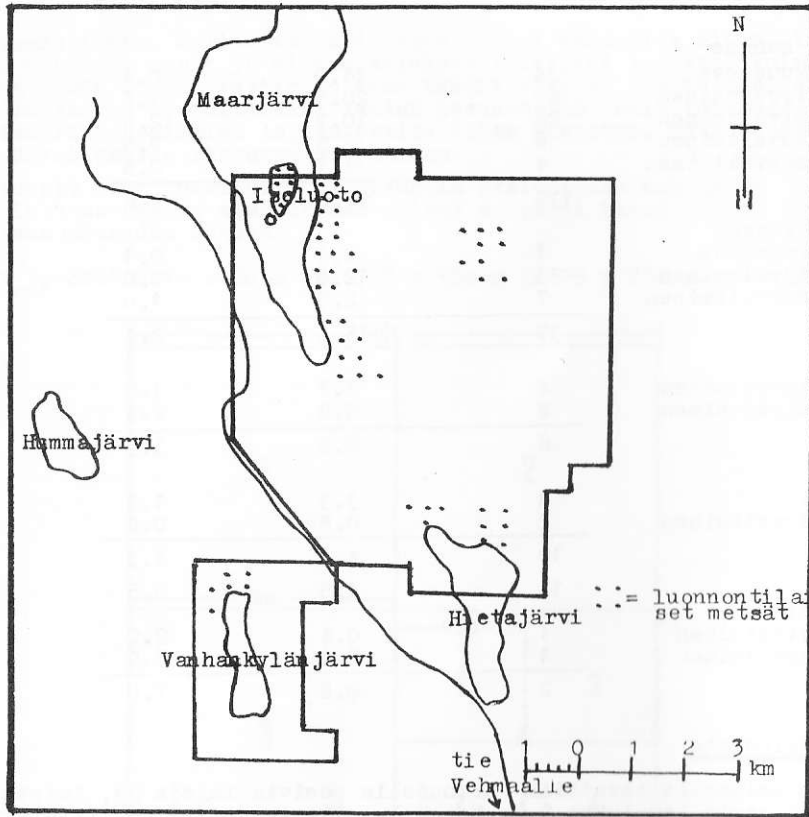
Tutkimusalueella tavattiin varmuudella pesiviä lajeja 59, joista keriyti 315 paria (taulukko 2.). Metsäalueella tavattiin 41 lintulajia, ja paritiheys oli 145 paria/km² (vertaa esim. J.TIAINEN 1979 ja E.KELLOMÄKI 1977). Linnuston valtasuhde jäi hyvin kapea-alaiseksi. Dominanttilajeja (yli 5%) olivat vain peippo, pajulintu, tiltaltti ja metsäkirvinen. Influenttilajeja (2-5%) oli yhdeksän. Lintujen parimääriä eri biotoopeissa on esitetty taulukossa 1. Yleisenä huomiona taulukosta voi todeta, ettei siinä ole yhtään todella suuren tiheyden omaavaa biotooppia. Paritiheys oli suurimmillaan lehtobiotoopeissa ja piha-alueen suoranaisen vaikutusalueen biotoopeissa. Pienimmät paritiheydet olivat odotetusti hakkuuaukeilla.

Kymmenen runsaimman lintulajin jakaantumista eri biotooppiiryhmien kesken on tarkasteltu taulukossa 3. Lehtobiotoopeilla suurimpaan tiheyteen pääsivät peippo, pajulintu ja tiltaltti. Tuoreissa kangasmetsissä peippo ja pajulintu ylittivät suurimpaan tiheyteen ja laulurastas suosi vain tätä biotooppia. Kuivassa kangasmetsässä runsaimpia lajeja näyttivät olevan metsäkirvinen, peippo ja keltasirkku. Korpibiotoopeissa peippo ja metsäkirvinen olivat runsaimpia. Lehtobiotooppien kohdalla on mainittava niiden pienuuden ja hajanaisuuden, usein pellonreunaan rajoittuvina, aiheuttavan tällaiseen tarkasteluun virheitä.

Kuva 2. Tutkimusalueen sijoittuminen Vehmaan Maarjärvellä 1972.

(seuraava sivu)

Taulukko 2. Pesivät lintulajit, parimäärät sekä dominanssit.

laji	paria	dom.	laji	paria	dom.
peippo	56	17.8	leppälintu	3	1.0
pajulintu	35	11.1	mustapääkerttu	3	1.0
metsäkirvinen	23	7.3	rautiainen	3	1.0
tiltaltti	17	5.4	taivaanvuohi	3	1.0
punakylkirastas	14	4.4	telkkä	2	0.6
punarinta	14	4.4	pyy	2	0.6
talitiainen	13	4.1	käpytikka	2	0.6
laulurastas	12	3.8	kangaskiuru	2	0.6
keltasirkku	12	3.8	kiuru	2	0.6
mustarastas	11	3.5	närhi	2	0.6
pajusirkku	10	3.2	kuusitiainen	2	0.6
hippiäinen	8	2.5	lehtokerttu	2	0.6
pensastasku	7	2.2	västäräkki	2	0.6
sepelkyyhky	6	1.9	kottarainen	2	0.6
töyhtötiainen	4	1.3	vihervarpunen	2	0.6
hömötiainen	4	1.3	härkälintu	1	0.3
hernekerttu	4	1.3	mustakurkku-uikku	1	0.3
kivitasku	3	1.0	sinisorsa	1	0.3
naakka	3	1.0	tavi	1	0.3

laji	paria	dom.	laji	paria	dom.
tukkasotka	1	0.3	pensaskerttu	1	0.3
hiirihaukka	1	0.3	harmaasieppo	1	0.3
teeri	1	0.3	kirjosieppo	1	0.3
metso	1	0.3	pikkusieppo	1	0.3
kurki	1	0.3	pikkulepinkäinen	1	0.3
töyhtöhyppä	1	0.3	peltosirkku	1	0.3
lehtokurppa	1	0.3			
rantasipi	1	0.3			
käki	1?	0.3?	yhteensä	59	315
huuhkaja	1	0.3			100
palokärki	1	0.3			
pyrstötiainen	1	0.3			
räkättirastas	1	0.3			
rytikerttunen	1	0.3			
ruokokerttunen	1	0.3			

Taulukko 3. Kymmenen runsaimman pesivän lintulajin esiintyminen eri biotooppiryhmissä.

laji	lehto	paria/km ² kangasmetsät tuore kuiva		korpi
peippo	43	29	24	33
pajulintu	43	18	14	17
metsäkirvinen	-	5	35	30
tiltaltti	43	9	5	-
punakylkirastas	14	9	3	-
punarinta	-	9	-	17
talitiainen	29	5	5	17
laulurastas	-	9	-	-
keltasirkku	14	3	19	-
mustarastas	29	6	-	17
yht.	215	102	105	131 paria/km ²

osuus (%) biotooppiryhmässä kaikkiaan tavatuista pareista 83.6 72.9 84.7 87.3

Lintujen biomassa

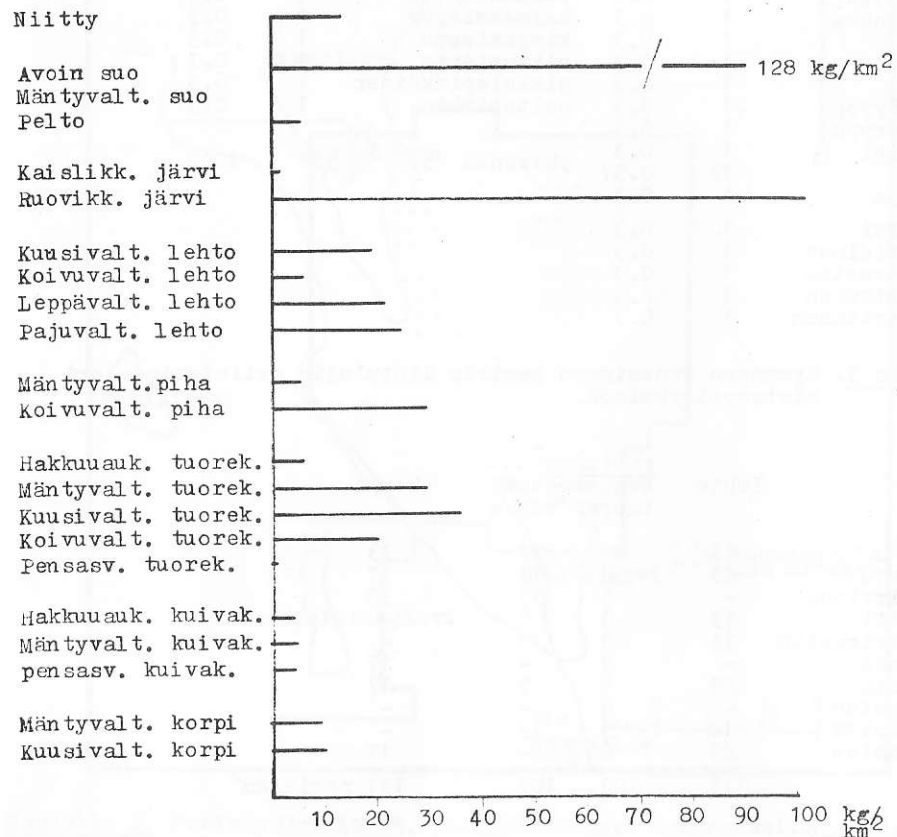
Seuraavaksi tarkastelen biotooppikohtaisesti niissä pesivien lintujen biomassa (taulukko 4.).

Biomassan laskemisessa käytettiin O. JÄRVISEN (1976) menetelmää. Peruslähteenä olen käyttänyt Pohjolan Linnut Värikuvien -teosta, josta linnuille on poimittu keskipainoja. Tarkasteltaessa taulukon 4. biomassamääriä kiinnittyy huomio kahteen muuta huomattavasti pitempään pylväaseen. Avosuolla massa-arvoksi sain 128kg/km², mikä selittyy suurimmaksi osaksi kurjen massa-arvoksi. Muutama lintulaji nostaa myös järven ruovikkoalueen massa-arvoa. Metsän biotoopeista on kuusivaltainen kangasmetsä biomassaltaan suurin.

Taulukko 4. Lintujen biomassa (kg/km²) eri biotoopeissa.

(seuraava sivu)

Onko linnuston kokonaispopulaatio yksipuolistunut?

Tähän kysymykseen ei laskennan kokeellisesta luonteesta johtuen voida antaa tyhjentävää vastausta. Minulla ei ole myös tietoa alueella aiemmin tehdyistä tutkimuksista - ilmeisesti niitä ei ole. Voidaan kuitenkin verrata tuloksia muualla suoritettuun vastaavanlaiseen tutkimukseen. Tällaiseksi vertailualueeksi sopii hyvin Vaskijärven luonnonpuisto, jossa P. MUSTAKALLIO (1970) on tehnyt tutkimuksia. Vaskijärven Vahasaa-aren lehdossa oli pareja 600 - 1160/km², kun vastaavat arvot Vehmaalla olivat 150 - 400 valtapuustosta riippuen (taulukko 1.). Kololintujen määrä em. Vahasaa-aren lehdossa oli 1962 - 1966 13.3 - 20.0 % linnustosta, kun vastaava arvo Vehmaan lehdossa oli 10 - 12.5%. Vaskijärvellä lintutiheys OMT-säästömetsässä 1969 oli 483 paria/km² ja OMT-MT -tyypin metsässä 1968-69 364 paria/km². Vehmaalla tuore kangasmetsä sai arvoksi 40 - 260 paria/km² valtapuustosta riippuen. Kololintuja oli Vaskijärven OMT-metsissä 13.8 - 26.6 %, kun vastaavasti Vehmaan tuoreissa

kangasmetsissä kololintujen osuus koko lintumäärästä oli 6.7 - 14.9%. Vehmaan metsäalueet olivat olleet erittäin aktiivisen metsänhaku- ja metsänparannusohjelman kohteena, eikä siinä puuta, myrkkynyä ja lannoitteita säästetty.

Oliko laskentavuoden 1972 kertyneiden, kolopesijöiden ja sieppojen vähyys metsänhoidollisista, laskennallisista vai muista syistä johtuvaa, se jää selvittämättä. Eräitä harvinaisempia lintulajeja, kuten pikkusieppoa ja pyrstötiaista, pitäisin jäänteinä menneiltä metsän ajoilta. Jos jollakulla on ollut tai on tilaisuus käydä Maarjärven Isoluodossa, voi havaita puiden suuren koon ja rehevän aluspuuston. Samanlaista metsää oli suurin osa ko. tutkimusalueesta vielä 60-luvun puolessavälissä. Tätä alettiin nakertaa pala palalta vuodesta 1967 lähtien.

Kiitokset apulaisprofessori Martti Soikkelille rakentavasta tutkimuksen tarkastelusta.

Kirjallisuus:

v.Haartman, L., Hilden, O., Linkola, P., Suomalainen, P. & Tenovuo, R. 1963 - 1972: Pohjolan linnut värikuvin I-II. - Helsinki.

Järvinen, O. 1976: Kuinka linnuston biomassassa ja energiavirta mitataan? - Lintumies 11: 113-117.

Järvinen, O. & Väisänen, R.A. 1974: Suomen pesimälinnuston linja-arviointi. - Lintumies 9: 1-6.

Kellomäki, E. 1977: Kolometsän olemus. - Teos: Hautala, H.: Kololinnut ja muut pököpesijät, ss. 7-18. - Helsinki.

Lehtonen, L. 1979: Olli Järvisen ja Risto A. Väisänen harhat linnuston runsauslaskentakeskustelussa. - Lintumies 14: 142-144.

Mustakallio, P. 1970: Vaskijärven luonnonpuiston linnusto. - Ornis Fennica 47: 136-139.

Saarinen, M.J. 1978: Ruissalon luonnonsuojelualueen linnuston biotoopijakautumasta kesällä 1972. - Ukuli 14: 9-14.

Solonen, T. & Tiainen, J. 1979: Erään eteläsuomalaisen alueen lintuyhteisö. - Lintumies 14: 97-103.

Suomen Luonto 1977: Virallinen luonnonsuojelu. Uusia rauhoituksia 36: 54-55.

Kirjoittajan osoite:

Stoltinkatu 7 C 45

20350 Turku 35

KANAHAUKKOJEN PESINTÄÄ

VARSINAIS-SUOMESSA 1979

SEPPÖ PEKKALA

TTY:n petolintutoimikunta päätti kerätä vuoden 1979 kanahaukkojen pesintätiedot yhdistyksen toiminta-alueelta. Vastauksia tuli vain viideltä henkilöltä: Seppo Aspelund (5 asuttua reviiriä), Juhani Karhumäki (26), Antti Karlin (2), Henry Laine (4) ja Seppo Pekkala (6). Asuttuja reviirejä todettiin siis yhteensä 43, joista suurin osa oli Juhani Karhumäen ilmoittamia.

Pesintätulokset on esitetty oheisessa taulukossa alueittain: saaristo (I), Turun ympäristö (II), Salon länsipuoli (III) ja Salon itäpuoli (IV). Aluejako selviää karttakuvasta. Asutulla reviirillä on tarkoitettu haukan elinpiiriä, josta on löytynyt vähintään koristeltu pesä. Tämän takia taulukosta ei selviä edellisvuosina asutut, mutta 1979 asumattomat reviirit.

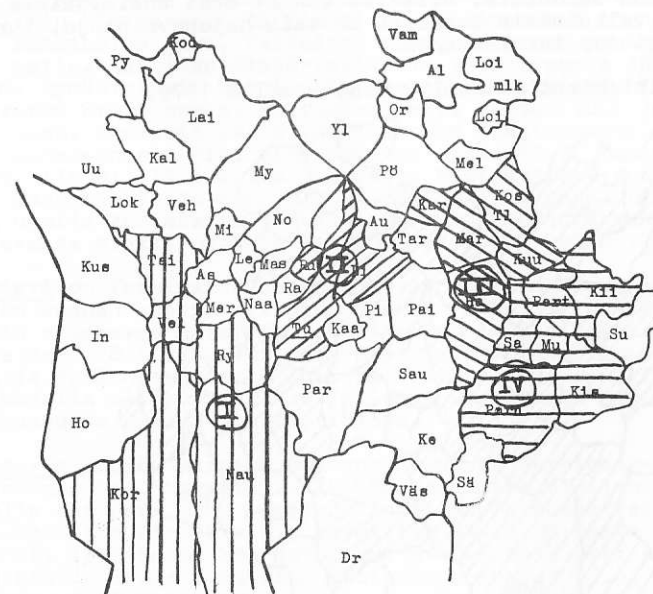
	Saaristo	Turun ympäristö	Salon länsipuoli	Salon itäpuoli	Yhteensä
asuttuja reviirejä	11	2	8	22	43
todettuja pesintöjä	10	2	5	18	35
epäonnistuneita pesintöjä	1	-	1	4	6
onnistuneita pesintöjä	9	2	4	14	29
keskimääräinen munaluku (pesäotos)	3.5(2)		3(1)		
keskimääräinen poikasluku (pesäotos)	2.6(9)	3.5(2)	3(18)	2.9(29)	
rengastusikäisiä poikasia yhteensä	23	7	54		84

Vuoden 1979 kanahaukan pesintätulos oli ilmeisesti melko hyvä, vaikka vertailuja ei voidakaan tehdä vastaavien aiempien yhteenvetojen puuttuessa. Epäonnistumisia oli vajaa 20 prosenttia pesinnöistä, muilla pesillä poikasia oli ainakin rengastusikäisiksi. Epäonnistumisten syyt eivät ole tiedossa, joten vuonna 1979 alkaneen kanahaukan osittaisrauhon merkitys ei selviä näistä tuloksista.

Tarkempia arvioita kanahaukkojen pesintätuloksista voitaneen tehdä tulevana vuosina, sillä petolintutoimikunta on päättänyt ainakin toistaiseksi jatkaa kanahaukan pesintätietojen keräämistä. Tällöin olisi

tärkeää, että kaikki asuttuja reviirejä todenneet henkilöt ilmoittaisivat tuloksensa kunnittain sekä myös käsityksensä epäonnistumisten syistä. Nyt pesintätietoja puuttui monien kuntien alueelta kuten karttakuvastakin selviää, ja lähes kaikkien muidenkin kuntien osalta tiedot olivat ilmeisen sattumanvaraisia. Kanahaukan elinpiirien ja pesien etsintään liittyvää tietoa saa kirjallisuuden lisäksi edellä mainituilta kyselyyn vastanneilta "petomiehiltä".

TTY:N HAVAINTOJENKERUUALUE KUNTALYHENTEINEN

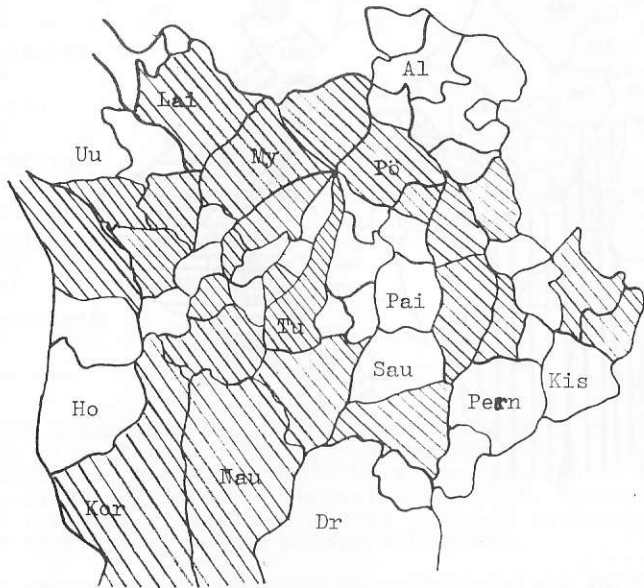
KESÄKATSAUS 1979

ANTTI KARLIN

Kesäkatsauksen saama suosio on kasvanut ja viime kesältä kaavakkeen palautti seuraavat 16 henkilöä: Seppo Aspelund, Jari Helstola, Olli-Pekka Karlin, Antti Karlin, Vesa Multala, Petri Oksanen, Risto Penttinen, Seppo Pekkala, Markku J. Saarinen, Jouni Saario, Asko Suoranta, Ilkka Tittonen, Matti Valta, Jaakko Wessman, Kimmo Virtanen ja Timo Vuorisalo. Yksittäishavainnot saatiin lähinnä suotakseeraajilta: Mikko Hovila, Juhani Hoviseppä, Esa Kangas, Reijo Kaartinen, Olli Kanerva, Veli-Matti Karlin, Timo Kesti, Matti Kykkänen, Henry Laine, Jukka Nummelin, H. Perkiö, Vesa Pirola, Hannu Rautanen, Pekka Siitonen, Juhani Sundell, Olli Suominen ja Mauno Taneli. Lisäksi Esko Gustafsson luovutti käyttööni 17 henkilön atlashavainnot, joten kaikkiaan tämän katsauksen laatimiseen on osallistunut 50 henkilöä. Kiitos.

Kaavakkeessa pyydettiin ensisijaisia retkeilykuntia. Kuvassa 1 on esitetty ilmoitetut retkeilykunnat. Erityisen toivottavaa olisi saada uusia henkilöitä mukaan lähinnä Uudenkaupungin, Loimaan, Paimion ja Perniön-Kiskon seuduille. Viivatut kunnat ovat ensisijaisia retkeilykuntia ja valkoisista kunnista on vain hajahavainnot. Kuntien nimet voit tarkistaa takakannesta.

Kuva 1. Ensisijaiset retkeilykunnat kesällä 1979.

Kuikka pesii harvalukuisena kirkasvetisissä järvissä. Koko kuikkakannan selvittäminen olisi helppo ja ajankohtainen asia. Yhteensä

on ilmoitettu 13 paikalta. Pesivänä laji on tavattu ainakin: Perniön Sahajärvi, Korppoon Retaisträsk, Laitila Valkkisjärvi, Nauvo Långträsk ja Västerträsk, Kiikala Riitusjärvi, Muurla Lammijärvi ja Yläneen Vaskijärvi. Lisäksi yksittäisiä lintuja tai pareja on tavattu Lokalahden Alhontaanjärvellä, Kemiön Mainiemessä, Suomusjärven Enä- ja Oksjärvellä. TLY:n alueen kuikkamäärä lienee 20 ja 30 parin välillä.

Härkälintuhavainnot olivat huomattavasti vähäisempiä verrattuna vuoteen 1978. Euran Pitkäjärvellä tavattiin kaksi paria 15.5 ja Laitilan Kivijärvellä viisi paria 19.5. Yksittäisiä lintuja on tavattu Rymättylän Krampissa 16.6, Laitilan Sarkonjärvellä 19.5, Laitilan Otajärvellä 19.5 ja Vehmaan Myllyjärvellä 12.6. Atlashavainnot tuli ainoastaan yhdestä ruudusta. Härkälintujen kohdalta, kuten mustakurkku-uikunkin, on mielenkiintoista todeta, että pesintä keskittyy Kustavin-Lemun-Laitilan väliselle alueelle eikä näitä lajeja ole pesivänä lainkaan todettu esim. Salon seudulta.

Mustakurkku-uikusta havainnot tuli runsaasti ja laji onkin härkälintua huomattavasti yleisempi pesimälintu Vakka-Suomessa. Laji pesii sekä rehevissä järvissä että merenlahdissa. Kustavin Laupusten Ruohosenlahdessa oli kahdeksan pesää, Marjamäenlahdessa yksi pesä. Muualta Kustavista pesiä tai reviiireitä ilmoitettiin seuraavasti: Kiparluodon lampi pari, Isoluoto pesä meressä ja Huruholma kaksi pesää meressä sekä Puorenjärvellä kaksi lintua ja Lellaisluodolla yksi lintu. Taivassalosta ilmoitettiin seuraavat tiedot: Antinkarit pari, Pukkiholma pari, Kaitainen pesä, Lehtinen pesä ja Kahiluoto kolme paria. Laitilan Otajärvellä oli 19.5 7 paria järven koillisosassa. Rymättylästä havainnot: Aaslan Menikkalanlahti 4.6 pari, Ruokorauma kolme paria, Korvenmaa kaksi lintua 18.6 ja Ahteentaanranta pesä. Nauvosta pesiä ilmoitettiin Långträsketiltä ja kirkonkylän uimarannassa piti yksi pari soidinta 19.5. Korppoon Bonästräsketillä oli 14.6 kolme lintua ja Wattkastissa 5.6 yksi lintu. Lemun Mannerjärvellä oli vanhaan tapaan yksi pesä. Lajin hakeutumista uusiin kohteisiin todistaa Maskun Karevanrahkan pohjoisosassa olevassa hiekkakuopasta tavatut kaksi poikuetta 17.7.

Heinätavi on Varsinais-Suomessa hyvin harvalukuinen pesimälintu ja pesivän kannan kooksi arvioin noin 15 paria. Viime kesältä ilmoitettiin seuraavat havainnot: Halikonlahti 27.5 kaksi koirasta ja naaras sekä 28.5 vain yksi koiras. Otajärvellä oli 19.5 neljä koirasta ja yksi naaras sekä 20.5 vain kaksi koirasta. Taivassalon Kahiluodolla oli koiras 23.6 ja Lemun Oukkulassa pari 15.5. Yhdeltäkään ruudulta ei saatu atlastietoja.

Jouhisorsa kuuluu harvinaisuutensa suhteen Varsinais-Suomessa samaan kategoriaan kuin heinätavi. Yhtään poikuetta ei ilmoitettu. Halikonlahdella oli pari koko kesän ja Laitilan Sarkonjärvellä oli pesivä pari. Laitilan Liesjärvellä tavattiin kaksi koirasta 16.5 ja Otajärvellä oli 19.5 kaksi koirasta, mutta 20.5 enää yksi koiras. Taivassalon Kahiluodolla tavattiin yksinäinen naaras 23.6. Yhtään atlashavaintoa ei ilmoitettu.

Lapasotkasta ilmoitettiin vain yksi havainto: Lokalahti Varanpää, Vuorinen 3.6 kaksi koirasta. Lajin ulkosaaristopesinnän selvittäminen olisi tärkeää.

Uivelosta tehtiin yksi kesähavainto: 19.5 naaras lensi yli Otajärven.

Allista ei tehty yhtään kesähavaintoa.

Mustalinnun ulkosaaristopesintää ei saatu vielä kukaan varmistetuksi, sillä lajista tehtiin vain yksi kesähavainto 26.7 yksi lintu Suomusjärven Lahnajärvellä. Kyseessä lienee koiraan kesämuutto pohjoisilta pesimäalueilta merelle (ks. PLVK).

Merihanhihavainnot olivat vähäisiä eivätkä anna todellista kuvaa lajin esiintymisestä. Kustavin Keskikalliolla oli 20.7 kaksi lintua, Rymättylän Ruotsalaisella 17.6 pariskunta ja poikanen, Lemun Monnoisissa oli touko-kesäkuussa kaksi lintua ja Nauvon Konungskär ilmeisesti pesivä pari. Atlashavaintoja tuli kahdelta ruudulta, joista toisesta pesä Hiittisten ulkosaaristosta ja toisesta yksittäishavainnosta Hiittisistä.

Kyhmyjoutsen on eräs näkyvimmistä linnuistamme ja siitä onkin tullut runsaasti havaintoja. Kustavissa laji on tavattu seuraavasti: Isokari 20.7 2 lintua, Isoluoto poikue (4 nuorta), Laupusten Ruohosenlahti poikue (5 nuorta), Laupusensalmi kolme paria, joista vain yksi pesi, Humalkari kaksi lintua (ei pesintää), Pihlavankarinaukko pesä, Vuorluoto poikue (4 nuorta), Liianniemenaukko pari, Selviikinlahti yksi lintu 2.6, Ampatinaukko 16.6 ja 29.7 yksi lintu sekä Ruoniluoto 24.6 pariskunta ja 11 lintua. Lokalahden havainnot: Pitkälüoto poikue (2 nuorta), Pörkinrauma poikue (6 nuorta), Kolkimaa poikue (3 nuorta), Santalanperä 26.5 ja 2.6 kaksi lintua sekä Ravatniemenperä pariskunta. Taivassalon havainnot: Rantalanlahti poikue (4 nuorta), Karranriutat pari, Kahiluoto 23.6 yksi lintu ja Karjamaa 24.6 pari sekä Mussalo kaksi paria. Rymättylän havainnot: Iso Vasikkaluoto poikue (2 nuorta), Nuikko pesä, sekä yksittäisiä lintuja: Kirveenrauma 16.6, Pakinainen 18.6, Rajakarinaukko 18.6. Nauvo: Biskopsö 20.5 viisi aikuista lintua, Piparby poikue (2 nuorta) ja Ängholmen kaksi lintua. Paraisten Kyrkfjärdenillä oli 14.6 pari, Turun Friskalanlahdella poikue (6 nuorta), Korppoom Wattkastissa 5.6 yksinäinen lintu, Askaisen Livonsaaressa pari, Raision Kukonpäässä pari sekä Lemun Monnoisissa ja Oukkulanlahdella pesivä pari. Atlashavaintoja ilmoitettiin 12 ruudulta, joista vähintään indeksi 13 (poikue) kahdeksalta ruudulta.

Laulujoutsen tavattiin 5.5 Suomusjärven Johdesuolta ja kyseessä on myöhäinen muuttaja.

Mehiläishaukka on Varsinais-Suomessa melko yleinen pesimälintu, joskin toisinaan piileskelevää elämää viettävä lintu. Ainoastaan yksi pesä löytyi: Nauvo Vikom. Nauvon Kvivlaxissa ja Karinaisten kirkon lähistöllä oleskeli pari koko kesän. Yksittäisiä lintuja on ilmoitettu seuraavasti: Rymättylä Kurala 2.7, Halikko Vaisakko 6.7, Kustavi Huruholma 7 ja 9.7, Mynämäki Pukkipalo 25.7, Nauvo Högsar 8 ja 12.6, Nauvo Kyrkbacken 15.7, Houtskarinen Ängholmen 26.6, Laitilan Nästi 20.7 ja Yläne Reitolanrahka 3.6. Yhtään atlashavaintoa ei ollut.

Ampuhaukka pesii vain muutaman parin voimin Varsinais-Suomessa. Salon Urheilupuistossa oli yksi lintu 17.6, Lemun Monnoisissa 15.5 naaras, Nousiaisten Vajosuolla 25.7 yksi lintu, Kurjenrahka yksi lintu kanto saalista 30.7 ja Pöytyän Jalkalassa tavattiin yksi lintu 31.5. Atlashavaintoja tuli kahdesta ruudusta: toisesta poikaspesä ja toisesta todennäköinen pesintä.

Ruskosuhaukka oli projektilajina, joten siitä ilmestyy myöhemmin oma katsauksensa.

Tuulihaukasta saatiin vain kolme pesintähavaintoa: Karinainen Tilkanen, Pöytyä Karhunoja ja atlastieto (indeksi 14) saaristosta. Revii-

reitä löydettiin Halikon Vässilästä ja Turun Jäkärilästä. Yksittäisiä lintuja tavattiin seuraavasti: Rymättylä riainen 17.5, Kustavi Laupusensalmi 24.6, Karinainen Iso-Honka naaras 16.5-22.7, Karinaisen Rahkio naaras 19.5 ja Marttila Ollila naaras 2.6. Kahdesta atlasruudusta tuli havainto yksittäisestä linnusta.

Metsosta havaintoja tehtiin runsaasti, mistä syystä katsottiin lajin esiintymisen selvitys ajankohtaiseksi ja laji otettiin projektilajiksi 1980. Poikueita ilmoitettiin seuraavasti: Halikko Viala (5 poikasta), Kemiö Mainiemi (kuusi poikasta), Nousiainen Vajosuo (4 poikasta), Mynämäki Pukkipalo (kolme poikasta), Pöytyä Jalkala (2 poikasta) ja Karinainen Housniitynsuo (2 poikasta). Pareja tavattiin seuraavasti: Loimaa Eksyssuo, Marttila Haapasuo. Yksittäisiä lintuja havaittiin eniten: Kemiö Ängvisbergen 10.6 koiras, Nauvo Meljärsträsk 21.4 kaksi koiras, Nauvo Vikperä 26.5 neljä koirasta, Rymättylä Airismaa 1.5 naaras, Rymättylä Kurala 20.5 koiras ja Nuikko 5.6 koiras, Nauvo Risis 29.6 koiras, Yläne Raasi 31.5 naaras, Marttila Kaurastenrahka 10.5 koiras, Koski TL Töykkälä 16.5 koiras, Pöytyä Kaitoonmäki 20.5 naaras, Pöytyä Rekimäki 14.6 koiras, Pöytyä Pooraankorpi 5.5 koiras ja Reitolan metsäautotie 20.5 naaras. Lisäksi Merimaskun Uusikartanolla tavattiin 1 - 2 paria huhtikuussa. Atlashavaintoja ilmoitettiin kolmesta ruudusta, joista kaikki koskivat yksittäistä lintua.

Peltopyy alkaa olla todellinen arkistolaji, sillä lajista ilmoitettiin vain yksi atlashavainto (poikue) Maariasta.

Sinisuhaukka tavattiin Otajärvellä 3.6. Kyseessä oli naaras.

Kurki pesii melko harvalukuisesti koko maakunnassa. Pesiiä on löydetty kolme: Merimaskun Uusikartano, Kurjenrahka ja Laitilan Liesjärvi. Lemun Monnoisissa kurki pesi myös, sillä siellä tavattiin poikue, jossa oli kaksi nuorta lintua. Kontolanrahkalla oli 26.5 kolme kurkiparia, jotka todennäköisesti myös pesivät. Lisäksi pareja tavattiin: Pöytyän Mustasaarenrahka, Paimionlahti, Halikko Kakossuo ja Loimaan Eksyssuo. Suurin pesimättömien lintujen kesäparvi oli Nauvon Storlandetissa, jossa kesä-elokuussa kierteli 10 - 14 linnun parvi. Yksittäisiä tai muutaman linnun ryhmiä tavattiin seuraavasti: Nauvo Meljärsträsk, Nousiainen Vajosuo, Perniö Ilolanlampi, Laitila Malijärvi ja Otajärvi, Kustavi Hoopinjärvi ja Laupunen, Yläne Kaukosuo, Lokalahti Varanpää, Korppoo Korpomossen ja Pöytyän Isorahka. Yhdeltäkään atlasruudusta lajia ei ilmoitettu.

Luhtakana tavattiin vain Kiikalan Omenajärvellä 6.6 ja Kustavin Laupusensalmessa 3.6. Äänteleviä lintuja tavattiin lisäksi kolmelta atlasruudulta.

Meriharakasta ei ilmoitettu yhtään varsinaista sisämaapesintää, sillä ainoa ilmoitettu havainto oli Kemiön Bergasta, josta löytyi 6.6 kaksi pesää.

Kapustarinta löytyy lähes kaikilta isoimmilta soilta. Pesälöytöjä on tehty vain yksi: Pöytyän Isorahka. Parimäärät ovat eräillä soilla melko suuria: Pöytyän Kontolanrahka ainakin neljä paria, Kurjenrahka ainakin kuusi paria, Vajosuo ainakin kolme paria, Loimaan Eksyssuo neljä paria, Marttilan Haapasuo neljä paria, Oripään Isorahka ainakin viisi paria ja Halikon Kakossuo yksi pari sekä Yläneen Kaukosuo yksi pari. Yksittäisiä lintuja on tavattu Suomusjärven Johdesuolla, Kiskon Raadesuolla sekä poikkeuksellisesti 4.7 Halikonlahdella. Yhtään atlashavaintoa ei ilmoitettu.

Karikukko havaittiin 30.5 Halikonlahdella.

Pikkukuovista ei tehty yhtään kesähavaintoa.

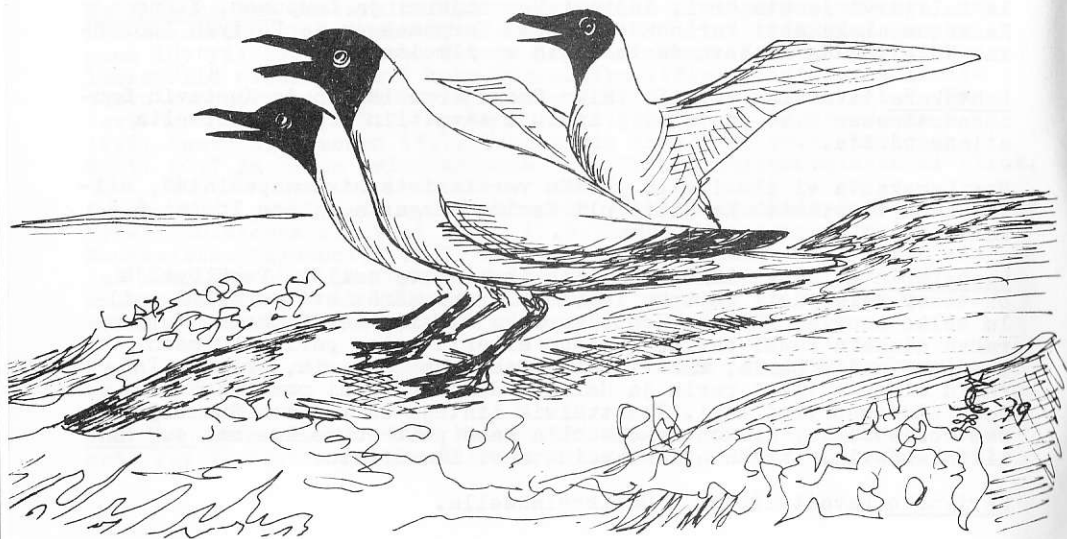
Metsäviklo on melko yleinen pesimälintu maakunnassamme. Pesälöyttö tehtiin Pöytyän Reitolanrahkalla. Poikue löydettiin Nauvon Meljärsträsketiltä sekä Korppoosta (atlashavainto). Seuraavissa kohteissa on tavattu pari tai useampia pareja: Kustavi Veispuikki, Houtskari Hyypeis, Laitila Liesjärvi, Pöytyä Mustasaarenrahka, Kemiö Kiila, Vehmaa Myllyjärvi, Yläne Reitolanrahka, Masku Karevansuo, Pöytyä Isorahka (kaksi paria), Suomusjärvi Oksjärvi (poikue). Yksittäisiä lintuja on tavattu: Lokalahti Hakulanjärvi, Yläne Kajavaoja, Nauvo Långträsk, Oripää Isorahka, Laitila Silo, Laitila Katteljärvi ja Kiikarjärvi, Lemu Oukkula, Suomusjärvi Kakarsuo ja Johdesuo, Kisko Lapintila, Turku Piipanoja ja Nauvo Kvivlax. Atlashavainnot ilmoitettiin y.o. poikueen lisäksi neljältä ruudulta.

Liro on metsävikloa huomattavasti näkyvämpi, mutta tuskin yleisempi laji, joka viihtyy erityisesti soilla ja rannoilla. Kurjenrahkalla pesii ainakin kuusi paria, Kontolanrahkalla ainakin viisi paria, Oripään Isorahkalla ainakin kaksi paria, Loimaan Eksyssuolla kaksi paria, Marttilan Haapasuolla yksi pari, Halikon Kakossuo kaksi paria, Johdesuo pari, Otajärvi 1 - 2 paria, Laitilan Liesjärvellä 2 - 3 paria ja Malijärvellä yksi pari. Yksittäisiä lintuja on tavattu seuraavasti: Yläne Kaukosuo, Laitila Sarkonjärvi, Vajosuo ja Maskun Karevansuo. Atlashavainnot ilmoitettiin kahdelta ruudulta.

Suosirri pesi Lemun Oukkulanlahdella.

Suokukko pesi myös Oukkulanlahdella. Lisäksi tavattiin Vajosuolla 22.5 naaras ja Taivassalon Kahiluodolla 23.6 naaras ja koiras. Särkisalosta ja Houtskarista ilmoitettiin yksinäistä lintua koskevat atlashavainnot.

Punajalkaviklo tavattiin neljässä paikassa: Vajosuo 22.5 yksi soidintava, Suomusjärven Lahnajärvi kaksi soidintavaa ja Johdesuolla 21.5 ja 28.7 kaksi soivaa lintua sekä Maskun Karevansuon hiekkakuopissa 30.5 kaksi lintua.

Merikihu on melko harvalukuinen ulkosaaristossakin. 7.6 tavattiin Turun Loistokarilla tumma yksilö, 7.7 Airistolla tumma yksilö, Kemiön Mainiemessä 16.6 tumma yksilö, Nauvon Konungskärillä 4.6 kaksi tummaa ja yksi vaalea yksilö, 8.6 Nauvon Pensar tumma yksilö. Yhdestä atlasruudusta Hiittisten ulkosaaristosta tuli paria koskeva havainto.

Räyskä tavattiin sisämaassa kahdesti: Suomusjärven Lahnajärvi 17.7 kolme lintua ja Pöytyän Kaulansuu 22.5 yksi lintua jokea seuraten alajuoksulle. Kustavista Laupusesta on muutama havainto touko-kesäkuulta. Atlashavainnot ilmoitettiin kolmesta ruudusta.

Ruokkihavainnot kasvoivat ilahduttavasti. Suurin yhdyskunta on Kustavin Keski-Kalliolla, jossa pesii noin 70-80 paria. Kustavin Sodan-klubilla tavattiin kaksi lintua lennossa 20.7, Iso-Hauterissa samana päivänä yksi lintu. Korppoon Lohmissa ajelehti 12.6 yksi lintu lentokyvyttömänä. Atlashavainnot ilmoitettiin kahdelta ruudulta, joista toinen Hiittisistä pesälöyttö.

Sarvipöllö ei ole varsinaisen kesälaji, mutta koska lajista on aikaisemmin ilmoitettu runsaasti poikuehavainnot, ei sitä voida unohtaa. Viime kesä oli sikäli ihmeellinen, ettei kukaan ilmoittanut yhtään poikuetta ei edes innokkaasti retkeilevä Jari Helstola. Lajin pesintä on varmasti ollut hyvin vähäistä.

Suopöllö tavattiin Halikon Salaisissa 8.7.

Kehrääjä kuultiin ainakin 21 paikassa: Paraisten makeavesiallas 3 -4 lintua, Lokalahti Tirkkala kolme lintua, Korppoo Korpomosen kaksi ääntelijää, Houtskarin Borgberg kaksi lintua, Kustavin Ruona kaksi lintua, poikue Yläneen Raasisissa 29.7, Vehmaa Ristinkylä kolme lintua, Taivassalo kaksi lintua, Nauvo Druckis yksi, Merimasku Köylijärvi yksi lintu, Merimasku Finnilä ja Mojoinen kummassakin yksi lintu, Lemu Niittukartano yksi, Korppoon Kolingby ja Bonästräsk lintu kummassakin, Rymättylä Leiklahti yksi, Rymättylä Riainen yksi, Rymättylä Kuralan - Ylttisten metsäalue yksi, Rymättylä Ruokorauma yksi, Salo Merikulma yksi, Parainen Mörkby yksi. Lisäksi ilmoitettiin atlashavainto viideltä ruudulta, kaikki ääntelevistä linnuista.

Harmaapäätikkäkannan selvitys olisi yhdistyksen kunnia-asia, sillä siksi heikosti sen pesivä kanta tunnetaan. Viime kesältä on vain yksi pesälöyttö: Nauvo Tackrok 15.6 poikaspesä koivussa. Ruissalon ainoat havainnot ovat luonnonsuojelualueelta, jossa 6.4 huuteli kolme tikkaa. Turun Kaistarniemessä oli 29.5 yksi lintu. Seuraavassa kaikki ilmoitetut kesähavainnot: Halikko Vaisakko reviiiri, Halikko Viurila reviiiri, Kustavi Laupunen 6.5 ääntä, Rymättylä Poikko teki koloa haapaan, Pöytyä Reitolan metsäautotie 20.5 huuteleva, Parainen Sattmark 14.5 ääntelevä, Yläne Kaukosuo 20.5 ääntelevä, Merimasku Kaukola 29.3 ääntelevä ja Maskun Karevanrahka 30.5 kaksi lintua. Atlashavainto ilmoitettiin kahdelta ruudulta, joista toisesta pesälöyttö.

Pikkutikka on jo hyvin harvinainen eikä lajista montaa havaintoa vuositain tehdä: Ruissalo 19.5 neljä lintua, Kustavi Hoopinjärvi 2.6 yksi piipittäjä, Lokalahti Varampää 22.7 kaksi tikkaa, Rauvolanlahti 14.8 ääntelevä ja Parainen Sattmark 24.5 ääntelevä tikka. Yhdestä ruudusta ilmoitettiin atlashavainto.

Kangaskiuru tavattiin viidessä paikassa, minkä lisäksi ilmoitettiin yhdestä ruudusta poikuehavainto. Kemiön Vreta 10.6 yksi, Rymättylä Riainen yksi ja Ruikko kaksi lintua sekä Merimaskun Villivuori 3 - 4 lintua ja Ruskon Kullavuori kaksi lintua.

Törmäpääskykolonioiden kartoitus aloitettiin 1978. Viime kesältä ilmoitettiin useita pesäpaikkoja: Halikko Salainen noin 25 koloa, Mas-ku Humikkala n. kymmenen paria, Merimasku Rautuinen kaksi koloa, Kemiö (paikka ?) iso kolonia, Salonjoki kolonia, Turun sataman hii-
litörmä kolonia, Topinojan kaatopaikka 32 pesän kolonia ja Raision Kaanaanmaa iso kolonia. Lisäksi ilmoitettiin kahdelta atlasruudulta havainnot, toisesta pesälöytö.

Korppi kuuluu lähes jokaisen pitäjän linnustoon ja on viime vuosina voimakkaasti lisääntynyt. Seuraavassa ilmoitetut havainnot, jotka on tulkittu tavattisesti reviiireiksi, kunnittain: Pöytyä kolme reviiiriä, Laitila neljä, Kustavi kolme, Taivassalo kaksi, Yläne kaksi, Halikko yksi, Karinainen yksi, Kemiö yksi, Loimaa yksi, Marttila yksi, Nauvo yksi, Lemu yksi ja Nousiainen yksi. Useat y.o. havainnoista ovat pesälöytöjä. Atlashavainnot ilmoitettiin kahdeksalta ruudulta.

Mustavariksia on havaittu vielä touko-kesäkuussakin: Halikonlahti kolme lintua 3.6, Turku Ruohonpää yksi lintu 29.5 ja Runosmäki 8.6 yksi lintu länteen sekä 10.6 Raision kaatopaikalla vähintään kolme lintua varispurvassa.

Peukaloinen on melko harvalukuinen koko maakunnassa (ks. Karhumäki 1980). Nauvosta ilmoitettiin laji neljästä eri paikasta: Högsar 15.7 poikue, Piparby reviiiri, Piparby toinen reviiiri ja kaatopaikka yksi reviiiri. Suomenselän Enäjärvellä lauloi 27.5 neljä lintua. Atlashavainnot tuli kolmelta ruudulta, joista yhdeltä poikue.

Satakielen yleistymisen jatkuu eikä enää ole tarpeellista luetella kaikkia laulupaikkoja. Seuraavassa ilmoitetut määrät kunnittain: Parainen 25, Turku 22, Salo 14, Halikko 11, Kiikala 8, Taivassalo 7, Raisio 4, Vehmaa 3, Karinainen 2, Maaria 2, Rymättylä 2, Lieto 1, Kustavi 1, Lokalahti 1, Kemiö 1, Lemu 1, Naantali 1, Laitila 1. Lajin pesänetsinnän vaikeutta kuvaa se, että ainoastaan yksi poikue löytyi kirjattiin (Halikko).

Kultarinta keskittyy rannikkoalueelle: Halikko kirkonkylä 3-15.6 yksi lintu, Angelniemi 16.6 yksi lintu, Halikko Viurila 2-3.6 yksi, Halikko Sarkola 31.5 yksi ja Joensuu 3.6 yksi, Salo Kirkkopuisto 27.5 yksi, Ruissalo 4 - 5 lintua, Turku Heikkilä yksi, Hannunniitty reviiiri ja Hellas reviiiri, Raisio Kukonpää 20.6 yksi, Merimasku Länstalo 23.6 yksi, Lemun Toijola pesä ja Kustavin Isoluoto yksi lintu. Atlashavainnot ilmoitettiin seitsemältä ruudulta, joista vähintään poikue kahdelta ruudulta. Karhumäki (1980) ilmoittaa Salon seudulta neljä havaintoa.

Lapinharakka tavattiin ainoastaan Kiskon Hirsisuolla, jossa oli ilmeisesti poikue.

Urpiaisesta ei ilmoitettu yhtään kesähavaintoa.

Järripeippo kuuluu hyvin harvalukuisena maakuntamme pesimälinnustoon: Kurjenrahka 23.5 koiras, Marttila Haapasuo 8.6 koiras ja naaras, Pöytyä Isorahka 28.5 pari ja koiras sekä Oripään Isorahka 2.6 koiras. Atlaksen mukaan laji oli tavattu yhdessä ruudussa (laulava koiras).

Kirjallisuus:

Karhumäki, J (1980): Eräiden vähälukuisten pikkulintujen kesäaikaisesta esiintymisestä Salon seudulla 70-luvulla. - Ukuli 11 (1): 20 - 24.

TIEDÄTKÖ ?

JT

Tässä taas pieni kysymysleikki lintuharrastuksen tiimoilta. Kokeile montako saat oikein. Oikea vastaus kaikkiin kysymyksiin edellyttää melko laajoja tietoja harrastuksen eri alueilta. Vastaukset löytyvät sivulta 38, mutta yritä ensin itse.

1. Suomen metsissä lintujen parimäärä neliökilometriä kohden voi parhaimmillaan nousta yli
  - a) 10:n
  - b) 100:n
  - c) 1000:n
  - d) 10000:n
2. Rautiaisen munat ovat väriltään lähinnä
  - a) valkoisia
  - b) punaisia
  - c) ruskeita
  - d) sinisiä
3. Käyriä, jotka osoittavat mihin saakka jokin muuttolintu keskimäärin on ehtinyt tiettyä ajankohtana, kutsutaan
  - a) isotermeiksi
  - b) isotoopeiksi eli isobaareiksi
  - c) isepipteeseiksi
  - d) absoluuttisiksi vuodenpinnatasoiksi
  - e) isolaatiolinjoiksi
4. Elämänpinnoissa (=elämän aikana Suomen alueella luonnonvaraisina tavattujen lajien määrä) tämän hetken Suomen kärkisaavutus on
  - a) n.230
  - b) n.280
  - c) yhä 999
  - d) n.300
5. Alula on
  - a) ns. pikkusiipi
  - b) höyhenpuvun kuluneisuusaste
  - c) linnun pyrstön tyviosa
  - d) kangaskiurun leikkisä lempinimi
6. Millä seuraavista vesilinnuista on lennossa yksivärisen tummat siivet ilman valkeita kirjailuja?
  - a) mustalintu
  - b) härkälintu
  - c) allit
  - d) pikku-uikku

7. Linnuston diversiteetti tarkoittaa sen
- uhanalasta asemaa
  - monimuotoisuutta
  - kehityshistoriaa
  - kategoriassa ilmeneviä epämääräisiä, mutta kuitenkin nykyisen tieteen menetelmillä lähes sataprosenttisesti verifioitavissa olevia latentteja lainalaisuuksia
8. Yksi seuraavista lajeista pesii yleensä puussa, muut säännönmukaisesti maassa. Mikä pesii puussa?
- pajulintu
  - peltosirkku
  - metsäkirvinen
  - metsäviklo
9. Millä seuraavista kahlaajista on valkoinen siipijuova?
- tylli
  - metsäviklo
  - punakuiri
  - rantasipi
  - pikkukuovi
10. Seuraavassa on lueteltu joukko lintumiehien suosimia retkeilyalueita ja niiden tarkempia maastokohtia, mutta siten sekaisin, että tarkemmat maastokohteet ovat joutuneet väärän alueen yhteyteen. Korjaa ne kohdalleen.

Raisio	- Molkkuniemi
Jurmo	- Vepsu
Hirvensalo	- Attu
Kökar	- Kukonpää
Säppi	- Särkilähti
Hankoniemi	- Hanhisto
Mietoistenlahti	- Laupunen
Pansio	- Iso-Hölö
Virolahti	- Alvik
Kustavi	- Vaarniemi
Laitila	- Långören
Ruissalo	- Kääpä
Parainen	- Santala
Kaarina	- Koivuluoto

JURMON LINTUASEMAN TOIMINNASTA 1979

JOUNI SAARIO

Suostuessani asemanhoitajaksi oli ehtona se, ettei minun tarvitse tehdä kinjallista työtä. Nyt käsissäsi oleva esitys on ensisijaisesti vuosiraportti aseman toiminnasta. Siinä kerrotaan havainnoista, saaren pesimälinnustosta, eräistä linturyhmistä ja rengastuksesta. Siinä ei yritetä vetää johtopäätöksiä eri ilmiöistä, vaan jos joku on halukas tekemään tarkempia tutkimuksia, niin aineisto on käytettävissä. Harvinaisuushavaintoihin palataan lehden seuraavassa numerossa. Laatiessani kirjoitusta kävin läpi aiemmin tehdyt selvitykset Jurmon toiminnasta. Lintumiehessä olleet ovat luonnollisesti suppeita, koska siinä on käsitelty aina kaikki Suomen lintuasemat yhdessä. Tiedon Antaja 2:ssa oli katsaus pelkästään rengastuksesta, mikä onkin ollut ennen Jurmon tärkein toimintamuoto. Tiedon Antaja 6 oli kokonaisuudessaan kertomus Jurmon toiminnasta. Mielestäni se oli raporttina aivan paikallaan, mutta äärimmäisestä tarkkuudesta johtuen luettavuus kärsi. Seuraavat katsaukset (TA 8 ja Ukuli 12) olivat kertomuksia eräistä aseman toimintamuodoista, mutta eivät kattaneet kaikkea. Yhteensä löytyi katsauksia viideltä vuodelta, joista viimeinen oli sangen pakonomainen yritys turhautuneelta lintumieheltä. Tämän katsauksen kaava poikkeaa edellisistä. Tapani Numminen on avustanut kevähavaintojen kokoamisessa ja Rolf Karlsson on laatinut rengastusta käsittelevän osuuden. Heille parhaat kiitokset siitä, että raportti valmistui.

Miehitys

Kaavakkeilla oli havaintoja yhteensä 228 päivältä. Talvi- ja kevätkaudelle päiviä kertyi 92 ja kesä- ja syyskaudelle 136. Kuukausittaiset määrät selviävät taulukosta 1. Pisimmät lähes yhtäjaksoiset jaksot olivat 10.4.-8.6., 22.6.-23.8., 8.9.-28.10., 3.-18.11. ja 15.-31.12. Usein asemalla oli vain 1-2 havainnoitsijaa tai rengastajaa, jolloin tehokkuus kärsi. Viime vuosin verrattuna talviretkeily jäi vähäin. Keväällä oli miehitys kohtalaisista, kesällä hyvää, alkusyksystä huonoa ja loppusyksystä hyvää. Toivottavasti määrä ei huononna laatu. Vuoden aikana yhteensä yli 10 vuorokautta asemalla oli 21 henkilöä. Heistä eniten olivat R. Baarman 19, R. Karlsson 21, T. Missonen 21, Timo Nurmi 20, A. Rivasto 18, K. Salonen 17, H. Seppälä 15 ja V. Vänskä 23 vrk. Yhteensä havainnoitsijoita/asemalla käyneitä oli 135. Näin suuresta määrästä tuskin minkään lintuaseman hoitaja voi olla tyytyväinen, koska: 1) havainnoitsijoiden taso on hyvin vaihteleva. 2) peräti 56 havainnoitsijaa oli vain viikonvaihteen. On selvää, että jatkuva miehityksen vaihtuvuus aiheuttaa suuria eroja esim. lintumäärien arvioinneissa. 3) paksujalkabongarit. Osa ko. linnun näkijöistä on tervetullut asemalle myös pidemmäksi ajaksi kuin 1-2 tunniksi.

Taulukko 1. Havainnointitehokkuus Jurmon lintuasemalla 1979. Taulukoon on merkitty kaavakkeilta saadut havainnointiajat ja rengastajan verkoilla viettämä aika yhteensä. Alas on laskettu kuukausittain vuorokaudet ja tuntimäärät.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	13		8.5	14	67.5	57.5	26.5		50.5	39		21
2	4.5		7.5		51.5	30.5	8		17	35		
3	5.5		7			43	25.5	2		32.5	7	
4	9				9.5	12	21	23		29	1.5	
5	11				24.5	38	4	9		n30	7.5	23
6	11				22.5	13.5	8	11		n30	7	23
7	1				6	10.5	36.5	10		26		30
8			0.5		23	11.5	13	9	5	14		46
9			5		49			4	13	26	7.5	15
10			5	3	55				16.5	21	43	
11		11	4	7	19		14	13	7	28	19	
12		6	4	14	51		13	18	2	38	6	
13				23	23		21.5	12	1.5	57	6	
14				12	7.5		7	16.5		33	5	
15				13	13.5		2.5	11	12.5	25	8	26
16				12	15.5			6.5	30	20.5	2	20
17					12.5		6	10.5	19	15	26.5	24
18					29		45	19	28	13.5	4.5	22
19					66		16	9	16	18		14
20		0.5		6	81.5		31.5	8	11	67		12
21	10			29.5	56		5	7	12	44.5		12
22	10			14	90.5	14.5	16		8.5	16	47	
23	10			6.5	25	54	17	2.5	35	53		19
24	2			9.5	23	13	14		34	37	23.5	16
25				10	41	29.5	21		32	30.5	3	15
26				7	47	14	5.5		34	26.5		17
27	5	0.5		14	51		14		30	31		38
28	1	6		34	52.5	12.5	33		33			20
29				26	43		14.5		5			24
30			12.5	16	45	15.5			15			26
31			35.5		45.5							11.5

vrk 14 4 10 19 30 15 27 20 24 27 16 22
h 93.5 23.5 91.5 260.5 1146.5 369.5 439 202 475 867 177 474.5
yhteensä 228 vuorokautta ja 4616.5 tuntia.

Vuoden säästä

Talvi oli vuosikymmenen kylmin ja meri jäässä jo joulukuun puolelta asti. 1.1. oli pieni sula Huvudskärin eteläpuolella ja muutama sula-paikka Jurmonkiven luona. Seuraavana päivänä kaikki oli jäässä. Myös lunta oli Jurmon oloihin nähden paljon: puolen metrin lumikerros peitti lähes koko saaren ja kinoksissa oli lunta yli metrin verran. Maalis-kuun alussa jäätä oli "niin kauas kuin silmä kantaa", ja ensimmäiset pälvipaikat alkoivat vasta ilmestyä. Kuun puoliväliin asti lunta oli 10-20cm monin paikoin ja suojaisissa paikoissa puolikin metriä. Säätie-dotus 1.4.: Jäänreuna 16 mpk Utön eteläpuolella. Vasta seuraavien retkeilijöiden tullessa 11.4. oli ensimmäinen sulapaikka syntynyt Skalmörnin eteläpuolella. Tämän jälkeen sulia tuli lisää ja vanhat laajeni-vat päivittäin. 14.4. tuli takatalvi ja maassa tuli aamulla lunta 3cm. Sää oli hyvin vaihteleva ja lunta tai räntää tuli monena päivänä aina 5.5. asti. Aluksi oli lisäksi kova tuuli, 7-10 Bf., ja loppukuusta su-mua tai sadetta päivittäin kiusana. 29.4. y/a Utö pääsi ensimmäisen kerran rantaan asti ja 2.5. olivat jäät lähteneet Jurmon ympäriltä. Toukokuun alussa päivän maksimilämpö oli +3-6°C. Sade ja sumu häytti edelleen havainnointia. 8.-20.5. oli päivän maksimi +8-11°C yhtä päivää lukuunottamatta, ja tuuli oli alle 5Bf. 15.-19.5. oli sumua päivittäin

ja keskityttiin vain rengastukseen. Loppukuussa lämpötilat olivat alle 15 asteen ja viitenä päivänä oli jälleen sumua. Aivan kesäkuun alussa oli 18-20°C ja sen mukana saarelle oli tullut myös pari eksottista lintua. Kesä oli lämmin ja kaunis (väreilyä). Vasta 13.8. oli sadetta ja kylmää. Syyskuun 10. alkaen tuuli kovin muutaman päivän, mutta kokonaisuutena syyskuu oli leppoisaa. Pääasiassa tihkua tuli vain muutamana päivänä ja joukkoon mahtui monta tosi lämmintä ja tyyntä päivää. Syys-lokakuun vaihteessa oli kovaa tuulta ja sadetta muutaman päivän. Tämän jälkeen oli jokseenkin siedettävää aina 13.10. asti, jolloin tuli neljän päivän sumu. Sumun jälkeen tuli lintuja paljon, lämpötilat olivat edelleen 7-9°C ja tuuli alle 5Bf. Marraskuussa oli ajoittain kovaakin tuulta ja vettäkin tuli runsaasti, mutta se oli lähinnä normaalia. Syksyn ensimmäinen pakkasena tuli 8.12. Joulukuun puolivälissä tuli myös useana päivänä lunta, mikä myöhemmin sulii pois. Perinteinen loppuvuoden tarkkailu sujui hyvin. Monena päivänä oli lämpöasteita. Muutamana päivänä oli tihkusadetta ja leppoisaa etelätuulta.

Talvi 1979 (1.1.-3.3.)

Talvi oli siis kova. Vesilintuja oli paikallisina vain 1.1. em. sula-paikoissa ja hyvin vähän. Lajeja nähtiin vain viisi ja yksilöitä 59, joista oli Utöseen matkaavia sinisorsia 35. Muita lajeja olivat merimetso(laji) 2, telkkä 2, isokoskelo 5 ja joutsen(laji) 15. Tunnistamattomia vesilintuja oli lisäksi muitakin. Lokkeja nähtiin koko talven aikana vain seitsemän yksilöä. Näistä oli merilokkeja 2 ja loput tunnistamattomia. Harmaalokki nähtiin ensimmäisen kerran vasta 9.3.

Kun viimeisessä Jurmon katsauksessa (Rantaruohe 1978) mainittiin vesilintuja olleen satoja vielä helmikuussakin, niin tämä vuosi saattoi täyttää Rantaruohe odotukset "talvesta, joka on talven näköinen". Vuoden 1976 suuret vesilintumäärät olivat poikkeus ja normaali sääntö on "meri jäässä ja vesiäiset muualla".

Tuskin pääsivät maalinutkaan helpommalla. 4.1. oli syvin lumi avomaalla 1m ja keskimäärin lunta oli 20-30cm. Tammikuun alussa nähtiin vielä variksia 4.1. 6 ja 5.1. 1 ja tilhiä 1.-6.1. 5-1, mutta ne eivät jääneet talveksi. Sensijaan koko talven nähtiin talitiaisia (1-4, maks.6), räkättejä 1.-6.1. 40-25, muulloin 3-1, mustarastaita 1-3, viherpeippoja 1-7, maks. 30-50 ja punatulkkuja 1-3. Muita satunnaisesti havaittuja olivat kanahaukka 1.-3.1. 1, teeri 1.-2.1. 2 ja 23.1. 1, sinitiainen tammikuun loppuun asti, vihervarpunen 21.-23.1. 40-50, urpiainen 21.1. 1, vuoden ainoa taviokuurna 1.1. 1 (lensi aseman ohi etelälehtoon) ja nulumunen 1-7 tammikuun loppuun asti. Sulavettä hakeva riskilä nähtiin 22.1. ja myös 6.1. nähtiin etelään menevä Alcidae. Talven ja koko vuoden merkittävimpiä havaintoja oli 21.-22.1. ja 1.3. nähty huuhkaja. Tämä oli ensimmäinen lintumiesten tekemä havainto Jurmossa ko. lajista, ja se lopetti samalla toivottavasti arvailut siitä, uskoako vai ei saarelaisen huuhkajahavaintoja 60-luvulta. Ensimmäinen havainto huuhkajasta tehtiin Leppölehdossa, mutta useimmiten se oli männikössä, jossa se kävi syömässä tappamaansa jänistä, josta oli aluksi syöty pää, eturaajojen yläosat ja sisäelimiä. Loppuja bubo oli raahannut 10m:n säteellä milloin mihinkin suuntaan, esim. katajan alle piiloon ruokailtuun. Sulamattomista osista oli paikalla 2 vanhaa (80x45x40mm ja 55x40x25mm) ja 5 tuoretta (n50x30x30mm) oksennuspalloa. 1.3. huuhkaja oli jälleen saareissa ja lähti lentoon Yläniityn ja Männikön välistä. Kovan ja paksumuisen talven aikana ei huuhkajalle ole matka eikä mikään tulla esim. Nauvosta Jurmoon. Leutoina talvina se ei lähde mielellään merta ylittämään. Per Mattson oli nähnyt 24.1. 2 huuhkajan lähtevän lentoon Männiköstä.

Kevät 1979

Ensimmäisten muuttolintujen tulo on aina yhtä mieluisa ilmiö lintuharrastajalle, mutta mikä on muuttolintu? Tähän kysymykseen en pyri antamaan vastausta, vaan tarkastelen lintujen tuloa keväällä Jurmoon ottamatta kantaa siihen, onko jokin laji viettänyt talven Utössä vai Afrikassa. Seuraavassa kronologinen luettelo yleisten lajien tulosta Jurmoon höystettynä muulla asiaan liittyvällä.

8.3. lintumiehen tullessa Jurmoon oli saarella jo 10 kiurua, ja seuraavan päivän tarkan saarikierroksen jälkeen oli koossa n. 100 kiurua kylän liepeiltä. Muita havaittuja olivat töyhtöhyppä 1, mustavaris 4, naakka 2, mustarastas 3 ja kottarainen 3. Seuraavana päivänä myös pajusirkku. Tämän päivän jälkeen oli parin viikon tauko eikä lintumiehiä kiinnostanut Jurmo eikä sen linnut. 30.3. saapui Jurmoon jäitä pitkin kuusi lintumiestä viikonvaihteeksi. Lumet olivat jo sulaneet suuresta osasta saarta ja lintuja oli runsaasti. Keväälle uusiksi lajeiksi kirjattiin tuulihaukka, taivaanvuohi, sepelkyyhy, peukaloinen 2, kulorastas 9, laulu- ja punakylkirastas, punarinta, rautiainen, niittykirvinen, peippo ja pulmunen. Mustarastaita oli saarella jo 35 ja varismuutto oli hyvässä käynnissä (yli 100/pv.). Keväällä maureella harvinainen kottarainen näyttäytyi jo 120 yksilön parvena (Karhu 1980). Lokit olivat vielä vähissä. 1.-11.4. oli tullut ensimmäinen sulapaikka ja siinä oli 11.4. vesilintuja jo 12 lajia ja yli 500 yksilöä. Eniten oli tietysti haahkoja, mutta myös Jurmon tunnuslajeista ristisorsia oli kuusi yksilöä paikalla. Kahlaajista olivat saapuneet tylli ja isokuovi ja muista linnuista mainittakoon västäräkki. 12.4. oli avautunut uusi sulapaikka ja vesilintuja oli jo yli 1000. Päivän erikoisuus oli kuitenkin räyskä. Kirkkaassa auringonpaisteessa muutti ilmeisesti yksi yksilö itään. Syöksysukeltajana se ei taatusti löytänyt ravintoa helpolla, sillä ainoat sulapaikat olivat em. sulat ja jäänreuna oli josain Utön luona.

Kevät jatkui lämpimänä vielä seuraavankin päivän, jolloin kirjattiin saapuneiksi mm. kalasääski, kapustarinta, metsäviklo ja eiliset kaksi lehtokurppaa olivat saaneet kaksi kaveria lisää. Hyönteissyöjämäärät olivat myös nousseet: punarintoja oli n. 60, rautiaisia n. 30, niittykirvisiä 33 ja västäräkkejä 14. Mustarastaita oli peräti 110, rastaslajeja n.250 ja peippojaikin oli jo lähes 200.

14.4. tuli pieni takatalvi, joka hidasti hyvään vauhtiin päässyttä kevätmuuttoa etenkin maalintujen osalta. Mitään paluumuuttoa ei todettu (Karhu 1980). Sensijaan laajentuneisiin sulapaikkoihin oli tullut vesilintuja jo lähes 1700 yks., joista oli haahkoja n. 1150yks. Takatalvea oli ilmassa vielä 21.4., jolloin räntäsateessa lintumiehet seuraavan kerran laskivat saaren siivekkäitä. Maalintuja oli edelleen vähän, ja uusia lajeja oli ainoastaan kivitasku. Uusia vesilintuja olivat silkkiuikku, kahlaajia meriharakka (n70yks.) ja punajalkaviklo. 22.4. nähty kalatiira oli lähes yhtä outo ilmestys kuin räyskä vähän aiemmin ja pulmusesta tehtiin kevään viimeinen havainto. Myös lähpäivinä aina kuun loppuun asti oli lintujen muutto heikkoa. Säällä lienee ollut vaikeutusta ainakin lintumiehiin/naisiin ellei sitten peräti lintuihinkin. 24.4. olivat uusia lajeja piekana, suosirri, suopöllö ja luotokirvinen. Muita loppukuussa saapuneita olivat 25.4. metsäkirvinen, 27.4. räystäspääsky ja 28.4. pajulintu ja tiltaltti. Muutto oli siis todella heikkoa. Rastaita ja peippoja oli parhaana päivänä n.200 ja niittykirvisiä n100. Kuoveja meni 21.-26.4. 323, naurulokkeja parhaana päivänä n200 ja meriharakoita oli 2.5. n.150.

Toukokuun alussa sää jatkui vielä yhtä heikkona, mutta uusiksi lajeiksi tulivat: 1.5. nuolihaukka, karikukko, sinirinta ja kirjosiippo, 2.5. härkälintu, valkoviklo, merikihu, käenpiika ja leppälintu, 5.5. lintumiesten jaloista lähtenyt kehrääjä oli varsin omituinen ja aikainen

havainto. Tämä yksilö nähtiin yli 2 viikkoa aiemmin kuin seuraava.

Sään lämpenemisen myötä alkoi myös hyönteissyöjien tulo. Punarintoja oli 4.5. n200 ja sen jälkeen n50-100/pv. kunnes 10.5. saavutettiin kevään huippu:n400yks. Fyllareita oli myös n200. Uusia lajeja olivat hyönteissyöjistä 11.5. mennessä haarapääsky, pensastasku, hernekerttu, mustapääkerttu, keltävästäräkki ja pikkulepinkäinen. Muista lajeista tulivat liro, rantasiipi, suokukko, lapintiira, peltosirkku ja lapinsirkku sekä viimeisinä mehiläishaukka ja mustaviklo.

Leppoisasta kevästä huolimatta saarella elettiin pelon vallassa. Jäiden mentyä oli rannoille tulossa Neuvostoliitosta lähetetty uudempi painos tappavaa lintuloukkua. 7.5. oli öljyä Jurmossa jo noin 100-200kg, mutta määrä lisääntyi vielä paljon. Loukun teho oli onneksi odotettua heikompi. Uhreina löytyivät mm. ilmeinen hiirihaukka, useita rastaita sekä pikkulintuja ja elossa, mutta öljyisinä tavattiin kaksi meriharakkaa ja kalalokki. 16.5. tuli verkosta useita öljyisiä punarintoja. Tämä saattaa viitata siihen, että niitä olisi kuollut paljon ulkokareilla, joilta öljyä ei ollut vielä puhdistettu.

Kevät tuntui pysähtyneen kuun puolivälissä. Saarella oli 13.-18.5. 1-2 lintumiestä, jotka olivat lähinnä vain verkoilla. Pikkulintuja tuli taissaesti eikä mitään ryntäyksiä enää todettu. Kun vielä 5 päivää oli sumuista tai utuista, eivät länsipään linnut ja muuttajat kiinnostaneet. Uusina lajeina 14.5. punavarpunen, 15.5. satakieli ja 16.5. käki, ruokokerttunen ja harmaasiippo. Viimeiset lajit olivat kultarinta, lehtokerttu, sirittäjä ja 19.5. tervapääsky. Vuoden projektilajeja olivat kerttu ja sinirinta. Seuraavassa taulukossa on vertailtu ko. lajien esiintymistä Rönnskärin ja Jurmon lintuasemilla keväällä 1979. Taulukko on lyhennelmä lintuasematoimikunnan kokouksen liitteestä 7.7.1979.

Taulukko 2. Kerttujen ja sinirinnan esiintymisestä Jurmon ja Rönnskärin lintuasemilla. Havainnot ovat viiden päivän jaksoissa. Jakso 26 = 6.-10.5. ja jakso 32 = 5.-9.6. r = rengastetut, h = havaitut, J = Jurmo ja R = Rönnskär.

		26		27		28		29		30		31		32	
		J	R	J	R	J	R	J	R	J	R	J	R	J	R
Lus sve	r	2	2	-	5	20	11	-	2	-	-	-	1	-	-
	h	4	2	10	8	49	20	7	13	2	-	1	1	-	-
Syl atr	r	3	1	-	-	43	4	-	1	24	2	20	3	-	1
	h	4	1	8	-	95	4	11	2	86	2	52	3	4	1
Syl nis	r	-	-	-	-	1	1	-	-	3	-	3	1	1	1
	h	-	-	-	-	1	1	1	-	3	-	6	4	3	1
Syl bor	r	-	-	-	-	4	2	-	8	96	11	144	36	18	42
	h	-	-	-	-	4	5	9	17	274	15	240	54	47	72
Syl com	r	-	-	1	2	13	11	-	18	18	12	29	9	1	9
	h	1	-	3	2	28	31	59	55	42	50	106	42	40	24
Syl cur	r	5	8	2	9	52	23	-	6	13	3	22	22	1	29
	h	16	10	100	14	140	46	35	14	49	17	67	55	21	70

Rönnskärillä rengastusta harjoitettiin koko ajan tehokkaasti, mutta Jurmossa oli jaksoilla 29 ja 32 vain yksi rengastuspäivä. Sinirinnan muutto on hyvin samankaltainen eikä määrissä ole suurta eroa. Mustapääkerttua sekä havaittiin että rengastettiin Jurmossa paljon enemmän kuin Rönnskärillä, joten vertailu on vaikeaa. Jurmon huippu oli aivan toukokuun lopussa. Kirjokerttuja nähtiin molemmilla asemilla lähes saman verran. Lehtokertun huippu oli Jurmossa suurempi ja viikon aiemmin

kuin vertailuasemalla. Pensaskertun esiintyminen ilman jakson 31 Jurmon huippua on samanlainen. Hernekertun huippu Jurmossa toukokuun puolivälin jälkeen ja Rönnskärillä kesäkuun alussa n. 3 viikkoa Jurmon jälkeen. Kaikkia em. lajeja nähtiin Jurmossa enemmän. Taulukon ulkopuolelta todettakoon, että kerttujen määrät ovat laskeneet v.1962 lähtien ja etenkin 70-luku on ollut heikkoa.

Huhti-toukokuun rastas- ja peippomuutto oli äärimmäisen heikkoa. Kuten edellä jo mainittiin, jäi molempien lajiryhmien päämuutto näkemättä. Räkättejä oli parhaana päivänä 9.5. n60, muulloin alle 40. Laulurastaita oli 10. ja 13.5. n100 ja punakylkiä 13.5. n150. Mustarastaita oli 13.4. n110, joten vain punakylkiä oli enemmän. Peippoja ei nähty kertaakaan yli 200.

Hyönteissyöjistä tulivat toukokuussa ensin punarinta ja pajulintu. Määrät olivat jokseenkin normaaleja. Kuun puolivälissä tuli leppälintuja n80-100yks./pv. ja loppukuusta tulivat pääskyt, harmaasieppo, lehto- ja mustapääkerttu. 28.5. muutti räystäspääskyjä n350, harmaasieppoja oli n90 ja myös kultarintoja oli sangen paljon: n50yks.

Arktikamuutto

Kevään arktikamuuttoa on verrattu vuosien -75 ja -76 muuttoon (Rantaruoho 1977). Kuten tunnettua Jurmo ei ole mikään hyvä arktikamuuttopaikka, mutta tämä vuosi oli ehkä normaaliakin heikompi.

Taulukko 3.

	(26.-30.4.)		(21.-25.5)				(5.-9.6)			
	24	25	26	27	28	29	30	31	32	yht.
G arc	1	2	22	52	12	175	3	11	4	253
G ste	-	-	-	-	-	1	-	6	2	9
Gavia	10	9	6	55	49	312	45	73	47	606
A mar	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
C hye	296	710	570	390	330	808	45	22	-	3171
M nig	-	-	-	15	-	1	-	4	50	70
P squ	-	-	-	-	1	1	188	807	14	1111
P apr	4	11	5	16	3	-	2	-	-	41
N pha	-	-	55	28	1	1	-	-	-	85
L lap	-	-	-	37	8	-	57	7	2	111
Num/Lim	-	4	-	23	-	21	-	-	-	48
C alb	21	4	9	-	11	33	39	6	66	209
IK	-	-	-	50	-	-	-	-	11	61
KK.	-	-	-	3	-	-	-	340	70	413
S cus	-	1	-	8	14	36	16	18	2	75
S sp.	-	1	-	2	4	3	-	-	-	10

Määritettyjä kuikkia ja kaakkureita meni jokseenkin saman verran kuin ennen, mutta koko Gaviamuutto oli erittäin vaisua: v. -75 1340, -76 4063 ja nyt vain 868. Tundrakurmitsoja muutti hyvin ja jos mukaan otetaan loppukevään KK-linnut, niin kurmitsoja meni tosi hyvin. Alleja ja suosirrejä meni yhtenä päivänä v.-75 ja -76 enemmän kuin nyt koko keväänä. Kihujen määrä oli mielestäni sangen suuri. Osa taulukon kihuista on varmasti ollut paikallisia ja suomalaisia, mutta muuton keskittymisen (22.5. 21m) oli voimakasta. Suurimmat syyt arktikan heikkoon esiintymiseen lienevät olleet siinä, että toukokuun puolivälin aikoihin miehet/mies olivat verkoilla ja sitten oli sumua, jota oli myös toukokuun lopulla; myös kävelyrajoitus on voinut pienentää tuloksia, kun ei ole päästy parhaille kahlaaja-alueille.

Pesimälinnusto

Viime kesänä Jurmossa oltiin paljon. Kesäkuun lopun paksujalka sai bongarit liikkeelle ja heitä riitti heinäkuun alkuun asti. Tämän jälkeen saarella käytiin lähinnä perheittäin, ja elokuussa jälleen puhtaasti lintumiesvoimin. Hyvän miehityksen ansiosta kesän linnusto saatiin selville. Pesimälinnustoa takseerattiin ainakin kesä-heinäkuun vaihteessa ja mukana on tietojä myös 1975-77 ja 1979 suoritettua Jurmon eteläpuolisen alueen pesimälinnuston kartoituksesta. Tämä kartoitus käsitti Jurmon ja Utön välisen alueen sekä Jurmon etelä- ja itäpuolisia alueita. Jurmon pääsaari ja Utö eivät kuuluneet tutkimuksen piiriin. Seuraavassa lajeittainen katsaus pesä- ja poikaslöytöihin.

Labasorsa 2 pesää Etelälähdellä

Pilkkasiipi heinäkuussa n+2pull Grundvikharunin lähellä ja n+2juv Järvellä.

Isokoskelo 12.7. n+7juv Sorgenissa

Ristisorsa 22.6. kn+5-7pull Haahka- ja Heinäsaaren luona. 4.8. 6pull samassa paikassa ja 6.8. 1juv Sorgenissa. Yhteensä koko alueen ristisorsakanta oli 4 paria.

Merihanhi 23.6. kaksi 5 poikasen poikuetta. 6.8. kolme poikuetta, joissa oli poikasia 5,4 ja 1. Koko alueen kanta 6 paria.

Kyhmyjoutsen 1 pari ja muutama pesimätön. Kanta on pienentynyt tutkimusjakson aikana.

Lisäksi seuraavista vesilinnuista tehtiin paljon havaintoja: kuikka, sinisorsa, tavi, heinätavi, jouhisorsa, tukkasotka, telkkä, haahka ja tukkakoskelo. Haahkakanta on lisääntynyt yli 5%:n vuosivauhdilla 1970-luvun puolivälistä lähtien. Tällä hetkellä pesiviä pareja on Jurmo mukaanlukien n3000-4000.

Kahlaajista on seuraavassa arvio pesivistä pareista Jurmossa: Meriharaka 20, töyhtöhyppä 5, tylli 10, karikukko 10(1.7. Etelälähdellä 2juv), taivaanvuohi 1, punajalkaviklo 10-15, suosirri 1-2 (Etelälähdellä 4.6. 4-munainen pesä) ja suokukko 1(varoitteleva naaras kesä-heinäkuussa). Muista kahlaajista lehtokurppa ja vesipääsky nähtiin säännöllisesti toukuun lopusta heinäkuun alkuun. Kahlaajien parimäärät olivat vähentyneet tutkimusalueella v1979 n40% vuosista 1975-77.

Lokeista mainittakoon naurulokki(2.7. 3-munainen pesä Etelälähdellä) ja kalatiira (14.7. rengastettu 1pull). Kalatiiroja lienee pesinyt Jurmossa kaksi paria ja muualla tutkimusalueella 19 paria yhdessä saarella. Lapintiiroja pesi alueella n170 paria. Merikihuja pesii alueella 3 paria, merilokkeja 13 paria ja harmaalokkeja n190 paria. Viimeksimainittu on lisääntynyt 6-10% vuodessa. Selkälokkeja pesii n100 paria ja kalalokkeja vain 50 paria. Määrä on puolet 1975-77 määrästä.

Ruokkeja pesinee 3 paria ja riskilöitä 22 paria. Sarvi- ja suopöllöjä tavattiin kesällä useasti, mutta pesintää ei todettu. Varpuslintujen parimäärien arviointi on vaikeaa ja seuraavat luvut ovat suuntaa-antavia: kiuru 10-15, haarapääsky 1-2, räystäspääsky 10-15, varis 3-4 (1.7. lehdossa 3pull), talitiainen 1-2 (24.7. poikue), kivitasku 10, mustapääkerttu 1 (ruokaa kantava emo), pensaskerttu 3 (20.7. 5pull ja 24.7. poikueita kolmessa paikassa), hernekerttu 1-2 (24.7. poikue Leppälähdössä), pajulintu 1, niittykirvinen 5, luotokirvinen 1-2, västäräkki 5-7, keltävästäräkki 1, pikkulepinkäinen 1-2 (24.7. poikue), kottarainen 5-7 ja peippo 2-5. Myös seuraavista lajeista tehtiin kesällä paljon havaintoja: mustarastas, pensastasku, lehtokerttu ja järripeippo.

Kahlaajien muutosta kesällä ja syksyllä

Entiseen tapaan oli ainoa järkevä toimintamuoto kesällä lepäilevien kahlaajien laskenta (ja rengastus). Vesi oli ainakin heinäkuussa erittäin korkealla, mutta Jurmossahan on toki aina riittävästi lietettä. Heikoin miehitys oli 24.8.-7.9., jolloin asemalla oltiin vain 3 päivää.

Taulukko 4. Eräiden kahlaajien esiintymisestä Jurmossa kahlaajareitillä (R) ja yhteensä (Y). Havainnot viiden päivän jaksoissa; 35 = 20.-24.6. 54 = 23.-27.9. X = reitin kierto havaintojakson aikana, Z = aseman miehitys jakson aikana. Jaksot 43, 48, 49 ja 50 on jätetty pois huonon miehityksen vuoksi

		35	36	37	38	39	40	41	42	44	45	46	47	51	52	53	54
X/Z		-/3	-/3	4/5	3/4	4/4	1/4	5/5	5/5	5/5	4/4	5/5	-/5	3/5	3/4	5/5	-/5
H ost	R	-	-	172	76	194	23	113	93	31	77	25	25	-	-	1	-
	Y	150	121	631	226	356	137	294	255	110	120	95	28	-	-	2	-
C hia	R	-	-	78	41	48	5	38	22	27	35	23	14	12	80	44	-
	Y	46	10	171	74	94	25	60	52	78	39	83	31	19	84	107	77
P squ	R	-	-	-	-	-	-	3	12	10	9	19	12	25	19	56	-
	Y	2	-	-	-	1	-	8	17	11	31	23	13	28	19	84	66
P apr	R	-	-	-	2	-	-	-	31	28	66	149	32	32	11	7	-
	Y	2	4	-	3	7	3	8	50	69	88	252	54	32	11	47	94
C gal	R	-	-	-	-	-	-	-	13	36	12	12	8	4	5	4	-
	Y	2	2	8	4	10	5	10	24	47	21	25	22	14	7	35	30
N arq	R	-	-	42	1	-	-	-	-	4	4	11	16	-	-	-	-
	Y	20	3	277	3	3	1	1	18	24	19	44	45	-	-	-	-
N pha	R	-	-	7	40	37	17	52	36	20	18	18	2	-	-	-	-
	Y	4	8	139	90	86	116	230	141	81	46	30	6	-	-	-	-
T gla	R	-	-	21	13	34	8	50	162	33	11	22	6	-	-	-	-
	Y	6	7	53	20	54	50	111	351	81	13	37	8	-	-	1	1
C alp	R	-	-	78	147	43	15	187	40	18	197	14	-	20	25	47	-
	Y	4	4	166	285	54	77	280	86	62	237	16	3	20	25	90	119
P pug	R	-	-	33	22	39	1	24	25	28	11	22	15	21	1	9	-
	Y	85	32	71	26	63	11	25	56	36	12	26	24	21	1	11	6

Kuten taulukosta nähdään, antaa kahlaajareitti hyvän kuvan muuton kullusta. Seuraavat huiput on otettu päivän yhteismäärästä. Meriharakan muutto keskittyy heinäkuun alkuun, jolloin parhaana päivänä 3.7. oli saarella 137 osterinsyöjää. Muita suuria määriä olivat 13.7. 110 ja vielä 26.7. 78. Viimeiset yksilöt näkyivät vielä 17. ja 24.11.

Tylli: esiintyminen sangen tasaista koko kesän. Vuoden -76 kaltaista huippua ei todettu. Viimeiset 26.10. 2 ja 27.10. 1.

Tundrakurmitsa: Heinäkuussa ensimmäiset varmat syysmuuttajat. Vanhojen huippuna 12.7. 19 ja nuorten huippu 21.-23.9. 20-21. Viimeiset tunnistetut vanhat nähtiin 19.9. (2) ja viimeinen havainto lajista 15.11. Kapustarinta: Saapui ehkä hieman ed. lajia myöhemmin, ja vanhojen huippu 14.8. n90 oli voimakas. Nuorten suurin määrä oli 24.9. 30. Viimeinen yksilö tavattiin vielä 3.11.

Taivaanvuohi: Reitti ei sovellu hyvin pukkien laskemiseen. Suurin havaittu määrä oli 5.8. 19 ja kärkkyjiä oli vielä joulukuussa.

Kuovi: Ensimmäisiä syysmuuttajia kesäkuun alusta alkaen. Kesä-heinäkuun vaihteessa ad.-naaraiden huippu, esim. 1.7.n100. Muut poistuivat pieninä määrinä, ja viimeinen nähtiin 2.9.

Pikkukuovi: 23.6. syksyn ensimmäiset. Suuria määriä oli esim. 4.7. 55 ja 7.7. 52, 18.-22.7. n50 ja viimeinen huippu 4.8. n70. Viimeiset kaksi nähtiin jo 22.8. eli kun miehitys loppui.

Kuovilaji: 30.6. n100, mikä määrä viittaa isokuoviin, mutta pienen mahdollisuuden on toki sekin olemassa.

Liro: 11.7. n40 olivat ilmeisesti vanhoja lintuja, mutta 25.7. n100 ovat olleet ehkä sekalaista porukkaa. 5.8. oli vielä 40yks. Vuoden -76

kaltaista nuorten rynnäkköä ei todettu. Yksinäinen vielä 21.ja26.9. Suosirri: Vanhojen huiput jäivät perin vaatimattomiksi. Suurimmat määrät 7.7. n180 ja 22.7. 90. 12.8. oli 150 ja nuoria oli syyskuun lopulla n30/pv. Viimeiset nähtiin 28.10. (8). Suokukko: Määrät hyvin pieniä. Kesäkuisia koiraita oli esim. 23.6. n40, muita oli vähemmän. Viimeiset 26.9. Se taulukkoon merkityistä kahlaajista ja sitten muista lyhyesti:

Töyhtöhyppä oli ensimmäinen syysmuuttaja kesäkuun alussa. Paikalliset ja muuttavat punajalkaviklot ja karikukot poistuivat saarelta elokuun alkuun mennessä myös ilman rynnäkköä, "hitaan arvokkaasti". Ja jälleen karikukko - ilmeisesti jo tapansa mukaan - aiheutti lintumiehille päänvaivaa. Syyskuun lopulla nähtiin nuori karikukko Länsiriutan ja Kannaksen alueella useana päivänä. Lokakuussa sitä ei näkynyt, mutta 15. marraskuuta talvipukuinen karikukko oli kuitenkin jälleen lintumiesten edessä, nyt Lounaisriutalla. Tämä ilmeisesti sama yksilö oli ollut lokakuun jossain lähisaarilla ja palannut sitten Jurmoon. Yksinäinen karikukko nähtiin vielä muutaman kerran marras-joulukuussa ja viimeinen havainto tehtiin 1.1.1980 merisirriparvessa.

Muita lähinnä heinäkuussa muuttaneita olivat vesipääsky, rantasipi ja metsäviklo. Vesipääskyjä oli kesällä jopa runsaasti. Esim. 7.-11.7. oli Järvellä useana päivänä pyörimässä 14-15 yksilöä. Lisäksi kesäkuussa näkyi aina 1-2 yksilöä. Viimeiset nähtiin 8.8. 2 ja 14.8. 1. Rantasiipin yöllistä muuttoa ei seurattu lainkaan. Ensimmäinen nähtiin 20.7. ja viimeinen 20.9. Metsäviklostä tehtiin 11 päivänä havaintoja. Eniten tavattiin niitä 26.7., jolloin nähtiin peräti 14. Muutoinkin nähtiin useasti 3-4/pv.

Punakuireja oli kesäkuun alusta lähtien. 2.9. tavattiin peräti 17, muulloin vain muutama ja viimeinen nähtiin 2.10. Musta- ja valkovikloja nähtiin myös kesäkuusta lähtien. Määrät olivat niukkoja koko kesän, sillä elokuussakin niitä oli alle kymmenen parhaana päivänä. Viimeinen mustaviklo nähtiin 27.10. ja viimeinen valkoviklo 23.9.

Lehtokurppia näkyi tasaisesti 8.12. asti, lähes aina yksi yksilö. Pikku- ja lapinsirri olivat hyvin vähälukuisia. Pikkusirreistä ei nähty vanhoja kuin muutama, ensimmäiset kaksi 7.7. ja nuoriakin alle 14/pv. Viimeinen 1.10. Lapinsirrejä oli vielä vähemmän. Ensimmäinen näkyi 1.7. ja viimeinen 23.8. 20.8. nähdyt kahdeksan olivat suurin parvi. Harvalukuisista sirreistä iso-, pulmus- ja kuovisirrejä nähtiin seuraavasti: Ensimmäiset isosirrit nähtiin 24.7. ja viimeiset 5.10. Sekä ad.-että juv.-huiput olivat vaatimattomia (alle 5). Syksyn ensimmäinen kuovisirri nähtiin 8.7. ja viimeinen 28.9. Laji nähtiin 16 kertaa Jurmossa kesän ja syksyn aikana. Pulmussirri oli harvinaisuus vuoden aikana: sitä tavattiin ainoastaan kolmena päivänä (18.9. 2, 27.9. 1 ja 13.10.3) Loppusyksyn runsaimmasta kahlaajasta, merisirristä, tehtiin jälleen sangen paljon havaintoja. Ensimmäiset kolme nähtiin jo 3.10., mutta seuraavat tulivat vasta marraskuun alussa. 12.11. oli pieni huippu, kun rannoilla oli 30 lintua. Toinen huippu tuli joulukuun puolivälin jälkeen, jolloin suurimmat määrät olivat 20-35. Muulloin marras-joulukuussa lajia nähtiin säännöllisesti alle 10.

Syksyn päiväpedot

Pitkien, yhtenäisten havaintojaksojen ansiosta saatiin muuton kullusta jotain irti. Pahin aukko oli 23.8.-7.9., jona aikana asemalla käytiin vain viikonvaihteessa. Heikon miehityksen vuoksi tuulihaukan muutto jäi osittain näkemättä, sillä päämuutto sattui elo-syyskuun vaihteeseen. Myös eräiden muiden petojen muuton alku kävi vaikeaksi määrättä. Muita tulokseen vaikuttavia tekijöitä olivat ainakin stajauksen vaihtelevuus ja lokakuun alkupuolen huono sää. Joka tapauksessa taulukkoon 5 on koottu päivittäiset yhteismäärät havaituista päiväpedoista.

Taulukko 5. Syksyllä 1979 Jurmossa havaitut yleisimmät päiväpetolinnut. Havainnot 5 päivän jaksoissa. 43 = 30.7.-3.8., 49 = 29.8.-2.9., 55 = 28.9.-2.10. ja 61 = 28.10.-1.11.

	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
mieh. pv./jakso	1	5	4	5	5	-	3	-	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	1	4	3
B but	-	-	-	1	-	-	-	-	1	2	3	-	6	4	-	-	2	1	-	-	-
B lag	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	1	-	-	1
A nis	-	-	-	-	6	-	4	-	9	43	21	159	153	98	18	28	85	27	-	4	1
A gen	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	3	-	2	8	4	-	-	-	-
H alb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	1	3	7	-	-	1
C cya	-	-	-	1	-	-	-	-	4	2	12	19	5	-	1	7	4	-	-	-	-
F col	-	-	-	-	5	-	1	-	4	4	3	5	3	-	3	2	-	-	-	-	-
F tin	-	2	-	6	10	-	4	-	7	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Buteomuutto ei ole Jurmossa koskaan suurta ja syksyn määrät ovat jokseenkin normaalit. 6.8. nähty piekana oli aikainen. Viimeinen hiirihaukka nähtiin 18.12. ja viimeiset piekanat 18. ja 23.12. Varpus-, kana- ja tuulihaukka olivat myös projektilajeja lintuasemilla. Näistä kanahaukka muutti vähälukuisena lokakuussa, tuulihaukka em. miehityskatoksen aikana ja varpushaukka syys-lokakuussa runsaana. Juuri ennen miehityksen loppumista 19.8. nähtiin ensimmäinen varpushaukka ja syyskuussa muutto olikin jo hyvässä vauhdissa. Parhaita päiviä olivat 25.9. 70, 28.9. 60, 5.10. 51 ja vielä 21.10. 31. Syyskuun lopulla oli voimakas huippu. Viimeinen huippu lokakuussa saattoi olla vanhojen lintujen huippua.

Mehiläishaukka nähtiin vain 16.8. ja 1.9., yksi kumpanakin päivänä. Sinisuohaukka: kesällä nähtiin kahdesti: 29.7. 1 ja 18.8. 1. Syysmuutto alkoi varmasti vasta 15.9., jonka jälkeen nähtiin 54 kertaa. Syyskuun päivämaksimi oli 5 ja lokakuun 7 (2.10.). Viimeinen havainto 27.10. Nuolihaukka: 1-2/pv., viimeinen havainto 10.9.

Ampuhaukkoja nähtiin elokuusta alkaen ja viimeinen havainto tehtiin 21.10. Vaikea sanoa montako eri yksilöä, koska muuttavia nähtiin harvoin. Elokuussa oli ehkä vain yksi yksilö.

Tuulihaukka ei pesinyt Jurmossa, koska poikuetta ei kesällä nähty. 26. ja 28.7. nähtiin 1yks., 17.8. 5 ja muulloin 1-3yks./pv. Viimeinen havainto tehtiin jo 25.9.

Falco sp. -havainnot olivat lähes kaikki merkityt ilmeisiksi ampuhaukoiksi kaavakkeille.

Alkusyksen muuttajia

Kahlaajien ja petojen lisäksi sattui monen muun lajin päämuutto heinä-elokuuhun. Suurin osa hyönteissyöjistä meni täysin huomaamatta. Pajulin-tuja, kivitaskuja ja sieppoja oli elokuun puolivälissä kymmeniä. Pensas-tasku saapui 5.8. ja 20.8. oli ympäri saarta 150 yksilöä. Elokuun tunnuslajina voidaan kuitenkin pitää keltavästäräkkiä. 6.8. nähtiin ensimmäiset, 17.8. jo noin 250 ja 19.8. ainakin 700 ja muutto oli voimakasta ehkä elokuun loppuun asti. 1.9. luku oli 200 ja viimeiset nähtiin 24.9. (2) ja 25.9. (3). Rengastajia ei saarella elokuussa ollut, mutta verkko-rengastuksen kiusaa, pikkulepinkäistä, oli parhaana päivänä n40. Pääsky-jen muutto ei havaittu.

Vesilintujen muutosta mainittakoon silkkiuikku elokuun lopulla n50 yksilön päivävuudella. Tavin suurin määrä oli 7.8. n70. Merihanha alkoi ilmestyä pikkuparvissa heinäkuun 10. päivän jälkeen. Nämä kerääntyivät pääasiassa Haahka- ja Heinäsaarelle ja parvista kehittyi vähitellen sangen suuria: esim. 18.7. n90, 20.7. 75 ja 22.7. kaksi 70 yksilön parvea. Heinäkuun huipun jälkeen määrät laskivat kunnes 16.8. oli jälleen 48 ja 17.8. 39. Viimeiset neljä nähtiin 11.9.

Tiirojen muutto oli myös heinä-elokuussa. Paikalliset lapintiiirat kerääntyivät Järvelle heinäkuun puolivälissä, jolloin niitä oli n100. Kuun loppuun mennessä ne olivat lähteneet ja viimeiset lapintiiirat nähtiin 17.8. Kalatiiroja oli vähän elokuun alussa, mutta tunnistamattomia oli n30/pv. Viimeiset kalatiiirat nähtiin 18.8., jolloin 17 yksilöä poistui saarelta.

Syys-lokakuun muutosta

Syksyn muutto keskittyy monien lajien osalta syys-lokakuun vaihteeseen. Ensimmäiset muuttajat saapuvat syyskuun alussa ja kuukaudessa muutto on ohi. Poikkeuksena ovat vesilinnut, jotka jäävät kärkekymään talvea.

Kuikkia näkyi pitkin syksyä, mutta parhaana päivänä 28.9. muutti peräti 102 Gaviaa saaren ohi. Härkälinnusta tehtiin ensimmäinen havainto 1.9. ja yhteensä niitä näkyi syys-lokakuussa 21. Tukkastokasta tehtiin syksyn aikana vain muutama yksittäinen havainto, kunnes 13.10. näkyi yllättäen 100 yksilöä. Kaikkia kolmea em. vesilintua nähtiin joulukuulle. Pohjoisista lajeista allin saapui 4.10., lapasotka 14.10. ja mustalintu 25.10. Näistä mustalintu nähtiin em. päivän lisäksi vain 3.11. 2 ja 24.12. 2. Allin huippu oli 27.10. 180 ja joulukuussa oli vielä esim. 7.12. 100. Lapasotkien suurin määrä, 24, todettiin 26.10. Joulukuussa sitä nähtiin vielä kolmesti.

Syksyn runsaimpia vesilintuja olivat koskelot ja haahkat. Haahkojen määrät vaihtelivat paljon sen mukaan, miten tyyni meren pinta oli ollut. Syksyn huiput 19.10. 2500 ja 21.10. 2900 kuvastavat myös ilmeistä naaraiden ja nuorten muuton huippua, sillä syksyn muut määrät olivat paljon pienemmät. Koskeloita oli elokuun lopusta lähtien päivittäin 100-200 aina syyskuun loppuun asti. Lokakuun alussa määrät alkoivat kasvaa lähinnä pienemmän lajin ansiosta. Suuria pikkukoskelomääriä olivat 8.10. 1100, 13.10. 2700, 19.10. 1050 ja 23.10. 1500, ja koskeloiden yhteiset päiväsummat 1000-3000. Marraskuun puolella pienten huipun jo mentyä tuli isoilla pieni huippu: n400/pv. Joulukuussa koskeloita oli enää 200-250 ja näistä suurin osa pieniä. Sulana pysyvä meri pidätteli vielä isoja esim. Turun saaristossa.

Jos olikin keväällä rastaita ja peippoja vähän, niin syksyllä niiden määrät olivat jo normaalit. Muutto alkoi syyskuun alussa, mutta määrät olivat pieniä koko syyskuun. Lämmin syksy mantereella pidätteli rastaita. Peippojen huippu oli 24.9. n3000 ja 26.9. n900. Lokakuussa peippoja oli enää alle 200/pv. Laulurastaan pieni huippu oli syyskuun puolella, 24.9. n300. Lokakuussa tavattiin niitä 100-200/pv. Muiden rastaiden huiput olivat selvästi lokakuussa. Isoista rastaita kulorastaan suuri päivä oli 2.10. 70 ja räkätin 22.10. n800. Räkätin määrät vaihtelivat lokakuun lopulla 250-800/pv. Punakylkirastaan huippu jäi pieneksi tai sitten se jakaantui usealle päivälle. Suurin määrä oli 13.10. n400. Kulo- ja laulurastaasta tehtiin viimeinen havainto 27.10., muita oli vielä joulukuussa.

Punarin-toja nähtiin 1.9. alkaen. Myös tällä muutto jakaantui ehkä usealle päivälle, eikä ryntäyksiä ollut. Suuria määriä olivat 23.9. 400 ja 1.10. n300. Viimeisiä oli vielä joulukuussa (1-3). Niittykirvisiä meni 19.9. n400 ja 30.9. n300. Viimeiset kaksi nähtiin 7.12. Varismuutto ei ollut mitään hirmuista ja yli tuhannen päiviä oli kaksi. Muuton alusta mainittakoon 1.9. n140 yksilöä ja syyskuun lopussa oli useita yli sadan päiviä. 2.10. meni n 1000 ja 22.10. n 1000. Jouluksi jäi vielä 14 raakkujaa. Mustavariksia meni syksyllä muutama, mutta naakkoja meni 22.10. peräti 216. Teerikanta kasvoi heinäkuun nollasta 6.10. saavutettuun huippuun: 35.

Vuoden 1979 vaeltajatkevät

Talvella vaellus- yms. lintuja nähtiin hyvin niukasti. Havainnot koskivat lähes aina yksittäisiä tai pikkuparvia, joten keväällä havaitut olivat muualta tulleita.

Talitiaisia oli maaliskuun lopusta huhtikuun loppuun kymmenkunta useana päivänä. Sinitiaiset nähtiin keväällä kolmesti; kyseessä saattoi olla sama yksilö, josta tehtiin havaintoja myös tammikuussa. Puukiipijä nähtiin vain kerran. Hippiäisiä oli runsaammin: 12.4. oli Männikössä peräti 44 ja huhti-toukokuun vaihteeseen asti oli n10/pv. Viimeinen yksinäinen nähtiin 25.5. Huhtikuussa havaittiin 160yks. ja toukokuussa 47. Osa havainnoista on varmasti koskenut samoja lintuja.

Tilhi nähtiin vain kahdesti. Viherpeippoja oli n30 ja tiklejä 7. Vihervarpusia nähtiin myös sangen vähän, toukokuussakin vain 113. Urpiainen ja punatulkku olivat todellisia rariteetteja: ainoastaan 3 ja 4 havaintoa yksinäisestä linnusta. Käpylintuja oli hyvän pesimätalven jälkeen seuraavasti: isoja 5, pieniä 60 ja yhteensä 230. Lähes kaikki käpylintuhavainnot tehtiin luonnollisesti touko-kesäkuun vaihteessa. Pähkinähakki nähtiin 28.4. ja taviokuurna talvella.

syksy

Syksyn vaeltajista lienee merkittävin helmipöllö. Se teki todellisen suurvaelluksen, ja havaintoja ajalla 25.9.-27.10 kertyi yhteensä lähes sadasta yksilöstä. Lähes kaikki rengastettiin, joten lajista enemmän rengastuksen yhteydessä. Muista pöllöistä suopöllöjä nähtiin syyskuussa kolme kertaa, viimeiset kaksi 26.9. Sarvipöllöjä oli ehkä 3-4 eri yksilöä syys-lokakuussa ja viimeinen Asio nähtiin 4.11. Hiiripöllö nähtiin vain 22.10. Tunturipöllöt tulivat joulukuussa, jolloin niitä oli 2-4 eri yksilöä. Aivan kuun lopulla niitä ei enää näkynyt.

Tikoista nähtiin käpytikka ja pikkutikka. Käpytikkoja oli 28.7.-23.10. 1-5yks./pv. Kyseessä oli hyvin usein sama(t), joten vaellus oli heikkoa. Koko syksynä oli ehkä vain 10 eri yksilöä. Pikkutikka tuli kerran verkosta ja samoin pähkinähakki.

Tiaisista vaelsivat kunnolla vain tali- ja pyrstötiainen. Tallareita oli syyskuun lopulla n30, mutta lokakuun alussa jo lähes sata. Hyviä päiviä olivat: 5.10. 100, 8.-9.10. 150, 12.10. 200 ja 18.10. 100. Ilmeisesti vaellus oli vuoden 1976 luokkaa. Joulukuulle jäi vielä 10-20 yksilöä. Pyrstötiaiset tulivat 19.10. (8) ja lokakuun aikana nähtiin 115 yksilöä, eniten 22.10. 40. Marraskuussa laji tavattiin vielä kahdesti. Sinitiaisia oli 23.9. alkaen alle 10/pv. aina joulukuulle asti. Hömötiaisia ei tavattu lainkaan, ja kuusitiaisia vain 20.-25.9. 2-3 ja 2.10. 1. Sen sijaan Jurmolle uutena lajina kuultiin töyhtötiainen. Puukiipijä oli myös vähälukuinen: alle 10 päivässä. Hippiäismuutto oli jokseenkin normaali. Ensimmäiset 3 nähtiin syyskuun alussa, ja kuun loppuun mennessä määrät olivat nousseet muutamaan kymmeneen. Huippu oli 18.10. jolloin saarella oli ainakin 300 hippiäistä. Tämän jälkeen oli vielä 21.10. n100 ja viimeinen havainto tehtiin 11.11.

Tilhiä nähtiin 18.10. alkaen. Ensimmäisen viikon aikana nähtiin 296, marraskuussa 12 ja joulukuussa 4-15 lähes päivittäin. Koko muutto oli siis ohi viikossa.

Syksyn toinen suurvaeltaja oli punatulkku. Ensimmäinen nähtiin 26.9., mutta jo syys-lokakuun vaihteessa niitä oli 10-50. 5.10. meni aamusta alkaen jatkuvasti pieniä parvia ja yhteisumma kohosi 441:een. Koko päivän summa oli n 550, mikä oli todella paljon, sillä saarella ei tietenkään stajattu. Tämän jälkeen määrät laskivat pariinkymmeneen, kunnes 22.10. muutti jälleen 620 yksilöä. Kaikki lähtivät Männiköstä NNW-NE ja suurimmassa parvessa oli 65. 24.10. oli vielä n.200, mutta marraskuussa oli enää 2-20 ja joulukuussa 2-50. Punatulkkujen esiintyminen oli ennen näkemättömän runsasta Jurmon lintuaseman historian aikana.

Carduelis-lajeja oli myös runsaasti. Viherpeippoja näkyi lokakuun alussa 80, 9.10. 130 ja lokakuun lopulla 80-160. Joulukuussa niitä oli vielä 80-260 ja paikallisena oli yli 200 yksilön parvi. Esiintyminen oli siten aivan huippua. Vihervarpusten meno alkoi 1.9. 110 yksilöllä. Syyskuun alussa heikko miehitys esti muuton tarkemman seuraamisen ja syyskuun huipuksi jäi 790. Lokakuun huippu oli 400. Parvet menivät usein saaren suuntaisesti länteen. Urpiainen nähtiin 19.9. ensimmäisen kerran, ja suuria määriä oli lokakuun alussa n400 ja 24.10. 660.

Käpylintuja oli jo kesästä alkaen. Pieniä tunnistettiin 12.-15.7. 20-35 ja loppusyksyllä 1-8. Isoja oli lokakuun puolella 30, suurin parvi 8.10. 15 ja marraskuussa 3. Kirjosiippiä oli Männikössä elokuussa 1-20, syyskuussa 1 ja marraskuussa 10.11. 7. Elokuun havainnot ovat lähes kaikki samasta parvesta, joka oli paikalla useita päiviä. Yhteensä käpylintuja oli usein 10-30 ja viimeiset vielä joulukuussa. Muista jonkinlaisista vaelluslinnuista mainittakoon keltasirkun suuri määrä 24.10. 110 ja varpunen 22.10. 1 ja 24.10. 2. Muutamista vaelluslajeista lisää vielä rengastuksen yhteydessä.

Rengastustoiminta Jurmossa v.1979Miehitys

Pitkällisten, aikaa ja vaivaa vaatineiden järjestelyjen jälkeen saatiin Jurmossa sekä kevääksi että syksyksi kuukauden pituiset lähes yhtämittaiset rengastusjaksot: keväällä 4.5.-5.6.(ei 21.-24.5.) ja syksyllä 23.9.-27.10.(ei 29.-30.9.). Lisäksi kesällä rengastettiin pitkistä aikaa pesäpoikasiakin 26.6.-20.7. välisenä aikana 11 vrk:nä. Unohtamatta talvista merisirreilijääkään voidaan todeta rengastustoiminnassa päästyn lähes siihen tulokseen, mihin TLY:n omin voimin on mahdollista tätä nykyä päästä. Tosin alueemme kilpaileva "lintuasema" vei osan rengastajista kuten myös Ahvenanmaan pinna(?)saari. Turkulaisista 14 asemarengastusluvan haltijasta 10 kävi Jurmossa "hoitamassa velvollisuutensa". Seuraavassa luettelo asemalla v.-79 toimineista rengastajista:

<u>rengastajat</u>	<u>rengastusajat</u>	<u>reng.vrk</u>	<u>reng.summa</u>
Olli Arjamaa	31.3., 19.-20.5.	3	95
Tapani Missonen	4.-11.5.	8	247
Osmo Kivivuori	9.-16.5., 17.-19.10.	11	750
Raimo Hyvönen	16.-18.5., 18.-20.7.	6	360
Rolf Karlson	25.5.-2.6., 2.-9.10.	17	1571
Leo Karlson	2.-5.6.	4	136
Esa Lehikoinen	26.-28.6., 11.-15.7., 20.-23.10.	12	390
Jouko Hakala	18.-20.7., 9.-12.10.	7	179
Tapani Numminen	23.-28.9.	6	472
Ismo Lahtonen	1.-7.10.	7	668
Esko Gustafsson	13.-16.10.	4	418
Markku Huhta-Koivisto	20.-27.10.	8	370
Veijo Vänskä	26.-27.12.	2	4

PyyntimenetelmätVerkot

Päänaino tänäkin vuonna oli entistä selvemmin verkkorengastuksessa. Verkot ovat erinomaisessa kunnossa johtuen uusista japanilaisista verkoista, joita saatiin asemalle tänä kaudeksi 16 ja viime kaudeksi 7. Lisäksi asematoimikunnan talkoissa paikattiin vanhatkin käyttökelpoiset Jurmon verkot, joten verkkotilanne on tätä nykyä Jurmossa parempi kuin koskaan ennen. Verkot olivat käytössä keväällä 29 vrk. ja syksyllä 39 vrk.(em. jaksojen lisäksi 13.-15.7. ja 18.-20.7.). Verkoja oli vedossa 9-34 kpl, keskimäärin keväällä 15 ja syksyllä 25. Yleensä säätötilan salliessa verkot olivat pyynnissä ympäri vuorokauden. Verkkoilua harrastettiin sekä Männikössä että Leppälähdössä. Yhteensä verkoilla pyydettiin 5507 lintua.

Katiskat

Katiskarengastukset olivat tänä vuonna syvässä aallonpohjassa johtuen osaksi katiskojen vähydestä (vain 4-5 käyttökelpoista), osaksi rengastajien puutteesta kahlaaja-aikaan elo-syyskuussa. Keväällä katiskat eivät olleet käytössä, syksyllä 9 vrk.(2-3 katiskaa). Katiskoihin ahtautui kokonaista 17 lintua.

Siemenpyydys

Käytössä sekä keväällä että syksyllä yhtenä päivänä. Neliä nälkäistä talitinttiä onnistuttiin houkuttelemaan pyydyksen alle.

Haukkahäkki

Haukkahäkkillä pyydettiin ainoastaan lehmikarjaa. Tällä verkottomalla pyydöksellä (pelkät kehukset) ei saaren lintuja onnistuttu naruttamaan.

Pesäpoikasrengastus

Pesäpoikasrengastus oli varsin vilkasta, kiitos Esa Lehikoisen. Yhteensä rengastettiin 130 pesäpoikasta, joista valtaosa pääsaaren ulkopuolelta. Mm. rengastettiin merikihu sekä 50 harmaalokkia, joita lajeja ei aiemmin ole rengastettu ainuttakaan Jurmossa. Lisäksi rengastettiin kaksi emolintua pesiltä.

Rengastusyhteenveto (kevätkausi -30.6., syyskuusi 1.7.-)

laji	kevät	syksy	summa	laji	kev.	syksy	summa	laji	kev.	syksy	summa
A nis	2	21	23	T tro	-	37	37	R reg	6	355	361
H ost	1	-	1	T vis	4	2	6	M str	131	2	133
V van	-	1	1	T pil	-	31	31	F hyp	63	-	63
P squ	-	1	1	T phi	86	190	276	F alb	1	-	1
N pha	-	2	2	T ili	4	170	174	F par	8	1	9
T gla	-	7	7	T tor	1	-	1	P mod	15	9	24
T tot	-	3	3	T mer	11	80	91	A pra	-	3	3
C mar	-	4	4	S rub	1	-	1	A tri	10	-	10
C uta	-	1	1	P pho	232	23	255	Mot alb	2	1	3
C pal	1	-	1	L lus	11	-	11	B gar	-	3	3
Cuc can	1	1	2	L sve	24	-	24	L sen	-	1	1
A otu	1	3	4	E rub	323	1079	1402	L col	129	-	129
A fla	1	-	1	L nae	2	-	2	C chl	1	7	8
A fun	-	92	92	A sci	10	-	10	C spi	3	178	181
C eur	10	-	10	A ris	4	-	4	C mea	-	157	157
U epo	1	-	1	A sch	2	-	2	P pyr	-	182	182
D maj	-	9	9	H ict	40	-	40	C ery	4	-	4
D min	-	1	1	S atr	90	11	101	L cur	-	13	13
J tor	15	-	15	S nis	8	-	8	L pyt	1	1	2
D urb	1	-	1	S bor	303	3	306	F mon	5	10	15
N car	-	1	1	S com	62	-	62	F coe	58	22	80
P maj	6	463	469	S cur	100	4	104	E cit	-	1	1
P cae	-	8	8	P lus	361	4	365	E sch	-	2	2
A cau	-	61	61	Phy col	51	8	59				
C fam	-	39	39	P sib	13	-	13				
								<u>78</u>	<u>2220</u>	<u>3308</u>	<u>5528</u>
								<u>lajia</u>			

Pull-rengastukset:

H ost	3	L arg	50
V van	1	S hir	1
C hia	5	S aea	40
A int	4	C nix	4
T tot	5	O oen	5
S cus	1	S com	5
L mar	1		
		yht	130

Emoja pesiltä:

M fus 1
S mol 1
yht 2

Kaikki rengastetut yht. 5660yks.
mikä on lähellä 70-luvun Jurmon vuosittaista keskiarvoa 5768.

Ulkolaiset kontrollit

tanskalainen harmaasiippo, ruotsalainen rytikerttunen, ruotsalainen tukkasotka, latvialainen talitiainen ja virolainen talitiainen

Löydöt

13.3.1980 mennessä on Jurmossa v.-79 rengastetuista linnuista tullut
10 löytöä: 4 kotimaasta: A nis 2, L arg, P pho
6 ulkomailta: T phi 3 (Espanja, Tanska, Ranska)
P pyr 2 (USSR, Ruotsi)
S atr 1 (Bulgaria)

Lepikko vai Männikkö?

Kautta aikojen on rengastajia Jurmossa askarruttanut kysymys, rengastako Männikössä vai Lepikossa. Muutama kokeiluyritys rengastaa Leppälehdossa on tehty aiemminkin, mutta vasta tänä vuonna saatiin vertailukelpoista aineistoa samanlaisella verkkoilulla molemmissa metsiköissä kolmella jaksolla: toukokuun lopussa sekä lokakuun alussa ja lopussa. Verkot olivat koko ajan yötä päivää viritettynä. Seuraavassa tulos:

	Männikkö		Lepikko	
	verkkomäärä	rengastuksia	reng./verkko	verkot
27.-30.5.	13	350	27	13 126 10
3.-9.10.	14	435	31	13 415 32
24.-26.10.	18	75	4	10 100 10

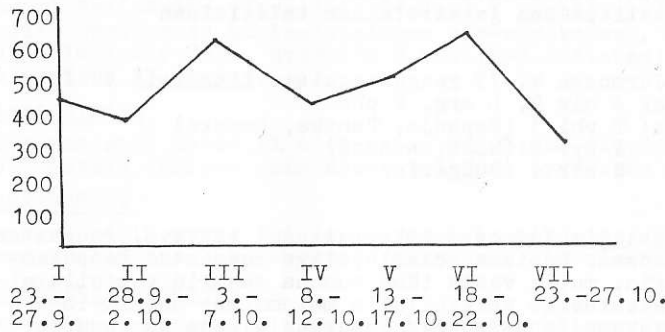
Tulos osoittaa kiistatta Männikön paremmuuden toukokuun lopulla. Sen pystyi ilman rengastustakin havaitsemaan paitsi lintumääristä, niin myös hyönteismääristä. Männikön reunaan kävellessä ei voinut olla huomaamatta ilmassa kihisevää itikkamäärää. Lepikossa ei tätä hyönteissyöjien muonaa ollut havaittavissa. Lokakuun alun jaksolla jatkuvat voimakkaat W-tuulet suosivat useana päivänä Männikköä (verkkopaikat Männikön E-päässä tuulen suojassa). Lokakuun lopulla kääntyy tulos selvästi Lepikön puolelle. Pyöreästi voidaan siis sanoa, että hyönteissyöjien muuton aikana kannattaa verkoilla Männikössä, muuten Lepikossa. Eli toukokuun alkupuolelle asti sekä lokakuun puolestavalistia eteenpäin verkot Leppälehdossa, muuten Männikössä. Muitakin vaikuttavia tekijöitä kuin lintumäärät luonnollisesti löytyy: tuuliolosuhteet (Lepikosta löytynee kovalla tuulella paremmin suojaisia paikkoja), karja (haittaa enemmän Männikössä kuin Lepikossa), maapedot (syvät lintuja verkkojen alapuolista; vahvempi kanta Lepikossa), varisevat lehdet syksyllä, kämpän läheisyys (sapuskointi), kylän läheisyys (Lepikossa välttyy turistien perässäkulkemiselta), maaperä (tossut-saappaat), muuton havaittavuus (Männikössä helpompi seurata kuin Lepikon pimennossa) ja lajiston erot (Leppälehdossa monipuolisempi lajisto?). Ihanteellinen tilanne, kuten tässä kokeilussakin, olisi tuulettaa verkoja molemmissa metsiköissä, mutta varsinkin vilkkaimpaan muuttoaikaan se vaatii useamman rengastajan.

Muutontarkkailu rengastusten valossa

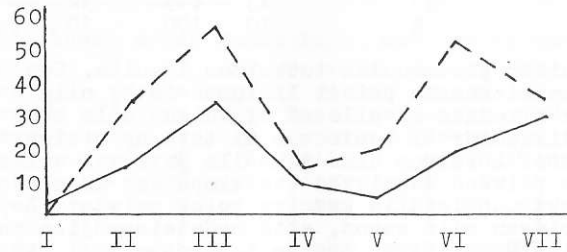
Varsinkin syksyllä saatiin muutaman lajin muutosta varsin mallikas kuva, vaikkakin rengastusjakso oli vain runsaan kuukauden mittainen. Seuraavissa käppyröissä on tarkasteltu muutamien vaellus- ja muuttolintujen muuttoa pelkästään rengastusten valossa.

Rengastukset pysyttelivät koko syksyn rengastusjakson 23.9.-27.10. ajan tasaisesti 400-600 lintua/5vrk.lukuunottamatta viimeistä jaksoa, jolloin rengastettiin 302 lintua.

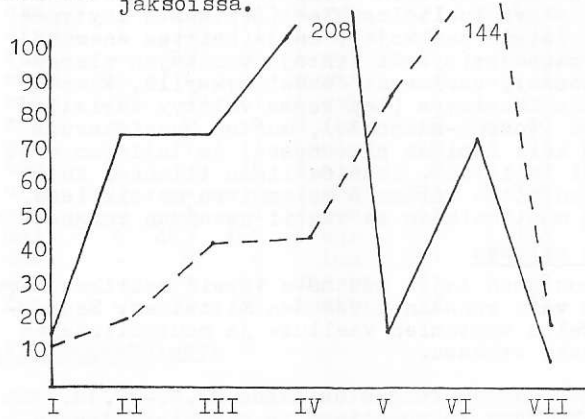
Kuva 1. Rengastusmäärät 5vrk:n jaksoa kohden Jurmossa v.1979.

Kuva 2. Helmipöllön (—) ja punatulkun (----) rengastusmäärät 5vrk:n jaksoissa.

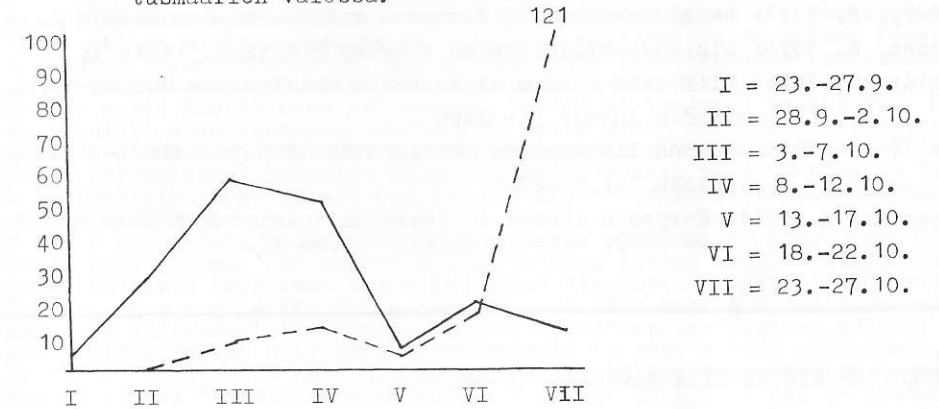
Kuva 3. Talitiaisen (—) ja hippiaisen (----) rengastusmäärät 5vrk:n jaksoissa.

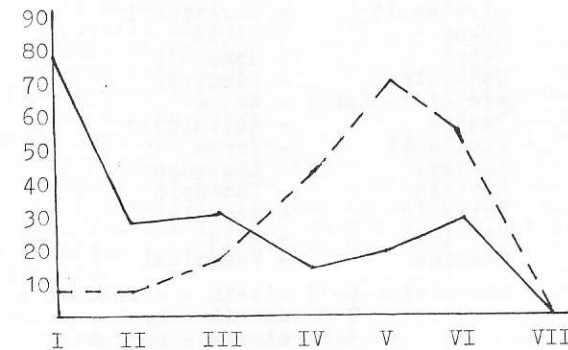
Helmipöllö ja punatulkku olivat syksyn suurvaelluslajit (kuva 2). Helmipöllöjä rengastettiin yht. 92yks., kun vuosina 62-78 rengastettiin Jurmossa 53 yksilöä. Punatulkkuja rengastettiin 182yks. (-62-78 459). Helmipöllön vaelluksessa näkyy kaksi huippua: ensimmäinen lokakuun ensimmäisellä viikolla (paras rengastuspäivä 6.10. 15yks.) ja toinen vii-

meisellä jaksolla (paras rengastuspäivä 24.10. 11yks.). Rengastusaika kattoi ilmeisesti koko helmarin päävaellusajan, sillä alussa 23. ja 24.9. ei tullut ainuttakaan pöllöä, lopussa 25.10. ei yhtään, 26.10. 2 ja 27.10. 1yks. huolimatta läpi yön verkkoilusta. Myös punatulkulla muuton 2-huippuisuus näkyy samalla tavalla. Parhaat rengastuspäivät 2.10. 24, 5.10. 33 ja 22.10. 22yks. Tulkkujen ensimmäinen ryntäys oli yllättävän aikainen, toinen normaali. Talitiaisen vaellus oli varsin vilkasta, hippiaisen taas normaalia. Huiput näkyvät kuvassa 3 varsin selvästi. Talitiaisella 8.-12.10. (8.10.109, 12.10. 81) oli selvä huippu. Hippiaisellä huippu oli varsin myöhään, vasta 18.-22.10. (18.10. 73 rengastettua sekä useita kymmeniä ravistettu pois verkoista ilman rengasta).

Kuva 4. Vihervarpusen (—) ja urpiaisen (----) muuttokäyrät rengastusmäärien valossa.

Kuva 5. Laulurastaan (—) ja punakylkirastaan (----) muuttokäyrät rengastusten perusteella.

Carduelismuutosta saatiin ensimmäistä kertaa Jurmossa jonkinlaidista kuvaa rengastusten valossa johtuen verkkoilusta Leppälehdoissa. N. 95% koko Carduelissaalista saatiin Leppälehdoista. Urpiaisia rengastettiin syksyn aikana 157yks. (v.-62 - -78 211), vihervarpusia 178yks.(v.-62 - -78 439). Vihervarpusen ja urpiaisen huipuilla on kolmen viikon ero (Kuva 4). Urpiaisen muutto jatkui voimakkaana vielä rengastajien pois-

tuttua saarelta. Esimerkiksi viimeisenä rengastuspäivänä 27.10. 79 rengastetusta linnusta oli urpiaisia 58.

Laulu- ja punakylkirastaiden muuttohuipuilla on niin ikään kolmen viikon ero. Laulurastaan muuton alku jäi tosin selvittämättä huipunkin osuessa heti ensimmäiselle viikolle. Sen sijaan muuton päättyminen oli molemmilla lajeilla hyvin selväpiirteinen.

Kirjallisuus:

Karhu, H. 1980: Kevätkatsaus 1979.-Ukuli 1: 25-36.
 Karlson, L. 1974: Katsaus Jurmon lintuaseman toimintaan keväällä 1973. -Tiedon Antaja 6. Osa I.
 Myrsky, H. 1971: Rengastustoiminta Jurmossa v.1970.-Tiedon Antaja 2.
 Ojanen, M. 1979: Lintuasematoimikunnan kokouspöytäkirja, liite 1.
 Rantaruoho 1976: Piirteitä Jurmon lintuaseman toiminnasta vuonna 1974. -Tiedon Antaja 8: 24-20.
 - " - 1978: Jurmon lintuaseman toiminnasta 1975 ja 1976. - Tiedon Antaja 12: 16-27.
 Vienonen, A. 1974: Korppoon Jurmon lintuaseman toimintakertomus syksyiltä 1973. -Tiedon Antaja 6. Osa II.

VASTAUKSET KYSYMYKSIIN sivuilta 19-20.

1. c	10. oikea järjestys on
2. d	Raisio - Kukonpää
3. c	Jurmo - Molkkuniemi
4. d	Hirvensalo - Särkilahti
5. a	Kökar - Alvik
6. a, c ja d	Säppi - Hanhista
7. b	Hankoniemi - Långören
8. d	Mietoistenlahti - Kääpä
9. a ja d	Pansio - Koivuluoto
	Virolahti - Vepsu
	Kustavi - Laupunen
	Laitila - Iso-Höglö
	Ruissalo - Santala
	Parainen - Attu
	Kaarina - Vaarniemi
- Piste kustakin oikeasta, paitsi kaksi tehtävästä 10., jos se on kokonaan oikein ja yksi piste, jos väh. puolet oikein.
- Arvostelu: 9-11 oikein - erinomaista
 7-8 oikein - hyvä
 5-6 oikein - no joo
 alle 5 oikein - rehellisyydeläsi pääset vielä pitkälle.

BALLADI PINNOJEN VAIHEILTA

AVUSTAJA

jatkoa edellisessä numerossa alkaneeseen neliosaiseen kertomukseen.

II näytös

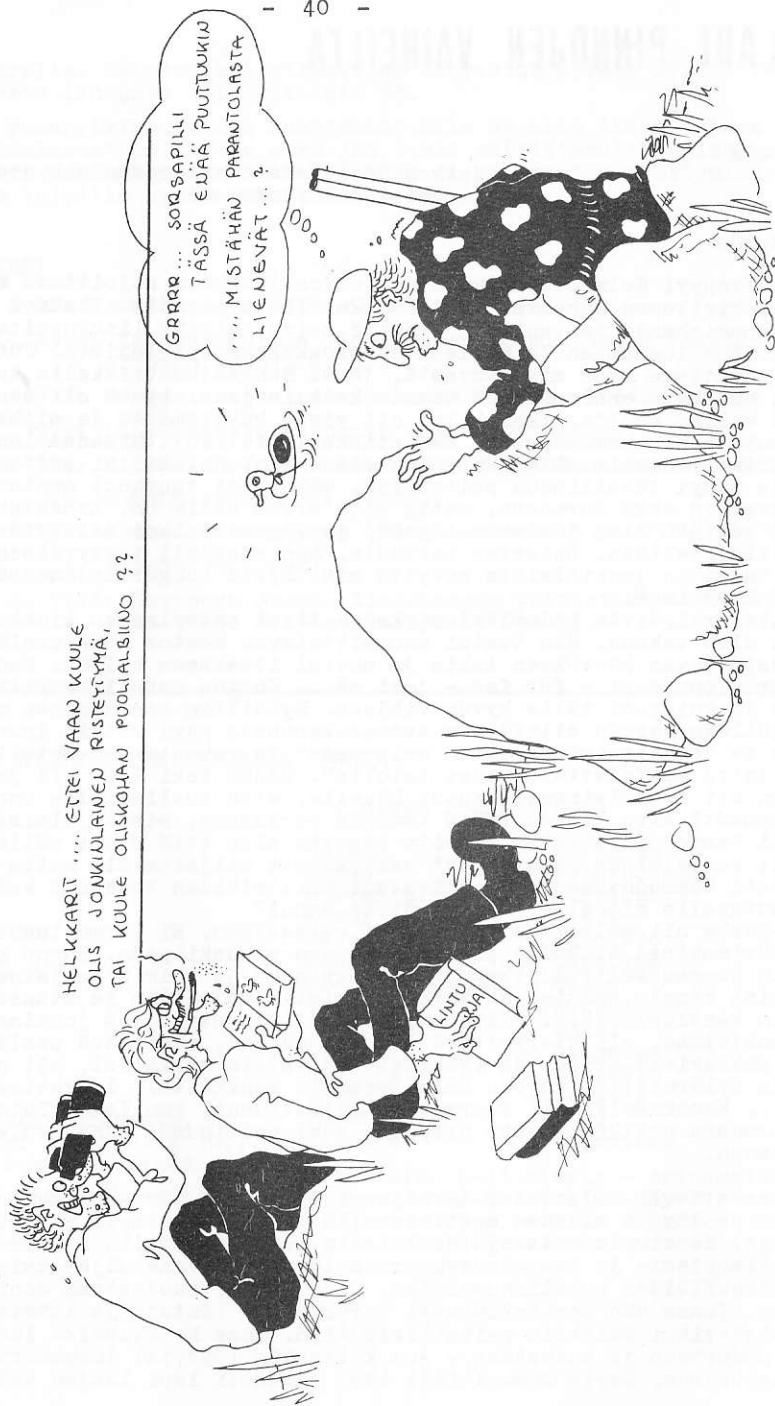
... peltopyy! Kolmen synkimmän epätoivon joukkoon sijoittuva murhe laskeutui kivikossa makaavan Inge Koukkuselän käppyräisen hahmon ylle. Toisi pinnamiehestä tuntuu kuin sydäntä kaivettaisiin linkkuveitsellä ulos kun joutuu luopumaan jo mielessään plokkaamastaan lajista. Tuskaisesti oli luovuttava myös mielikuvasta, jossa Bongaaajamatrikkelin kanssa ko-meili oma kuva ensimmäisenä tonnin katkaisijana. Lintu oli sentään näytännyt vallan muulta. Yksi keino oli vielä käyttämättä ja siihen Ingekin turvautui: pinnanmuodostus. Hän piiskasi mielikuvituksensa laukkaamaan ja siristi samalla silmiään katsoonsaan lintuun. Ei, ei auttanut; lintu oli ja pysyi tavallisena peltopyynä, vääntö ei tuntunut onnistuvan. Hyvä havainto ehkä Jurmossa, mutta mitä arvoa sillä on. Lohdutuksen ihmis-mieli sentään aina jostakin löytää, ja Ingekin alkoi hekumoida omalla kriittisyydellään. Rakastan totuutta, hän ajatteli tyytyväisenä ja tunsikin tunsikin jonkinlaista kevyttä mielihyvää bongarisydämensä perimmäisissä kätköissä.

Paluuta arkipäivän päiväjärjestykseen tiesi saarelaisen kiukkuinen rykiminen olan takana. Hän tuntui suunnittelevan kosta Koukkuselälle tämän raivostuttavan käytöksen takia ja mutisi itsekseen hiljaa: Dedäär att - dedäär - som sagt - för fan - just så... Koston enkeli hymyili saarelaiselle ja kuiskasi tälle hyvän vihjeen. Myhällen saarelainen määräsi Ingeen jälleen kerran siirtämään asemarakennusta pari metriä lounaaseen, jotta se "soveltuisi paremmin maisemaan" ja rakentamaan katolle savupiipun, jotta se "näyttäisi edes talolta". Tähän toki Inge oli jo tottunut. Kerran oli saarelainen ilkkunut hänelle, että tuollaisella koukkuselällä on varmasti kiva kiskoa TVH:n kämppää perässään, mistä julmistuneena Inge oli temponut rotiskoa ristiin rastiin niin että nummi pöläsi. Hetkeksi oli saarelainen hölmistynyt esityksestä hiljaiseksi, mutta niellyt nopeasti hämmennyksensä ja kiivaasti viitteloitoiden todennut valjaista irtottautuvalle miehelle: "Litet dität ännu!"

Inge-parka oli melkoisen rasittunut retkestään. Ei Jurmo tuonut ratkaisua äärimmäisen tiukalle pingottuneeseen pinnakilpaan. Huono paikka se olikin bongaukselle liikkumisrajoituksineen ja toimintaohjeineen. Inge vilkaisi kämpän seinien uhkaavan sävyisiin ohjeisiin ja ukaaseja sisältäviin kansioinoihin. Päivän mittaan oli juostava jos jonkinmoista tutkimusohjelmaa, oli kierrettävä kahlaajareitti, etsittävä pesiä ja kasattava pikkukiviä niiden ja Tykkikaltsin väliin merkeiksi, oli paineltava pitkin kyläreittä (varoen häiritsemästä asukkaita), laskettava sitä ja tätä... Koukkuselkä oli suorastaan helpottunut, kun Vanha Taistelulentäjä Jurmossa poikkeamisesta nyrpeänä kävi poimimassa hänet valkoiseen laivaansa.

Alkukesästä oli hiljaista. Kärkijengi pysytteli tarkasti kuulolla. Berik Voittoisa käytti aikansa opettelemalla ulkoa tärkeimpiä Finnairin aikatauluja, nopeimpia reittejä erilaisiin potentiaalsiin retkikohteisiin ja helikopteri- ja lentokonevuokraamoiden sekä venekuljetuksia järjestävien henkilöiden puhelinnumeroita. Olof Hunger puolestaan monistutti julkaisua, jossa hän peräänkuulutti harvinaisia lintuja ja lähetti niitä julkaistaviksi kaikkiin paikallislehtiin. Inge Koukkuselkä laski pinnon uudestaan ja uudestaan - jos kuitenkin löytyisi lukumääriä kohottava laskuvirhe. Berik Sammalkieli kävi tarkasti läpi laajan valokuvakoko-

JOO KUULE, SELVÄSTI JOKU
IHAN UUSI LAJI, KOETAS KATTOO
VIELÄ SIELTÄ SATUNNAISLAJIEK KORDALTA
... VARSINAINEN HAVIS

HELKKARIT ... ETTEI VAAH KUULE
OLLIS JONKILAINEN RISTEYTYMÄ,
TAI KUULE OLSIKOHAN PUOLIALSIINO ??

elmansa toivoen, että jokin lintu osoittautuisikin joksikin harvinaisemmaksi kuin mitä oli kuvattaessa luultu - näinkin voi käydä, oli Eerik kuullut eräältä pinnamieheltä, joka tapauksen oikein julkaissutkin. Maunu Paljasjalka kokeili tekniikan ihmettään: helikopterilaitetta, johon voi itsensä valjastaa, ja jossa oli varusteina kuusi kaukoputkea, laajakulmakiihkareita (Zeiss, Leiz, Mirador), Pinnaopas, sissimuonapakkaus, konehaulikko määrittämättömiä lintuja varten, automaattinen rastiustuslaite pintojen merkitsemiseksi ja tosivarmojen pintojen varalta valokuvauslaitteistoa.

Kiukkua aiheutti erässä alan lehdessä julkaistu kirjoitus, jossa pinnamiesten vihollisleiriin lukeutuva Maunu Sokea hyökkäsi voimakkaasti nk. pinnaideologiaa vastaan. Hänen mukaansa pinnamiehet olivat: a) maailman rajoittuneimpia olentoja b) herkästi kiihkoissaan virhemäärityksiin sortuvia c) piittaamattomia tieteellisen tietämyksen arvoista d) luonnonsuojeluliikkeelle hyödyttömiä, jopa haitallisia e) ympäristöä kuluttavia ja luonnonsuojelua häiritseviä f) nuorille lintuharrastelijoille huonoja esimerkkejä ja g) kykenemättömiä arvostamaan muita arvoja kuin pintoja - muutamia negatiivisia piirteitä mainitakseen. Kaikkea ei sentään niellä, tuumivat vanhat pinnaketut. He laativat vastineen, jossa selvästi ja korrektilisti tuotiin ilmi, että a) bongarien arvomaailma ei ole hiukkaakaan rajoittunut: rajoittuneisuutta vastaan puhuu jo sekin, että Maunu Sokean kaltaisia toisinaan-ajattelevia on vuodesta toiseen suvaittu - niin, yritetty välistä ymmärtääkin b) pinnamiehet ovat lajinmääritystaidoltaan huikasti keskivertolintumiehiä ylempänä c) tieteen saavutuksista iloitaan, ja kortteja ja kaavakkeitaakin täytellään. Suuri osa kerätystä materiaalista tulee pinnamiehiltä, joten olkoot tyytyväisiä d) luonnonsuojeluun suhtaudutaan myönteisesti, ja erittäin myönteisesti niiden lajien suojeluun, joihin on vielä paineita e) ympäristön kulutus jää tosiasiansa aina lyhyeksi (kunnes laji hoidettu) f) nuorille harrastajille bongarit näyttävät esimerkkiä hyvin miellyttävästä ja antoisasta elämänsenteesta, mutta eivät sitä tyrkytä. Sitä paitsi todellinen bongarien Aateli ja Sisärengas on niin sisäänpäin lämpiävä, ettei nuorilla ole vaaraa kovin helposti päästä mukaan g) pinnamiehet arvostavat muitakin kuin pintoja - otettakoon nyt esimerkiksi vaikka prosulajit. h) miksi ihmeessä Maunu Sokea voi tietää mikä on oikein ja mikä väärin lintuharrastuksessa. Oliko hänellä todella kanttia heittää tuo ensimmäinen kivi?

Keskustelu asioiden tärkeysjärjestyksestä sai jäädä, sillä Pohjanlahdella tavattiin pikkuliitäjää. Linnun olivat nähneet ornitologeina tunnetut Jooseppi Merivartija helikopteristaan ja laivastossa palveleva Jaakoppi Tuuttikersantti. Puhelimit kuumottivat käsissä, suunnitelmia punottiin, strategioita laadittiin. Eerik Voittoisa otti salamapuhelun helikopterimiehelle, jonka numeron hän juuri oli opetellut ulkoa, ja homma alkoi pyöriä. Alta tunnin lähti Turusta helikopteri kohti Pohjanlahden aukeita vesiä. Kyytiläisinä lasikuvun alla kyhjöttivät E.Voittoisa, E.Sammalkieli ja Haakon Hyvä, joka ei vielä ikinä elämässään ollut maistanut helikopteribongausta. Hiukan häntä hirvitti vuokra - 3000mk tunnilta - mutta Eerik Voittoisa lohdutti häntä:

- Jaetaan me sentään se kolmeen osaan! Tonni tunnilta ei ole paljon, jos todella PITÄÄ bongauksesta. Täsmälleen samaan aikaan lähtivät liikkeelle Olof Hunger, Maunu Paljasjalka ja Inge Koukkuselkä vuokraamallaan pienkoneella. Kone lensi nopeammin kuin kopteri, oli halvempi, mutta tankkausten vuoksi ei voinut olla etsintälennossa kuin tunnin. Riskipeliä siis: jos lintu näkyisi pian, olisivat he etulyöntiasemassa, mutta pitemmän päälle helikopterijengin mahdollisuudet olivat paremmat. Saavuttuaan alueelle kone laskeutui alemmas etsiskelyä varten. Maunu Paljasjalka ei pitänyt olostaan Pohjanlahden myrskyjen kieputtelemassa pienkoneessa, ja vatsanpohjassa alkoi kurluttaa pahenteisesti. Tiukasti taivaanrantaan tuijottaen hän kalpeana ja päätään kääntämättä antoi takapenkille ohjeen yhteenpuristettujen

hampaiden välistä: "Inge, pussi tänne!". Alhaalla aallot vyöryivät valkoharjaisina, ja taivaanrannassa näkyi helikopteri jo lähestyvän.

- Olis se saanu jo näkkyä - ja häipyy saman tien, tokaisi Hunger. Helikopterissakin vallitsi hermostunut odotustunnelma. Olivatko muut jo nähneet linnun? Kopteri ja kone pörräsivät peräkkäin, ajoivat aluevesirajan tuntumassa pohjoiseen, koukkasivat välillä lähemmäs rannikkoa ja palailivat taas etelään. Kalliit minuutit kuluivat, ja lentokoneen oli lopulta pakko ottaa kurssi kohti mannerta, kun tankin mittari näytti yhä alemmaa lukua. Helikopteri jatkoi etsiskelyään. Lännempänä näkyi ruskea, sirosiipinen, alta vaalea lintu. Haakon Hyvä tarkasteli sitä hetken ja totesi:

- Nyt olis! Siin on pikkuliitajä.

Helikopteri oli kaatua kun miehet ryntäsivät kaikki samalle puolelle. Kuljettaja ohjasi lähemmäs, ja lintu näkyi totisesti kauniisti. Sammal-kielen kommentti oli suunnilleen seuraava:

- Nytlä mehin nävitsep sekisten sihentin!

- Voi pojat, jollemme nyt onnistu, vaikeroi E. Voittoisa.

- Miten niin, ällisteli Haakon Hyvä, onhan tää jo varmaks saatu.

Kato nyt vaik itte viäl!

- Joo, se se on, mut me ollaan kymmenen kilometriä aluevesirajan ulkopuolella. Se on saatava Suomen puolelle, muuten ei pointsit heru! Helikopterilla yritettiin lintu ajaa kohti Suomen vesiä, mutta liitajä väisteli taitavasti ja lensi itseperintaisen sinnikkäästi kohti Ruotsia. Sitä seurattiin pitkät matkat, mutta lopulta oli luovuttava. Tietysti voisi olla sanomatta mitään siitä, kummalla puolen rajaa se nähtiin, mutta kyllä se kaivelisi omaatuntoa koko lopun iän. Niin, pinnamies rakastaa totuutta. Miehet olivat tyystin hiljaa koko kotimatkan. Vain Haakon Hyvä, jolla ei ollut niin paljon pelissä, sai sanotuksi itku kurkussa: "Kohtalon ivaa". Lentokonejengille ei tästä voisi koskaan kertoa; heidän vahingoniloaan ei paatuneinkaan kaveri murtumatta kestäisi. Miehet palailivat koteihinsa ja kääriytyivät itsesääliin.

Tunnetusti ihmiselle tärkeät asiat pyörivät hänen mieleessään öiseenkin aikaan ja aiheuttavat monenlaisia unikuvia. Aamuyöllä Eerik Voittoisan vaimo heräsi miehensä levottomaan käyttökseen. Eerik uneksi, että hän oli harhauttanut kilpailijansa antamalla heille väärän kartan, mutta nämä olivat kuitenkin ehtineet paikalle ennen häntä ja pelästyttyäneet linnun pois. Kaiken lisäksi he olivat hänet tavatessaan hymyilleet lempeästi, taputelleet selkään ja kätelleet todeten, että siellä lintu odotteli paikoillaan. Sitten toiset olivat vielä pitäneet pinnajuhlat, joihin häntä ei kutsuttu lainkaan, vaikka joku täysin noviisiksikin luokiteltu kaveri oli päässyt mukaan. Muut olivat vielä yksimielisesti tuominneet useat Eerik Voittoisan havainnot kävyiksi ja asettaneet hänet pinnailmoitusarttoon. Hiki juoksi pitkin nukkuvan miehen kasvoja, ja vaimo kuuli hänen vaikeroivan: "Jätkät, tätä ette ikinä saa anteeksi!". Sitten mies rauhoittui hetkeksi, mutta pian hän alkoi nopeaan tahtiin luetella lintujen nimiä lausuen toiset hellästi, toiset kysyvään sävyyn, jonkun lajin voitonriemuisesti, eräät taas vain toteavasti mutta jonkun taas tuskaisesti ja parahtaen perään: "Sekin on hoitamatta!" Vaimo katsoi parhaaksi herättää miehensä. Eerik kuivaili tukkaansa ja vaihtoi kuivan tynnyliinan. "Tämä tietää kovaa pinnaa, tällainen uni!" hän ajatteli. "Viimeksi tällaisen unen jälkeen nähtiin pikkusulttaanikana Virolahdella." Hän paneutui takaisin makuulle, mutta nukkui taas rauhattomasti. Vaimo kuuli vielä hänen hokevan: "sinne, sinne", "kato-kato" ja "istumaan, istumaan". Yllättäen hän myös unissaan singahti ylös sängystä huutaen "missä-missä" ja alkoi pyöritellä etusormiaan ja peukaloaan leukansa edessä kuvitellessaan tarkentavansa Kowaa. Aamulla Eerik heräsi Eerik Sammal-kielen soittoon.

- Kertskillä nävitsijärä eljen kaltsikka kiipisiritssä.

Eerik Voittoisa painoi puhelimen kiinni ja soitti Maunu Paljasjalalle saadakseen tietää mitä oli ja missä.

- Vanha Sika, Keuruulla on nähty eilen kalliokiipijä! huusi Maunu. -Parasta lähteä, ja mieluummin vähän niin kuin kiireemmin, Olof Hungerin porukka on jo tiellä.

Eerik Voittoisa heittäytyi liukutankoonsa, sieppasi matkanvarrelta kiikarin ja kädet toisen asteen palovammoilla liukui tallissa lähtövalmiina seisovaan autoonsa. Ford Mustang, jonka mukaan häntä joskus oli kutsuttu Mustang-Voittoisaksi, oli viime retkellä kiireessä lyhentynyt 20 senttiä eteen tulleen meijeriauton vuoksi, mutta pääasia, että kone kehräsi kauniisti. Mustang pöimä seurueen sisäänsä ja ulvaisi kohti Keski-Suomea vihreä hälytysvalo vilkkuen. Pinnakasetti soi ja miehet kohottivat tunnelmaa ja pinnataistelukuntoaan huudoilla ja kättelyllä. Poissaolevia halvennettiin ja leikkiä laskettiin noviisien kustannuksella. Naurua irroiteltiin mm. seuraavista tapahtumista:

- kun eräs tunnettu hämähäkkieksperetti oli Jurmossa kerännyt niin paljon lampaita lintuverkkoihin, että oli saanut arvonimen lampaanpyynnin tarkastaja.

- kun eräs psykopaatti oli aiheuttanut kauhua lintumiesten keskuudessa Rauvolan jätevedenpuhdistamon vaiheilla. Mm. erään kypsään ikään ehtineen lintumiehen oli nähty juoksevan pikkukengät jalassa ja kravatti putkena liehuen pakoon pitkin lietteisiä vallejia, kunnes oli päässyt autoonsa turvaan.

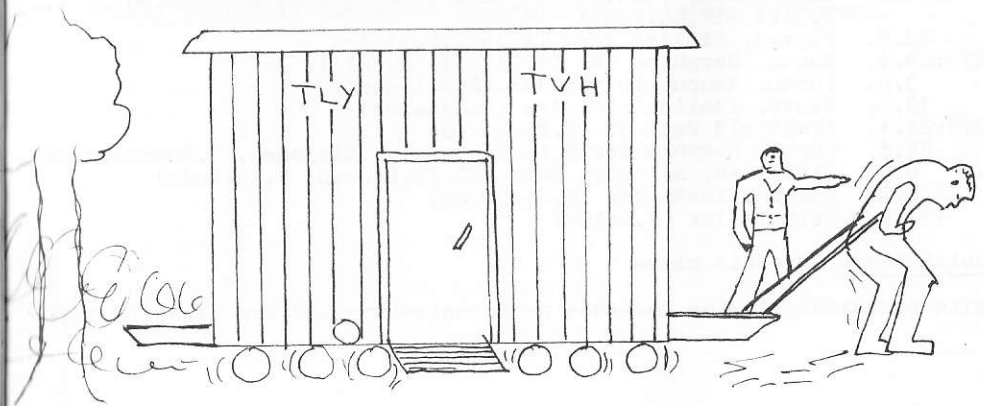
- kun tuleva tähtitieteilijä oli elänyt Lapissa kaksi viikkoa saksalaisten sapsukoissa, ja kuinka hänen veljensä onnistui säästämään ottamalla aina vastapuhelun, kun oli asiaa jollekin.

- kun eräs Huovinrinteellä palvellut lintumies oli metsään linturetkelle mentyään välittömästi vangittu vastapuolen vakoilijana.

Voi elämä miten olet monimuotoinen! Kyllä lintuharrastus on antoisaa, se antaa todella väriä elämään.

Kaikki eivät aina ole ihan ajan tasalla, ajattelivat pinnamiehet. Tien varsilla näkyi nimittäin pinnapäivään osaa ottavia ryhmiä, jotka eivät ilmeisesti arvostaneet elämänpinnaa yhtä korkealle kuin jotakin päiväsummaa tai sitten heidän tiedonvälityksensä ei oikein pelannut. He juoksisivat pitkin ojanvarsia etsiskelemässä jotakin keltasirkkuja tai hippiaistä. Suon reunalla seisoi valkoinen Anglia ja suolla järjestyi ryhmä parhaillaan avoriviin tarkaten sotilaallisen lyhyttukkaisen ryhmänjohtajan- sa käsimerkkejä. Huvittavinta oli, että muutama noviisiautokunta näkyi suunnistavan kohti Pohjanlahden rannikkoa, mikä sentään oli jo menneen talven lumia. Mutta oli jokunen jengi menossa oikeaankin suuntaan ja Mustang pyyhälsi ohitse kilometrejä ahnehtien. Hunger oli saatava kiinni...

jatkuu seuraavassa numerossa

KATTO- JA MUSTAHAIKARAN ESIINTYMINEN TLY:N ALUEELLA

JUHANA PIHA

Katsaus käsittää havainnot vuoteen 1978. Havainnot on poimittu TLY:n arkistosta, Palmenin arkistosta sekä kirjallisuudesta. TLY:n arkistoon palautetut arkistokortit muodostavat ylivoimaisesti suurimman osan käytetystä materiaalista.

Kattohaikara, Ciconia ciconia

Laji on sävyttänyt retkeilijää Turun seudulla 27 kertaa. Yksilöitä on tavattu kaikkiaan 42. Kattohaikara on usein esiintynyt pienissä parvissa, jopa viiden linnun ryhmiä on tavattu pari kertaa. Tämä laji näyttäytyy useimmin toukokuussa, mutta huomattavasti havaintoja on myös huhtikuulta. Syksyiltä on vain yksi havainto: 13.9.1900. Kuriositeettina on havainto talvelta: joulukuussa 1978 kattohaikara pyöriskeli Salossa päin näyttäytyen mm. 13.12. Kiikalassa. Keväällä ensimmäiset havainnot ovat huhtikuun puolivälistä. Laji on tavattu 16 kunnassa, useimmin Turussa (4 kertaa) ja Mietoisissa (4). Havainnot:

- 1893: 6.6. Kemiö (Suomen Luurankoiset)
1899: Mietoinen 2 exx (SLuur, Luonnon Ystävä 1902)
1900: 3.5. Mietoinen ammuttu (Lyseon kokoelmissa, SLuur, LY 1902)
13.5. Mietoinen (SLuur)
1961: 6. Pertteli, Tattula 1ex (E.Hietanen)
5.7. Halikko, Rikalanpelto 1ex (K.Leino, Ornis Fennica 1/62)
1962: 15.4. Salo 1ex (G.Lindberg, Ornis Fennica)
15.4. Turku, Ruissalo 1ex (S.Kotiranta & al)
8.5. Nousiainen, Repola 2exx (R.Tenovuo ja T.Kalske)
1963: 15.4. Halikko, Halikonlahti 1? (J.Heinonen, Palmenin ark.(=PA))
1965: 11.7. Sauvo, Tapila 1ad (E.Lehikoinen & al)
1969: 31.5. Karinainen, Rahkio 5exx (K.Wahlroos)
1970: 25.-26. 5. Parainen, Lielax 1ex (J.Hollsten)
1971: 4. Korppoo, Utö 1ex pari viikkoa paikallisena (asukkaat)
1972: 31.5. Turku, Halinen 2exx (J.Toukola ja P.Kurki)
1976: 15.5. Rymättylä, Aasla 1ex (J.Saarinen ja M.Mäntynen)
17.5. Pöytyä, Kumila 2exx (mm. Helttula)
21.-
29.5. Inkeroinen, Salo, Nauvo 5exx (mm. Kuorga-terho, S.Sällylä, E.Kiiskilä, H.Orell)
13.6. Pöytyä, Pihlava 3exx (A. ja S.Turtola)
1977: 29.4. Nauvo, Berghamm 1ex (J.Piha ja H.Salo)
3.6. Turku, kaupungin yli 1ex (K.Salonen)
13.6. Sauvo, Tapilanlahti 1ex (O.Kanerva)
1978: 24.4. Rymättylä 2exx SE (J.Kirjonen)
29.4. Turku, Rauvola 1ex N (J.Toukola, J.Kirjonen, T.Numminen ym)
6.5. Mietoinen, Silakari 2exx ENE (M.Lauren, H.Kuivala)
6.5. Paimio, lahti 1ex (J.Kirjonen)
13.12. Kiikala 1ex (I.Laiho)

Mustahaikara, Ciconia nigra

Lajin pääesiintymisalue Suomessa on Lounais-Suomi. TLY:n alueella laji

on havaittu 19 kertaa, yksilöitä yhteensä 25. Suurin parvi on käsittänyt kolme lintua ja kolme kertaa on tavattu kaksi lintua yhdessä. Loput ovat olleet yksinäisiä harhailijoita. Pisimmän aikaa on mustahaikara oleillut samalla paikalla Rymättylässä 15.-25.5. 1976. Yleisimmin laji on näyttäytynyt toukokuussa (kuusi kertaa). Aikaisin havainto keväällä on tehty 20.4. Syksyllä mustahaikara on nähty vain kerran: 14.9. 1975. Huomattavaa on, että viime aikoina laji on näyttäytynyt lähes aina huhti-kesäkuussa, kun taas vanhat havainnot (ennen 60-lukua) ovat loppukesältä. Yli yhden kerran laji on nähty Turussa (4 kertaa), Dragsfjärdissä (3) ja Rymättylässä (2).

Havainnot:

- 1847: Pemiö (Pohjolan Linnut Värikuvin)
1939: syys-kesä Piikkiö, Yltöistenlahti (Meurman, PLVK, LY-44)
29.6. Rusko 1koiras (Eläinmuseo TY)
1958: 7. Hiittinen, Biskopsö (Lönqvist, PLVK, Ornis Fennica 1/59)
27.7. Suomensjärvi, Sallitunkylä (M.Halttunen, LY 63:2)
1970: 13.6. Houtskär, Kittuis 1ex NW (E.Joutsamo)
1973: 15.5. Mietoinen, Silakari 2exx NNW (M.Lauren, H.Kuivala)
17.6. Dragsfjärd, Hiittinen 1 NE (R.Lehtonen)
1975: 27.4. Turku, Pansionpuisto ja Ruissalo 2exx N (Aunio, Kormanen, Lundman, Pajunen, Malkki, Tamminen, Jokinen, Tammi)
14.9. Vehmaa, Niinijärvi 1ex (M.Lauren)
1976: 5. Nousiainen, Rehtisuo 2exx viikon paikalla
2.5. Paimio, lahti 1 SE (A.Linna, T.Numminen, H.Nurmi)
15.5. Turku, TurLAS:n sotasatama 3exx NNW (H.Kormanen)
15.-
25.5. Rymättylä, Aasla 1ex (L.Saari ym.)
25.5. nähty Rymättylän kohdalla Ruotsin laivasta lentämässä man-
nerta kohti)
29.5. Nauvo, Nötön satama 1ex NW-NE (Harry Lehto, J.Nurmi, L.
Kosonen)
1977: 29.4. Rauvola 2 NW (A.Rivasto)
1978: 20.4. Rymättylä, Aasla 1ex (L.Saari)
8.5. Turku, Friskala 1ex
14.6. Dragsfjärd, Rosala, Böle 1ex NW (R.Lehtonen)

toimituksen ps.: Valitettavasti ei tähän katsaukseen ehditty saada lukuisia vuoden 1979 havaintoja, jotka erityisesti kattohaikaran kohdalla olisivat kaunistelleet lukuja. Trendi näkyy tosin hyvin näistäkin havainnoista: 70-luvun puolivälin jälkeen on havaintojen määrä kasvanut suuresti. Uusimpiin havaintoihin palataan myöhemmin.

1. Hallitus

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n (TLY) hallitukseen kuuluivat vuonna 1979 seuraavat:

Puheenjohtaja	Juha Vuorinen	(16/16)
Varapuheenjohtaja	Antti Karlin	(11/16)
Sihteeri	Sinikka Jalonen	(14/16)
Rahastonhoitaja	Arto Kalliola	(11/16)
Tiedotevastaava	Vesa Multala	(14/16)
Jäsen	Tapani Missonen	(12/16)
Varajäsen	Päivi Jalava	(13/16)
Varajäsen	Juhana Piha	(15/16)

Hallitus kokoontui vuoden aikana 16 kertaa, joista pöytäkirjoihin kertyi 216 pykälää (v. 1978 16 kokousta 214 §). Hallituksen jäsenten lisäksi kokouksissa oli läsnä myös muitakin yhdistyksen jäseniä. Heistä useimmin Jurmon lintuase-
manhoitaja Jouni Saario.

Normaalien yhdistyksen kokousten aiheuttamien järjestelykysymysten ja muiden juoksevien asioiden hoidon lisäksi hallitusta työllisti alkuvuodesta "Saaris-
tomeren linnusto ja ihminen" -symposion ja Lintutieteellisten Yhdistysten
Liitto ry:n (LYL) edustajiston kevätkokouksen järjestelyt, joiden erinomai-
sesta onnistumisesta vastasi Antti Karlin. Vuoden myötä hallitus aloitti aktiivisen talouspolitiikan, jonka tavoitteeksi asetettiin yhdistyksen talou-
dellisen tilan saattaminen vakaammalle pohjalle. Tässä tavoitteessaan halli-
tus onnistuikin arvioitua paremmin. Yhdistykselle vuoden kuluessa runsaasti
varoja tuottanut pönttömyynti teetti hallitukselle huomattavasti töitä monil-
la käytännön järjestelyihin liittyvillä seikoillaan. Huomattavin hallituksen
työllistäjä oli kuitenkin sisäisen ja ulospäin suuntautuvan tiedotustoimin-
nan voimakas kehittäminen, jossa saavutettiin vuoden alussa asetetut ta-
voitteet. Päävastuun tiedotustoiminnan kehittämisestä kantoi ansiokkaasti
tiedotevastaava Vesa Multala.

Syyskaudella hallitusta istutti valtakunnallisen keskusorganisaation LYL:n
tulevan toiminnan, alan eri yhdistysten välisen tiedotustoiminnan ja yhteis-
työn sekä sisäisen pienryhmätoiminnan kehittämisen suunnittelut. Ukulliin ja
Jurmon lintuasemaan liittyvät toimenpiteet puhuttivat myös hallitusta usein.

5. maaliskuuta ilmestyneessä Turkulaisessa esitti hallitus vetoamuksen Kata-
riinanlaakson säilymisen puolesta suunnitellun tiehankkeen johdosta yhdessä
Varsinais-Suomen Luonnonsuojeluyhdistys ry:n ja Luonto-Liiton Varsinais-Suo-
men piirin kanssa. 7.4. pidetyn "Saaristomeren linnusto ja ihminen" -sympo-
sion yhteydessä hallitus antoi yhdessä Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry:n
kanssa julkilausuman STT:lle ja lehdistölle maamme öljyntorjuntavalmiuden
puutteellisuudesta ja sen kohentamisesta. Elokuussa hallitus antoi lausunnon
kyyhkysmetsästyksen epäinhimillisestä aloitustajasta, joka toimitettiin niin
STT:lle kuin lehdistöllekin. Vuoden 1976 hallituksen alullepanemat sääntö-
muutokset hyväksyttiin monien mutkien jälkeen kesäkuun 6. päivänä oikeusmi-
nisteriön yhdistysrekisteritoimistossa. Vuoden 1980 hallitus tulee vihdoin-
kin olemaan jäsenmäärältään tähänastisia hallituksia suurempi.

2. Yhdistyksen kokoukset

Yhdistys kokoontui vuoden aikana ennätyskelliset kymmenen kertaa. Kokoukset
pidettiin vanhan tavan mukaisesti Turun yliopistolla. Kokouksien yhteinen
osanottajamäärä oli noin 665 henkeä, joten kokousta seurasi keskimäärin 66
henkeä (v. 1978 keskiarvoksi kokousta kohden tuli myös 66 henkeä). Eniten
väkeä veti 20.11. pidetty kokous, jossa Kari Soveri esitelmöi kosteikoista.
Läsnä oli tällöin n. 140 henkeä. Sääntömääräiset kokoukset pidettiin 26.3.,
20.11. ja 17.12.

Kokouksissa kuultiin seuraavanlaiset esitykset:

- 06.02. Timo Nurmi: "255 - ja miten se syntyi!"
- 06.03. Esko Gustafsson: "ATLAS-tutkimuksen tuloksista"
Seppo Saari: "Kuvien ja sanojen lapinpölystä ja muista Lapin linnuista"
- 26.03. Ilkka Koivisto: "Lintujen sopeutuminen eläintarhaoloihin ja niiden li-
sääntyminen"
- 23.04. Mikko Jokinen: "Savannit lintutieteilijän silmin" (diaesitys)
- 23.05. Yhdistyksen hallitus: "Audiovisuaalinen tietokilpailu"
- 29.08. Antti Karlin: "Kolmentoista kotkan reissu" (diaesitys)
Antero Vuori: "Koijärvi" (filmiesitys)
- 19.09. Heikki Karhu: "Retkikohteena Balkan" (diaesitys)
Lennart Saari: "Suomessa tavattavat kyyhkykyläjit"
- 29.10. Ismo Tuorma: "WWF:n toiminta ja sen kotimaiset suojelukohteet"
- 20.11. Kari Soveri: "Kosteikot" (diaesitys)
- 17.12. Rauli Lumio: "Idän portilla - matkakuvia Bulgariasta" (diaesitys)

Yhdistyksen kokouksissa hyväksyttiin vuoden aikana uusia jäseniä 49, yhdistyk-
sestä erosi 3 ja erotetuksi tuli 17 jäsentä (v. 1978 vastaavat luvut olivat
55 - 3 - 40). TLY:n jäsenmäärä vuoden lopussa oli 292 jäsentä (v. 1978 263).
Jäsenmäärä on siis vakaassa kasvussa - erityisesti on huomattava erotettavi-
en vähäinen määrä edelliseen vuoteen verrattuna.

3. Retket ja kurssit

TLY:n kevätretki järjestettiin 19.5. Porkkalaan, missä linja-autollinen tur-
kulaisia lintumiehiä ja -naisia yritti voimakkaasta sumusta huolimatta seura-
ta joidenkin yksinäisten vesilintuparvien muuttoa.

Syysretki tehtiin 30.9. perinteellisesti yhdistyksen toimialueelle suuntautu-
en Sauvon Leiskun kalliolle ja Tapilanlahdelle. Retkelle osallistui parisen-
kymmentä lintujenharrastajaa. Leiskun kalliolla saatiin seurata varsin mahta-
vaa kurkien syysmuuttoa, sillä kallion sivuutti päivän aikana peräti n. 1700
kurkea.

Turun kaupungin nuorisotoimiston kanssa yhteistyössä järjestettiin kaksi lin-
tukurssia ja -retkeä kaupunkilaisille kevään ja syksyn aikana. Kevään retkel-
lä 12.5. käytiin seuraamassa kevätmuuttoa Mietoistenlahdella sekä Taivassalon
Rantalanlahdella että Kolkanaukolla. Retkelle osallistui yli sata linnuista
kiinnostunutta - yhteensä kaksi linja-autollista. Retken parhaita havaintoja
olivat Mietoistenlahdella havaitut kaksi harmaasorsaa ja Kolkanaukolla kuul-
tu kaulushaikara. Syysretken kohteina olivat 23.9. Halikon- ja Paimionlahti.
Retkellä seurattiin petolintujen ja kahlaajien syysmuuttoa noin kuudenkymme-
nen tarkkailijan voimin. Retken mielenkiintoisin havainto oli menomatalla
Piispanristillä havaitut kaksi pähkinähakkia. Em. lintukurssien ja -retkien
vetäjinä toimivat Antti Karlin ja Juha Vuorinen.

Nuorisotoimiston järjestämällä retkeilypäivillä 19.-20.5. Nauvossa, Korppoo-
sa ja Houtskärissä olivat mukana TLY:n edustajina Juha Vuorinen ja Antti Kar-
lin, jotka toimivat oppaina ja pitivät luentoja lintutieteen eri aloilta.
Päivien kohokohta oli 20.5. Houtskärin Saverkeitissä havaitut kaksi kaartelev-
vaa merikotkaa.

4. Pienryhmätoiminta

Yhdistyksen toimikuntien piirissä oli jäsenillä mahdollisuus toimia eri lintu-
harrastusaloilla. Yhdistyksessä toimivat vuoden kuluessa havainto-, kamera-,
petolintu-, projekti- ja Jurmon lintuaseματοimikunta.

Havaintotoimikunta kokoontui keskimäärin kerran kuukaudessa. Havaintojenkeruutoiminnan organisointi saatiin toimimaan sujuvasti - vuodenaikaiskatsaukset ilmestyivät aina ennen seuraavaa kautta Ukulissa. Projektilajijärjestelmästä saadut kokemukset todettiin hyväksi ja toimintaa päätettiin jatkaa ja tehostaa. Vuoden projektilajeina olivat: ruskosuohaukka, turkinkyhyky ja kuloras-tas. Havaintotoimikunnan kokouksissa suoritettiin myös rariteettikomitealle tarkistettaviksi aiottujen havaintojen esikäsittely; näin pyrittiin välttymään lähettämästä RK:lle puutteellisia havaintoja, jotka tulisivat hylättyinä takaisin. Havaintotoimikunnan toiminnasta vastasi Heikki Karhu.

Kameratoimikunta kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Kokouksiin osallistui 6-12 yhdistyksen aktiivista kamerankäyttäjää. Toiminta keskittyi omien kuvien esittelyyn, keskusteluun kuvanoton tekniikasta, kuvan tekemisen tekniikasta, välineistä, materiaaleista sekä ennen kaikkea kuvauskohteista. Aktiivijäseniltä riitti kuvia ja keskusteluaiheita joka kokoukseen. Kuvaajat olivat löytäneet omia aihepiirejään; erityisesti saaristo ja kosteikat olivat ansaitusti saaneet huomiota osakseen. Nähdyt kuvat muodostivat yleensä kokonaisuuksia tietyistä aihepiireistä ja olivat siksi paljon ns. hajalaukauksia antoisampia.

Toimikunta kokosi yhteistyössä hallituksen kanssa yhdistyksen toimintaa esittelevän diasarjan, joka on tarkoitettu yhdistyksen PR-toimintaan. Toimikunnan jäsenten kuvakertomuksia oli useasti vuoden aikana paikallisissa sanomalehdissä. Lokakuussa toimikunta asetti jäsentensä kuvia näytteille Luonnonsuojelukeskukseen. Toimikuntaa veti ansiokkaasti Sakari Ekko.

Petolintuotoimikunta jatkoi edellisvuosien tapaan Varsinais-Suomen petolintujen rengastusta ja petolintukantojen inventointia. Toimikunnan erikoistutkimuskoh-teina vuoden aikana olivat kana- ja ruskosuohaukan pesintätulosten selvitykset, joista laaditaan yhteenvedot Ukuliin. Ruskosuohaukkan oli samalla yksi vuoden projektilajeista. Alkukeväästä toimikunnan jäsenet järjestivät pöllöjen yhteiskuuntelun, jonka tarkoituksena oli selvittää tiettyjen reittien varsille kuuluvat pöllöajajat ja -määrät. Reitit kierrettiin määrättyinä perjantai-iltoina maaliskuussa. Laskentaan osallistui neljä ryhmää ja tuloksista on myös tarkoitus laatia yhteenveto Ukuliin. Toimikunnan vetäjänä toimi Seppo Pekkala.

Projektitoimikunta aloitti toimintansa syyskaudella. Toimikuntaa lähti vetämään Juhana Piha. Ensimmäiseksi tutkimuskontteeksi toimikunta valitsi Vuoksen-niskan alueen talvilinnuston selvittämisen talven 1979/1980 aikana. Alueen linnusto lasketaan ennalta sovittua laskentareittiä kiertäen. Reitti kierretään vähintään kerran viikossa. Vuoden 1980 tutkimusprojekteiksi valittiin em. lisäksi Varsinais-Suomen järvilinnustoinventointi ja Varsinais-Suomen yölaula-jatakseeraus. Toimikunnan toimintaa osallistui kymmenkunta yhdistyksen jäsentä.

Jurmon lintuasematoimikunta kokoontui tarvittaessa asemanhoitaja Jouni Saarion johdolla. Aseman varustustason kohottamista jatkettiin hankkimalla asemalle radio ja työntökärryt tavaroiden kuljetukseen sataman ja aseman välillä. Suurin yksittäinen menoerä vuoden aikana kohdistui verkkokeppien kunnostamiseen.

Yhdistyksen urheilutoiminta jatkui vireänä. Toimintaan osallistui kuluneena toimivuonna 35 lintumiestä. Lentopallonarjoituksia oli viikoittain läpi koko vuoden. Varsinkin syyskauden kolmen tunnin vuoro oli suosittu. Lentopallojoukkueemme sijoittui mainiosti TUPI:n C-sarjassa lohkossaan toiseksi. Kesän jal-kapallonarjoituksiin osallistui vanhan tavan mukaisesti runsas joukko pallon-potkijoita ja joukkue kohosi lohkovoittonsa ansiosta ensi kaudeksi TUPI:n B-sarjaan.

5. Tutkimustoiminta

Yhdistyksen jäsenet osallistuivat vuoden kuluessa useisiin valtakunnallisiin ja alueellisiin lintutieteellisiin tutkimuksiin. Valtakunnallisten tutkimus-ten suunnittelusta ja tiedottamisesta on pääosiltaan vastannut LYL. Alueelli-sistä tutkimuksista taas yhdistyksen toimikunnat sekä yksittäiset jäsenet.

Korppoon Jurmon lintuasemalla suoritettiin ympäri vuoden lintujen havainnointi- ja rengastustyötä. Asemalla kävi vuoden kuluessa 135 havainnoitsijaa tai ren-gastajaa (v. 1978 99 henkilöä), joiden ansiosta miehitysvuorokausien määrä oli 772 eli keskimäärin kaksi henkeä vuorokautta kohti. Kasvua edellisvuoteen oli 30 vrk. Vuoden aikana asemalla oltiin 228 vuorokautena. Huonoin miehitystilan-ne, kovasta talvesta johtuen, oli tammi- (14 pv), helmi- (4 pv) ja maaliskuus-sa (10 pv). Parhaiten asema oli miehitetty touko- (30 pv), heinä- (26 pv), syys- (24 pv) ja lokakuussa (28 pv). Valtaosa (56) asemalla käyneistä vietti siellä vain viikonlopun. Yli kymmenen vuorokautta asemalla oli 21 henkilöä, joista neljä oli yli 20 vuorokautta. Yhtäjaksoisesti yli kymmenen vuorokautta oli kymmenen henkilöä. Miehiä asemalla kävi 114 ja naisia 21.

Asemalla tehtävä rengastustyö jatkui vuoden aikana vilkkaana ja oli lähinnä verkkorengastusta. Keväällä rengastusvuorokausia kertyi 30 ja syksyllä 34. Lintuasemille oli vuodeksi 1979 valittu projektilajeiksi sinirinta, sylviat, varpus-, kana- ja tuulihaukka. Sinirinnan ja kerttujen osalta tutkimus onnis-tui Jurmossa keväällä hyvin, mutta syksyllä rengastajien puutteessa huonosti. Jurmolle uusia lintulajeja havaittiin vuoden aikana peräti seitsemän kappa-letta: huuhkaja, harmaasirkku, mehiläissyöjä, töyhtötiainen, paksujalka, sipe-rian kurmitsa ja punapäälepinkäinen (rariteetit vielä RK:n vahvistamattomia).

Valtakunnallisia lintuaseman hoitajien kokouksia oli vuoden kuluessa kolme ja niihin osallistui Jurmon edustajina Heikki Karhu, Esa Lehtikoinen ja Jouni Saa-rio.

Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto ry:n ohjelmaan kuuluvan kevätmuuttoyh-teenvedon laatimisesta TLY:n osalta Lintumies-lehteä varten vastasi yhdistyk-semme LYL-aluevastaava Heikki Karhu.

Yhdistyksen lintuhavaintoarkisto jatkoi laajentumistaan vuoden aikana. Vuoden lopussa ylitettiin vihdoinkin 20.000 kortin raja. Lisäystä edellisvuoteen oli yli 3000 korttia. Arkistolajiluettelo I:n lajeista (harvinaiset pesijät) oli n. 2300, arkistolajiluettelo II:n (rariteetit + pikkurariteetit) n. 17.000 ja näiden luetteloiden ulkopuolelle jäävistä lajeista n. 900 korttia. Eniten kortteja oli täytetty satakielestä (852), merikotkasta (821), päkinähakis-ta (757) ja harmaapäätikasta (705). Arkistomateriaalista koottuna ilmestyi-vät Ukulissa vuoden aikana katsaukset kaulushaikarasta, harmaapäätikasta, valkoselkätikasta, pyrstötiäisestä, yölaulajista sekä uivelosta ja pikkuti-kasta, jotka olivat vuoden 1978 projektilajeja.

Yhdistyksellä oli vaihtoyhteydet 27:ään yhdistykseen ja niiltä saatiin Ukulin vaihtojulkaisuna vuoden kuluessa noin 250 julkaisua. Myös vanhoja lintutie-teellisiä julkaisuja pyrittiin hankkimaan muilta alan yhdistyksiltä ja näin täydentämään oman arkistomme kokoelmia. Vuoden lopussa lehtiarkistossa oli kaikkiaan noin 750 julkaisua, sekä koti- että ulkomaisia. TLY:llä lienee täl-lä hetkellä valtakunnan suurin alan paikallisyhdistykselle kuuluva lehti-ar-kisto. Huomattavimmat lahjoitukset saatiin Lounais-Hämeen Luonnonsuojeluyh-distykseltä, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta ja Suomenselän Lin-tumiehiltä. Lintuhavainto- ja lehtiarkistoa hoiti erittäin ansiokkaasti Ju-hana Piha ja syksystä alkaen hänen apunaan toimi Jarmo Komi.

Havaintotoimikunta organisoii vuoden aikana kevät- ja syysmuuttohavaintojen sekä talvi- ja kesähavaintojen keräämisen. Valtakunnallinen yhteismuuton-tark-kailupäivä oli 21.04., jolloin useat yhdistyksen jäsenet seurasivat muuttoa ennalta sovitulla paikoilla tietyn vähimmäisajan - näin saatiin tietoa muu-ton voimakkuudesta.

Varsinais-Suomen soiden kolmivuotinen linnustotutkimus jatkui toista vuottaan. Tutkimukseen osallistui 1979 12 henkilöä, joiden toimesta takseerattiin 18 suota. Soidensuojelun perusohjelmassa olevien ja TLY:n alueella olevien koh-teiden perustakseeraukset saatiin suoritettua loppuun. Yhteensä 1978-1979 on takseerattu noin 50 suota.

Suolinnustotutkimuksessa saadusta materiaalista ja haastatteluin sekä lisäkyse-
lyin saadusta aineistosta perustettiin suoarkisto, johon linnustohavaintojen li-
säksi on kerätty myös muita soiden luonnontilasta kertovia tietoja, kuten oji-
tukset, hakkuut, tiet, erikoiset kasvit. Vuoden 1979 lopussa arkistossa oli tie-
toja jo noin 100:sta Varsinais-Suomen suosta. Suolinnustotutkimusta johtaa Antti
Karlin.

Kuluneen vuoden aikana lähetettiin rariteettikomitealle kolmisenkymmentä havain-
toa, joista muutama oli peräisin aikaisemmilta vuosilta. Kaikki harvinaisuusha-
vainnot ovat ensin joutuneet havaintotoimikunnan esikäsittelyyn, jotta RK:lle
lähetettävät havainnot olisivat mahdollisimman hyviä. Yhteysmiehenä TLY:n ja
RK:n välillä on toiminut Olli Tenovuo.

6. Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Yhdistyksen sisäisen ja ulospäin suuntautuvan tiedotustoiminnan kehittämiseen
käytti hallitus vuoden kuluessa runsaasti aikaansa. Tavoitteena sisäisessä tie-
dotustoiminnassa oli tehostaa edelleen jäsentiedotteiden hyväksikäyttöä, moni-
puolistaa ja ajankohtaistaa niiden sisältöä, pyrkiä antamaan entistä enemmän
tietoa yhdistyksen ja LYL:n toimintaa sivuavista aiheista laajempien katsausten
muodossa sekä parantaa tiedotteiden ulkoasua. Näissä tavoitteissaan hallitus
onnistui kiitettävästi. Päävastuun tiedotustoiminnan kehittämisestä kantoi
ansiokkaasti tiedotevastaava Vesa Multala.

Vuoden kuluessa lähetettiin yhteensä kymmenen jäsentiedotetta yhteissivumäärän
ollessa peräti 86. Normaalien kokouskutsujen ohella niissä tiedotettiin mm.
toimikuntien työskentelystä, Jurmon lintuaseman toiminnasta, selvitettiin yh-
distyksen havainto- ja lehtiarkistojen senhetkistä tilaa, julkaistiin lehtikat-
sauksia saapuneista lehtiutuuksista, välitettiin tutkijoiden pyyntöjä ja ve-
toomuksia, julkaistiin jäsenien lintuharrastukseen liittyviä myynti- ja ostoil-
moituksia sekä julkituottiin ajankohtaisia ja mielenkiintoisia lintuhavaintoja.
Jäsentiedotteen koko muuttui entisestä A4:sta A5-kokoiseksi lehtiseksi.

Ulospäin suuntautuvaa tiedotustoimintaa tehostettiin entisestään. Yhdistyksen
jäsentiedote postitettiin muille alan yhdistyksille ja yhdistyksen toimintaa
esitteleviä kirjoituksia toimitettiin TLY:n toimialueen paikallislehdille,
jotka myös niitä kiitettävästi julkaisi.

Yhdistyksen julkaisema lintulehti Ukuli ilmestyi 10. vuosikertaansa ja ensim-
mäistä vuotta nelinumeroisena joukkojulkaisuna yhteissivumäärän ollessa 216.
Numero 4. julkaistiin erityisenä Turistinumerona, joka sisälsi lintuharrasta-
jien retkikertomuksia eri puolilta maapalloa. Kaikki Ukuliin tarkoitettu mate-
riaali pystyttiin julkaisemaan. Kirjoituksia elävöittävää piirrosmateriaalia
saatiin myös kiitettävästi useilta henkilöiltä ja valokuvaite julkaistiin
numerossa 2.

Lehden levikki ulkopuolisille kohosi lähes kolminkertaiseksi ollen 29. Jäsen-
ten ja tilaajien lisäksi lehti postitettiin vaihtojulkaisuna yli kahdeksan-
kymmenelle yhdistykselle. Ensimmäistä kertaa lehdessä oli mainoksia, joiden an-
tamilla tuloilla pystyttiin kattamaan postituksesta aiheutuneet menot. Lehden
päätoimittajana toimi Antti Karlin ja hänen apunaan oli nelijäseninen toimi-
tuskunta.

7. Yhteydet

Yhteistoiminta muiden lintutieteellisten yhdistysten kanssa hoidettiin joko
LYL:n kautta tai suoraan. Käytännössä yhteistyö oli pääasiassa ornitologisten
julkaisujen ja jäsentiedotteiden vaihtoa.

Yhdistyksellä oli LYL:n edustajistossa kuusi jäsentä ja hallituksessa yksi.
LYL:n julkaiseman lehden, Lintumiehen, päätoimittaja ja toimitussihteeri oli-
vat yhdistyksen jäseniä.

Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry (SLY) sekä TLY järjestivät 7.4. Turussa
lintusymposion, jonka aiheena oli "Saaristomeren linnusto ja ihminen". Tilai-
suus sai runsaasti mielenkiintoa osakseen. Seuraavana päivänä, 8.4., pidettiin
Turussa LYL:n edustajiston kevätkokous, jossa TLY:n edustajina läsnä olivat
Heikki Karhu ja Juha Vuorinen. SLY ja Kemin Lintuharrastajat Xenus ry järjes-
tivät 20.10. Kemissä lintusymposion aiheesta "Linnustotutkimus Pohjois-Suomessa".
21.10. pidettiin Kemissä LYL:n edustajiston syyskokous, jossa TLY:n edustajana
oli Rauno Laine.

Valtakunnallinen rengastajakokous pidettiin Turussa, hotelli Ikituurin tiloissa,
13.-14.1.1979. Paikalla oli ennätysmäärä osanottajia eli noin 200. Rengastajien
lisäksi läsnä oli varsin runsaasti turkulaisia lintumiehiä. Ohjelmaa oli järjes-
tetty aamuvarhaisesta aina iltamyöhään asti.

Turun kaupungin nuorisotoimiston kanssa oltiin yhteistyössä monin eri tavoin,
useimmin lintukurssuja ja -retkiä järjestettäessä. Toimintaa nuorisotoimiston
kanssa päätettiin tehostaa entisestään.

8. Talous

Yhdistyksen talous perustui pääasiassa pönttömyynnistä, jäsenmaksuista ja kau-
pungilta saaduista avuktuksista kertyneiden tulojen varaan. Suurin kiitos yh-
distyksen talouden hyvästä tilasta kuuluu pönttömyyjille; heidän yhdistyksen
kassaa kartuttanut toimintansa on mahdollistanut sen, että yhdistys voi tarjota
jäsenistölleen erilaisia jäsenetuja. Taloutta pyrittiin kohentamaan lisäksi myy-
mällä mainostilaa Ukulista, myymällä vanhoja yhdistyksen lehtiä sekä jäsenmerk-
kejä. Kameraliikkeiden antama tuki jäsentiedotteiden postituksessa vähensi jä-
sentiedotemenoja huomattavasti.

Menoista suurimman osan nieli pönttöjen ostaminen, ja myös Ukulin ja jäsentie-
dotteen painatuskulut vaativat runsaasti rahaa. Jurmon lintuaseman ylläpito ja
arkiston hoito toivat niin ikään melkoisesti laskuja maksettavaksi. Jurmon ase-
mamaksut kattoivat aseman menoista noin 50 %.

Talous oli vuoden lopussa vankalla pohjalla - edelleen ovat kuitenkin jäsenten
säännölliset jäsenmaksut edellytyksenä talouden tasapainossa pysymiselle.

Hallituksen puolesta

Juha Vuorinen
puheenjohtaja

Sinikka Jalonen
sihteeri

Ukuli III/1980 ilmestyy syyskuussa. Aineisto tulisi toimittaa elo-
kuun puoliväliin mennessä. Luvassa on mm.

- syysmuutosta
- yölaulajista
- rareista
- ruskosuohaukasta
- III näytös jatkokertomuksesta
- ym.ym.

MAAILMALTA

Pinnamies suuren maailman tyyliin

Referoin tässä lyhyesti englanninkielistä tiedonantoa amerikkalaisen pinnamiehen (Champion Spotter) viime vuoden ohjelmasta. Kirjoitus on julkaistu Time-lehden numerossa 14. tammikuuta tänä vuonna. Kirjoitusta on eräissä muissakin suomalaisissa lehdissä jo kosketeltu, mutta koska kaikki eivät vielä varmaan ole asiaan tutustuneet, ja koska Turussa on tunnetusti vahva pinnamiesedustus, lienee täysi aihe ottaa artikkelista lyhennetty selostus Ukulinkin palstoille.

James Vardamanin tavoite oli olla ensimmäinen henkilö Yhdysvalloissa, joka on nähnyt 700 lajia vuoden aikana. Hän palkkasi paikallisia oppaita osoittamaan hänelle lajeja, postitti kahden viikon välein 1150 lintumiehelle tiedusteluja harvinaisista lajeista käskien ottamaan yhteyttä ("Ask for Birdman"), vuokrasi lentokoneita ja veneitä ja lensi mm. Alaskaan neljä kertaa. Aleuttien saariryhmän Atun saarella hän vietti 14 päivää nähdäkseen metsäviklon. Entinen vuodenpinnaennätys, 658, tavoitettiin heinäkuussa. Vuoden aikana hän matkasi 161.331 mailia, joista 137.145 lentokoneella, 20.305 autolla, 3337 veneellä, 384 jalkaisin ja 160 mailia pyörällä. Vuoden kustannuksiksi tuli 35.000. dollaria eli n. 140.000. markkaa - vaimo olisi puolestaan myynyt miehensä 10 sentistä. Vardaman oli iältään 58-vuotias ja ammatiltaan puutavarafirman omistaja. Vuoden loppuessa puuttui 700:sta kolme, joista yhden Vardaman vielä sai paikatuksi, joten lopullinen luku oli 698. Maan johtavat lintutieteilijät pitivät touhua naurettavana urheiluna, mutta Vardaman ei siitä väliä. Hänen seuraava tavoitteensa on nähdä vuodessa 5000 eri lajia, alueena tällä kertaa tietenkin koko maapallo.

JT

SINULLE, LUONTOKUVAAJA!

400 mm VIVITAR-OBJEKTIIVI

ERIKOISHINTAAN: 1000:-

RAJOITETTU ERÄ

**KUVA
Sirkku**

HUMALISTONKATU- 18

TURKU

p. 921/28522

OSOITEMUISTIO

TTY:n HALLITUS

Puheenjohtaja

Juha Vuorinen
Terhotie 17, Tku 72 p. 361238

Varapuheenjohtaja

Juhana Piha
Kiinamylynkatu 5 A, Tku 50 13694

Sihtööri

Sinikka Jalonen
Väliläntie 2, Tku 40 472555

Rahastonhoitaja

Arto Kalliola
Pormestarinkatu 2 C 29, Tku 75 442325

Tiedotevastaava

Tapani Missonen
Yo-kylä 23 A 3, Tku 51 371489

Jäsen

Päivi Jalava
Linnunpääntie 4 A, Tku 84 355127

Jäsen

Antti Karlin
Yo-kylä 6 B 3, Tku 51 375802

Jäsen

Juha Kääriä
Nostoväenkatu 9 B 19, Tku 35 482613

Jäsen

Rauno Laine
Rauhankatu 9 B 43, Tku 10 304562

Jäsen

Timo Vuorisalo
Rätiälänkatu 18 as. 3, Tku 84 356436

JURMON ASEMANHOITAJA

tiedustelut, varaukset

Jouni Saario
Yo-kylä 78 A 11, Tku 51 375753

HAVAINTO- JA LEHTIARKISTO

arkistokortit, lehtien lainaus
vaihtopyynnöt

Juhana Piha
ks. hallitus

HAVAINTO-OJENTOIMIKUNTA

vuodenalkaiskatsaukset ym.

Heikki Karhu
Talikkokatu 6 A 2, Tku 54 371942

RAJITEETTIHAVAINNOT

tiedustelut ja ilmoitukset

Olli Tenovuo
Jaanintie 34 D 78, Tku 54 374567

RENKAAT JA SIIPIMERKIT

Yliopiston Eläinmuseo,
Rengastustoimisto
P. Rautatiekatu 13
00100 Hki 10 90/4027276

TALVILINTULASKENTA

Yliopiston Eläinmuseo
ks. edellinen
Anja Berikäinen 484062

LOUKKAANTUNEET LINNUT

(ja muut eläimet)

Turun Yliopiston biologian
laitos, 20500 Tku 50 645775

KUOLLEET LINNUT

(ja muut eläimet)

Näytteen on oltava tuore ja siitä tulee
ilmetä löytöpaikka ja -aika sekä löytä-
jän nimi.